

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

בפני כבוד השופט משה בר-עם

תובעים

אלון חמדני

ע"י ב"כ עו"ד אשר אוחיון ועו"ד צבי זינגר

נגד

נתבעים

1. ברק כהן
ע"י ב"כ יהונתן קלינגר
2. גיא שלמה לרר
ע"י ב"כ עיינה נוימן ועו"ד דורון קול
3. רועי יצחק כץ
ע"י ב"כ עו"ד אילן אקוקה ועו"ד שירלי יוסרי
4. שי גולדשטיין
ע"י ב"כ אוריין אשכולי
5. דרור רפאל
ע"י ב"כ אוריין אשכולי
6. חדשות 10 בע"מ, ערוץ 10
ע"י ב"כ עו"ד עיינה נוימן ועו"ד דורון קול
8. תחנת הרדיו "רדיו ללא הפסקה"
ע"י ב"כ עו"ד אוריין אשכולי
9. "ואללה" תקשורת בע"מ
ע"י ב"כ ניר הראל
10. "נענע 10 בע"מ" שיווק ופרסום באינטרנט
ע"י ב"כ עו"ד עיינה נוימן ועו"ד דורון קול

פסק דין

כללי

1

2

- 3 1. לפני תביעה לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק איסור לשון הרע
- 4 או החוק). התובע הוא שוטר במשטרת ישראל. הנתבע 1 (להלן: כהן), כתב, הלחין ופרסם שיר
- 5 – סרטון, על התובע באתר אינטרנט (להלן: הסרטון או השיר). לטענת התובע, דבר פרסום השיר
- 6 הינו לשון הרע נגדו. הנתבעים 2-10, הם אמצעי תקשורת, ובכלל זה, מגישי תכניות בערוצים
- 7 השונים וכתבים מטעם (להלן: אמצעי התקשורת), שבזמנים ובמועדים הרלוונטיים לתובענה,
- 8 פרסמו את השיר או הסרטון (בווריאציות כאלה ואחרות), או קטעים ממנו, בנסיבות ובהקשרים,

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 רלוונטיים, שונים (להלן: הפרסום או הפרסומים, בהתאמה). לטענת התובע, דבר הפרסום מהווה
2 לשון הרע, שבגינה נגרמו לו נזקים מיוחדים וכלליים. מכאן, עתר לסעד של פיצויים, כנגד כל
3 הנתבעים, לרבות פיצויים מוגברים ועונשיים, בסכום כולל של 2,800,000 ₪.

רקע עובדתי ודיוני

7 2. התובע הוא שוטר במשטרת ישראל. בתקופה הרלוונטית לתביעה, שימש בתפקיד רכז
8 מודיעין סדר ציבורי במרחב מוריה, במחוז ירושלים. כהן הוא עורך דין (כיום, בהשעיה זמנית –
9 כעולה מסעיף 2 לתצהירו), שמציג עצמו כפעיל חברתי בתחומים שונים. הנתבע 2 (להלן: לדר),
10 הוא עיתונאי ומנחה טלוויזיה בחברת ערוץ 10 החדש בע"מ, היא הנתבעת 6, שמחזיקה רישיון
11 לשידורי טלוויזיה, ובין היתר, בעלים של הנתבעת 10, אתר אינטרנט נענע בע"מ (כולם, להלן:
12 ערוץ 10). מאז שנת 2010, משדר ערוץ 10, בהגשתו של לדר, תכנית "צינור לילה" (להלן: תכנית
13 הצינור). הנתבעים 4 ו-5 הם מגישים בתוכנית רדיו, שהגישו במועדים הרלוונטיים לתביעה, את
14 תכנית הרדיו "שי ודרור", בתחנת רדיו ללא הפסקה, היא הנתבעת 8 (כולם, להלן: תחנת רדיו
15 ללא הפסקה). הנתבע 3 (להלן: כץ), הוא עיתונאי, אשר שימש כתב לענייני רווחה בערוץ
16 הטלוויזיה הראשון של רשות השידור. כאן, יובהר כי תחילה הוגשה התביעה גם נגד רשות
17 השידור - הנתבעת 7. עם זאת, רשות השידור נכנסה להליכי פירוק, בהתאם לחוק השידור
18 הציבורי, התשע"ד-2014. התובע ביקש להמשיך את ניהול ההליך נגדה, אך המפרק דחה את
19 הבקשה, על-פי סמכותו (הודעת רשות השידור מיום 9.7.17). נוכח החלטה זו של המפרק, הורה
20 בית-המשפט על הקפאת ההליכים נגד רשות השידור (החלטה מיום 9.7.17). בהמשך הדיון,
21 הסכים התובע על דחיית התביעה כנגד רשות השידור, ובהתאם להסכמתו, הוריתי כאמור
22 (פרוטוקול הדיון מיום 6.11.17, עמוד 4, שורה 20). הנתבעת 9 (להלן: וואלה), מפעילה אתר
23 חדשות ברשת האינטרנט. עד כאן, הצדדים לתובענה.

25 3. במסגרת תפקידו של התובע כרכז מודיעין במרחב מוריה, היה אחראי, בין היתר, על
26 הטיפול בהפרות סדר במרחב הציבורי, שנטען כי בוצעו על ידי חלק מאוהדי קבוצת הכדורגל
27 בית"ר ירושלים. בנוסף, היה אחראי על ניטור פעילות קבוצת "אנשי המעברה", שנטען כי זו
28 ביקשה לעורר מחאה חברתית, באמצעות הפגנות בלתי חוקיות שכללו חסימת כבישים. במסגרת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

תפקידו, יצר התובע קשר עם פעילי קבוצות אלו, במטרה לשכנעם לנתב את מחאתם למסלול חוקי, ובכך למנוע הפרות שפוגעות בסדר הציבורי. יכולתו של התובע לפעול, הייתה תלויה במידת שיתוף הפעולה של הפעילים עמו ובתדמיתו בעיניהם. מנגד, טען כהן, כי במועדים הרלוונטיים לתביעה הוא סייע וייעץ לפעילים חברתיים שונים, ביניהם אוהדי הקבוצות האמורות. לטענתו, בסמוך לחודש יולי 2013, פנה אליו התובע וביקש למסור לו מידע על פעילות מתוכננת של הקבוצות. כהן מסר לתובע כי פעילות הקבוצות חוקית. לטענתו, בהמשך נודע לו שהתובע פנה לגורמים בקבוצות כדי לפגוע בקשריו עם פעילים אחרים ובכך לסכל את פעילותו הפוליטית. בנוסף, טען כי התובע הגיש תלונה נגדו לפיה באחד ממשחקי הכדורגל, במהלך מפגש בין השניים, הוא גידף את התובע. נטען שהיה מדובר בתלונת שווא, שבגינה כהן נחקר במשטרה.

4. על רקע זה, ביום 8.12.13, פרסם כהן באתר האינטרנט YouTube (להלן: אתר יו-טיוב), את הסרטון לפיו, כהן שר את השיר שהוא כתב והלחין ביחס לתובע. בשל חשיבותו, יובאו מילות השיר, בחלקם הרלוונטי, כדלקמן:

”נחש ירוק עיניים מסתובב ברחובות אוסף ומתנכל אוכל את הבריות,
חמדני שוטר זוטר רכו מידע למען המשטר, חמדני שוטר זוטר רכו מידע
למען המשטר. בלי מדים ובלי חוקים ובלי שום אלוהים מכה ללא רחם
בכל הילדים. כי חמדני שוטר זוטר רכו מידע למען המשטר, חמדני שוטר
זוטר רכו מידע למען המשטר. חמדני רק שכח בקורס למלשינים הצדק לא
יברח לא יסתיר פנים. חמדני שוטר זוטר רכו מידע למען המשטר, חמדני
שוטר זוטר רכו מידע למען המשטר. כלב בן כלב”
(קטע 1 בתקליטור – נספח א' לכתב התביעה).

5. ביום 11.2.14, נחקר כהן במשטרה בחשד להעלבת עובד ציבור, בגין השיר ובגין פרסומים נוספים בקשר לתובע, ברשתות החברתיות. בהמשך, ביום 4.6.14, פרסם כהן סרטון נוסף באתר יו-טיוב, ברקע הסרטון מופיעה תמונתו, ושם הוא נשמע, שר את השיר, בהוספת מספר מילים (הדגש לא במקור) במתכונת שפורסמה קודם לכן, כדלקמן:

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 13358-01-17 חמדני נ' כהן ואח'

1 "נחש ירוק עיניים מסתובב ברחובות אוסף ומתנכל אוכל את הבירות.
2 בלי מדים ובלי חוקים ובלי שום אלוהים מכה ללא רחם בכל הילדים.
3 חמדני שוטר זוטר רכז מידע למען המשטר, חמדני שוטר זוטר רכז מידע
4 למען המשטר. נחש ירוק עיניים הפך נחש נרדף כבר לא סוכן סמוי בכל
5 העיר נשרף. חמדני רק שכח בקורס למלשינים הצדק לא יברח לא יסתיר
6 פנים. חמדני שוטר זוטר רכז מידע למען המשטר, חמדני שוטר זוטר רכז
7 מידע למען המשטר..."
8 (קטע 2 בתקליטור – נספח א' לכתב התביעה).

9
10 6. ביום 22.6.14, נעצר כהן שוב על ידי המשטרה, בגין פרסום נוסף ונחקר בחשד לעיל.
11 החקירה בעניינו נמשכה, וביום 25.1.15, הוגש נגדו לבית-המשפט השלום בתל-אביב כתב אישום
12 שייחס לו ביצוע עבירות של העלבת עובד ציבור ושל הפרעה לשוטר במילוי תפקידו – לפי
13 סעיפים 288 ו-275 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בהתאמה (כתב האישום – נספח 2 לכתב
14 ההגנה מטעם ערוץ 10). בכתב האישום נטען, לעניינו, כי כהן פרסם את השיר בגנותו של התובע.
15 בנוסף, צוין שכהן דאג כי יוכן סרטון אנימציה לשיר (סעיף 17 לכתב האישום) (להלן: סרטון
16 האנימציה). מלבד פרסום השיר, נטען עוד כי כהן פרסם נגד התובע פרסומים רבים נוספים,
17 ברשתות החברתיות, לרבות רשומות (פוסטים), ברשת פייסבוק. ביום 11.6.17, לאחר ניהול
18 משפט, מצא בית-המשפט (כב' השופטת דנה אמיר), להרשיע את כהן בשתי העבירות שיוחסו לו.
19 בהכרעת הדין (בת"פ 50825-01-15 – נספח 3 לראיות מטעם ערוץ 10), עמד בית-המשפט על
20 מכלול הפרסומים של כהן והשפעתם על המתלונן, שהוא התובע, וקבע כי הוכחה אשמתו של
21 כהן בביצוע העבירות. טענת כהן שם שהפרסומים מהווים ביקורת לגיטימית על התנהלותו של
22 התובע, נדחתה. נקבע כי "בפוסטים ובשירים עולה כי אין המדובר בביקורת כי אם במסע
23 עלבונות והשמצות..." (שם, בסעיף 46). עוד נקבע, לעניינו, כי "די בקריאת מילות השיר כדי
24 להבין שהשיר נכתב גם נכתב אודות המתלונן כשעל פי מילותיו, יש בו התייחסות ישירה
25 למתלונן עצמו, והוא נכתב, על פי עדות הנאשם עצמו מיד לאחר קבלת שיחת טלפון נטענת
26 מאדם... בה סיפר לו כי המתלונן ניסה לתקוע טריז ביניהם. אם לא די בכך, הרי שהשיר
27 בגרסתו השנייה מתייחס לכך שהמתלונן הועבר מתפקידו כשכך סבר הנאשם באותה עת..."
28 (שם, בסעיף 45). ביום 28.1.18, ניתן גזר הדין בעניינו של כהן (נספח 3 לראיות ערוץ 10), בית-
29 המשפט הטיל עליו עונש של ביצוע שירות לתועלת הציבור בהיקף של 300 שעות, לצד עונש

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

- 1 מותנה, תשלום פיצוי בסך של 5,000 ₪ לתובע ותשלום קנס בסך של 3,000 ₪. ערעור כהן לבית-
2 המשפט המחוזי על הכרעת הדין ועל גזר הדין, נדחה על שני חלקיו (ע"פ (ת"א) 12781-03-18
3 ברק כהן נ' מדינת ישראל (5.6.19)).
- 4 בפסק הדין, בערעור, נקבע כי "המערער לא הסתפק ב"שרטוט קווים" לאישיותו של המתלונן,
5 אלא טרח לעמוד גם על "תפקודו המקצועי" ויושרו האישי (או לשיטתו – העדר יושרו האישי),
6 ועשה כן, תוך שימוש בביטויים קשים ופוגעים, ובתצורות שונות (פוסטים, שירים) ובדימויים
7 מגוונים, גם מתוך עולם החי (חולדה, נחש, כלב, יתוש)... ראיית המכלול מחייבת מסקנה כי
8 התכנים השונים מהווים ביטוי שלילי הפוגע בליבת כבודו של האדם וכרוך בפגיעה מהותית
9 וקשה בגרעין המוסרי-ערכי שממנו שואב עובד הציבור את מקור כוחו וסמכותו.... במקרה
10 דנן, שוכנענו כי רצף ההכפשות בהן נקט המערער כנגד המתלונן, העושות, באופן מלאכותי,
11 כסות של דברי ביקורת עניינים" (שם).
- 12 בקשת רשות ערעור, נדחתה (רע"פ 4559/19 ברק כהן נ' מדינת ישראל (10.7.19)).
13 עד כאן, בעניין ההליכים הפליליים כנגד כהן (להלן: ההליך הפלילי).
14
- 15 7. בחזרה לענייננו, בכתב התביעה, הבהיר התובע (בסעיף 17), כי עניינה של עילת התביעה
16 בשל פרסום לשון הרע נגדו, נוגעת לפרסום השיר בלבד, שכאמור וכפי שיפורט להלן, קטעים
17 ממנו פורסמו על ידי אמצעי התקשורת.
18
- 19 8. הפרסומים בערוץ 10 היו בארבע הזדמנויות שונות.
20 פעם ראשונה, ביום 23.6.14, במסגרת שידור תכנית הצינור על ידי לרר, שודרה כתבה על רקע
21 מעצרו של כהן (קטע 3 בדיסק –נספח א' לכתב התביעה). בפתח הכתבה ציין לרר, על רקע תפקוד
22 המשטרה בפרשת חטיפת שלושת הנערים שהתרחשה בשעתו, כי "...אנחנו פוגשים בכל יום
23 מקרים של אוזלת יד חמורה של המשטרה, שהגיעה לשיא אולי בשיחת הטלפון למוקד במקרה
24 החטיפה של שלושת הנערים...". עם תחילת הצגת הדברים בענייננו, ציין לרר "...אבל איפה
25 המשטרה מצטיינת? בלהיכנס באנשים שמעבירים ביקורת חריפה, יותר או פחות, על המשטרה
26 ועל שוטרים באופן ספציפי. הנה סיפורו המדהים באמת של עורך דין ברק כהן שבילה במעצר
27 אתמול בלילה". בכותרת הכתבה שהופיעה על המסך צוין כי "כך ייעשה לעו"ד שהעז למתוח
28 ביקורת על המשטרה; לזה יש משאבים: הפעיל החברתי שהעלה שיר נגד שוטר ליו-טיוב -
29 נעצר ונחקר". עוד במסגרת הכתבה, ראיין לרר את כהן, שטען כי נחקר ונעצר בגין פרסום השיר
30 אשר לשיטת המשטרה מהווה עבירה של העלבת עובד ציבור. כהן הוסיף כי כבר נחקר בעבר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 במשטרה על רקע פרסום השיר. במהלך הריאיון עם כהן הוצגה על המסך תמונתו של התובע
2 למשך מספר שניות. לרר ציין כי "קודם כל נראה את עילת המעצר מה שנקרא לפני שנצלול
3 לסיפור המדהים הזה, הנה השיר". בשלב זה, הקרין לרר קטעים מהשיר של כהן, משך כ-25
4 שניות, עם כתוביות בתחתית המסך, ונכתב בכותרת כי "השיר המפליל: "רכז מידע", מילים
5 ולחן: עו"ד ברק כהן". השיר הוצג בסרטון האנימציה, לפיו נראה נחש ירוק, אשר זוחל ותר אחר
6 טרפיו, עם לשון אדומה משורבבת מפיו כשהוא מקפץ. ברקע לנחש ילדים קטנים. בהמשך
7 הריאיון עמו ציין כהן כי: "יש רכז מודיעין בשם אלון חמדני שעובד בתחנת מוריה בירושלים
8 ומתוקף תפקידו הוא פעיל בקרב אוהדי ביתר ירושלים ובקרב מפגינים למען הזכות לדיוור".
9 בשלב זה, הוצגה שוב על המסך תמונתו של התובע למשך שניות בודדות. כהן הוסיף וטען כנגד
10 התובע, תוך שברקע הוצג תיעוד של מספר שניות בו נראה התובע בפעילות משטרתית כללית,
11 כאשר דמותו מודגשת בעיגול אדום. לרר שאל את כהן: "לא הפתיע אותך שמזמינים אותך
12 לחקירה בגלל שהעלית שיר ביו-טיוב". כהן השיב כי נחקר קודם לכן על ידי המשטרה בגין
13 פרסום השיר. לרר ציין כי: "מדהים כמה הם יעילים שמדובר במחאה ברשת, זה פשוט המשטרה
14 היעילה ביותר בעולם, בטיפול בדברים כאלה, ברעות חלות כאלה, בן אדם כותב שיר ביו-
15 טיוב, יש לעצור אותו מיד ואפילו פעמיים להביא אותו לחקירה. אני לא צריך לספור לך על
16 כמה דברים במדינה אנשים לא הושמע אפילו ציוץ לעברם...". כהן הוסיף להתייחס לחקירתו
17 ולמטרתה, בציינו "המטרה של החקירה הייתה פשוטה וברורה מתחילתה... אתה הולך לשלם
18 שעות מעצר כי זאת הסמכות שלנו...". לרר אמר מנגד "זה כאילו עונש שאינו באמת עונש, הם
19 ידעו שבית-משפט ישחרר אותך... אבל הנה העונש, יש לך כמה שעות של מעצר". בעוד
20 הריאיון עם כהן נמשך, הוצגו שוב קטעים של סרטון אנימציה, ללא השמעת מילותיו. בהמשך,
21 הוצג על המסך הפוסט שבו פרסם כהן את השיר בעמוד הפייסבוק שלו. לקראת סוף הכתבה, לרר
22 אמר לכהן "אנחנו מודים לך ברק כהן ושלא תגיע למעצר, ושתכתוב כמה שירים שאתה
23 רוצה". לסיום הכתבה ציין לרר כי "פנינו לקבל את תגובתו של חמדני והוא הפנה אותנו
24 למשטרת מחוז ירושלים". תגובת משטרת ישראל, מחוז ירושלים, הוצגה בסוף הכתבה, לפיה
25 "...החשוד זומן לחקירה ביחידת ההונאה של משטרת ירושלים, באישור הפרקליטות, בחשד
26 לעבירה של העלבת עובד ציבור. אין בכוונתנו להתייחס לטענות המועלות. הנ"ל נחקר בעבר
27 בגין עבירות דומות כלפי שוטרים על רקע פעילותם כעובדי ציבור וכלל התיקים בעניינו
28 נמצאים בעיון הפרקליטות".

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

9. פעם שנייה, ביום 28.6.14, התראיין לרר במסגרת כתבה ששודרה בתוכנית "המגזין עם אושרת קוטלר", שמשודרת בערוץ 10 (קטע 4 בתקליטור – נספח א' לכתב התביעה). בפתח הכתבה ציין לרר כי "...משטרת ישראל, למרות שלל בעיותיה, הופכת פתאום מה זה יעילה כשמישהו מביע ביקורת על המשטרה עצמה. וכך מצא עצמו עורך דין ברק כהן במעצר, אושרת מעצר, בגלל שכתב והעלה ליו-טיוב שיר נגד שוטר, שימי לב..." מיד לאחר מכן, הוקרנו קטעים של השיר על רקע סרטון האנימציה, משך כחצי דקה. הקרנת הסרטון נמשכה, ללא השמעת מילות השיר ולאחר מכן הוצג צילום אילוסטרציה של תחנת משטרה, וברקע דבריו של לרר, שציין כי "...השיר הזה על שוטר שלטענת אותו ברק כהן התעמר באוהדי ביתר ירושלים ובפעילים חברתיים בירושלים, ובמשטרה את יודעת בדרך כלל בתגובות נותנים איזה משהו מורח כזה, אפילו לא הסתירו את עילת המעצר, כינו אותה העלבת שוטר". הוא הוסיף לקראת סיום הכתבה "...אז פעם הבאה שאתם מזמינים ניידת והיא לא מגיעה בזמן, תדעו בדיוק במה השוטרים שלנו עסוקים, בנקמות קטנות".
10. פעם שלישית, ביום 7.6.15, פורסמה כתבה נוספת בתוכנית הצינור (קטע 5 בתקליטור – נספח א' לכתב התביעה). לרר התחיל את הכתבה בכך שציין "...מפכ"ל המשטרה החדש שימונה בקרוב, אנחנו קוראים לך להעיף מבט על התייעוד הבא ולראות איך הפכה משטרת ישראל לגוף נקמני, לפעמים אנטי דמוקרטי, שפשוט מבזה את כספי הציבור של כולנו על שטויות, ולמה אנו מתכוונים שטויות? אנחנו מתכוונים למעצר וחקירה שאת התייעוד שלה מיד נראה לראשונה, חקירה שכולה כולה נולדה מתוך השיר הזה". בשלב זה, הקריין לרר קטע מסרטון האנימציה, בדומה לקטע שהוקרן בכתבות הקודמות לעיל. כותרת הכתבה "...אויב המשטרה. ברק כהן חושף: כך נראתה חקירתו במשטרה והכל בגלל שיר". לאחר הקרנת הקטע מתוך סרטון האנימציה של השיר, אמר לרר "...זה השיר שכתב עורך דין ברק כהן... מדובר על סאטירה לכל דבר ועניין... אבל השיר הזה הוביל למעצר עליו דיווחנו כאן לראשונה לפני כשנה ועכשיו בואו תראו איך נראות שעות של חקירה על הסרטון הזה, הסרטון הסאטירי הזה, שעורך דין ברק כהן מעולם לא הכחיש שכתב". בזמן זה, הציג לרר קטעים מתייעוד חקירתו של כהן במשטרה. כאן ציין לרר כי "...החקירה מתארכת ומתארכת ויש ממש הצלבות, כך זה נראה". בתייעוד נוסף שהוצג ממהלך חקירתו של כהן, נראה כי החוקר השמיע במהלך החקירה את השיר בפני כהן. לרר שאל את כהן היכן עומדת חקירתו; האם יהיה כתב אישום נגדו והאם הוא חושב שייכנס לכלא בגלל השיר. כהן השיב כי הוגש נגדו כתב אישום וכי קבוע דיון בבית-

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 המשפט. כהן הציג את עמדתו באשר לחקירה וטען כי גופי השלטון מנסים למנוע ממנו לקיים
2 פעילות חברתית. לרר ציין בגמר הכתבה כי "...בעצם המשטרה דואגת שישמיעו אותו שוב ושוב
3 כי בינינו אם לא החקירות האלה הוא לא היה זוכה לתהודה שהוא זוכה, הם לא מבינים את
4 זה?".
5
6 11. פעם רביעית, ביום 1.2.16, שודרה כתבה נוספת בתוכנית הצינור (קטע 6 בתקליטור –
7 נספח א' לכתב התביעה). בתחילת הכתבה ציין לרר כי צריך להביא את הסיפור בזהירות שכן
8 בפעם הקודמת הוא זומן לחקירה במשטרה בגין פרסום כתבה בעניין חקירתו של כהן. לרר ציין
9 כי "...ובכל זאת, מדובר בשיר הכול כך נפיץ כך מתברר, השיר הסאטירי על השוטרים חמדני".
10 בשלב זה, הוקרן הקטע מתוך השיר בסרטון האנימציה, משך כ-20 שניות. הקרנת השיר נמשכה
11 לעוד מספר שניות, ללא השמעת מילות השיר, וברקע לרר ציין "...תקציר הפרקים הקודמים:
12 עורך דין ברק כהן מסייע לאוהדי ביתר ירושלים ומוציא במחאה שיר סאטירי נגד רכז מודיעין
13 שנצמד לאוהדים בניסיון להוציא מהם מידע, בעקבות השיר הזה הוא מוזמן לחקירה בחשד
14 להעלבת שוטר במשטרת מוריה, אפילו נעצר, אנחנו משדרים כאן את תמונות החקירה
15 המגוחכות של עורך דין ברק כהן שם השמיעו לו את השיר ושאלו אותו אם הוא כתב אותו
16 וכיוצא באלה. בעקבות השידור של החקירה כאן שלא אנחנו נשדר עוד פעם, גם אנחנו זומנו
17 לחקירה ובינתיים ברק כהן מגיע כנאשם ממש לבית-המשפט ואתמול מגיעה נקודת השיא של
18 הסיפור הזה, כאשר השוטרים אלון חמדני עצמו עולה על דוכן העדים ונחקר על ידי עורך דינו
19 של ברק כהן. גם פעילים חברתיים הגיעו למקום ועשו שמח. מיד נראה את התמונות...".
20 בשלב זה ביקש לרר מכהן להתייחס למשפטו. כהן הציג את עמדתו. בכתבה שודר תיעוד
21 ממסדרונות בית-המשפט בו נראים אנשים שרים בנוכחות התובע את השיר, תוך שפניו של התובע
22 סומנו בעיגול אדום. בכותרת של הכתבה צוין כי "...דיון סוער בבית המשפט על השיר נגד
23 השוטרים". בהמשך הריאיון, הציג האחרון שוב את טענותיו כלפי התובע, והתייחס לעדות התובע
24 במשפט. לטענתו, התובע "...לא מזמן הפנה איומים כלפי אדם ששמע שיר, הוא הזמין אותו
25 לחקירה, בגלל שהוא שומע את השיר הזה בבית". בשלב זה הובא תיעוד לפיו נשמע התובע
26 מתעמת עם אדם שהשמיע את השיר. לרר ציין "...בעצם מה שהיה בדיון זה שהעלו משפט של
27 השיר הסאטירי הזה, החצי מצחיק, ובדקו האם זה העלבת עובד ציבור, מה עלה מזה, יכולים
28 למצוא משהו, שהוא באמת העלבת עובד ציבור?". כהן השיב מנגד "בית-המשפט צריך

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 להכריע...". בסיום הריאיון עם כהן, הושמע ברקע שוב קטע קצר מתוך השיר, ללא הצגת
2 הסרטון.

3

4 12. וואלה פרסמה באתר שלה ברשת האינטרנט, כתבה ביום 22.6.14, על רקע מעצרו של
5 כהן (נספח ב' לכתב התביעה). בכתבה הוצג קישור בולט בו הופיע הסרטון של השיר מאתר יו-
6 טיוב. בכותרת הכתבה צוין כי: "עורך דין ברק כהן נעצר כי פרסם שיר על המשטרה ביו-טיוב...
7 כהן, פעיל חברתי ידוע שהסתכסך עם המשטרה כבר בעבר, כתב שיר על השוטרים עמו הסתכסך.
8 המשטרה עצרה אותו... פעילי הפייסבוק זועמים". בעיקרי תוכן הכתבה צוין:

9

10 "עורך הדין ברק כהן, דמות מוכרת בנוף המחאה החברתית, נעצר הבוקר
11 – לדברי עמוד הפייסבוק החברתי "חדר מצב" בגלל שיר שפרסם. מחר
12 הוא יעמוד למשפט באשמת העלבת עובד ציבור ושיבוש הליכי חקירה...
13 השיר, פרי עטו של כהן, מדבר על דמות בשם "חמדני שוטר זוטר",
14 ומתייחס לרכז המודיעין במשטרה אלון חמדני. כהן מסוכסך עם חמדני
15 מזה שנה, לאחר שבזמן משחקי בית"ר ירושלים התפתח ריב ביניהם על
16 רקע ייצוגו של כהן את ארגון "לה פמיליה" של אוהדי בית"ר. כהן כתב
17 פוסט חריף נגד חמדני בפייסבוק שלו, ובעקבות כך זומן לחקירה במשטרה
18 ואף הורחק לשנה מהמגרשים בשל כך. עכשיו הפרשה שוב זוקפת ראש...
19 בתחילת החודש כאמור העלה כהן ליו-טיוב את השיר "רכז מידע" אותו
20 כתב והלחין ושר, שיר שמתאר את חמדני כ"נחש" אשר "מכה ללא רחם
21 בכל הילדים". בעקבות פרסום השיר, זומן לחקירה במשטרת המוריה
22 בירושלים... כהן הוא עורך דין המייצג ארגונים חברתיים עם אג'נדה
23 מובהקת למען מיעוטים מוחלשים. היו לו כבר לא מעט היתקלויות עם
24 המשטרה, לא רק בפרשיית אלון חמדני אלא גם על רקע המחאה
25 החברתית וחכויותיהם של מפגינים. הסיבה לחקירות ולמעצרים משתנה
26 בכל פעם... בינתיים שיר המריבה עובר מיד ליד, ואין ספק שהמעצר של
27 מחברו עושה לו רק טוב. בקרוב כבר נזמזם אותו כולנו... ממשטרת
28 ירושלים נמסר: "החשוד זומן לחקירה ביחידת ההונאה שחל משטרת
29 ירושלים, באישור הפרקליטות, בחשד לעבירה של העלבת עובד ציבור".

30

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

13. ביום 26.6.14, שודרה תכנית של שי ודרור בתחנת רדיו ללא הפסקה (קטע 8 בתקליטור – נספח א' לכתב התביעה). במסגרת הפינה "איפה הווידאו?", שאורכה כ-11 דקות, הוקדשו שתי דקות לעניין השיר. מגישי התוכנית פתחו "...בו נתחיל מהשיר של ברק כהן, הבנאדם עורך דין, העליב עובד ציבור ובזכות זה שהמשטרה תפסה אותו ורוצה להעניש אותו על זה... כולם שומעים את השיר...". עוד נאמר כי "...בגלל שהמשטרה לא התעלמה ממנו כולנו נשמע את השיר הזה עכשיו... הנה השיר של עורך דין ברק כהן נגד השוטרים". בשלב זה הושמע בתוכנית קטע קצר מסוף השיר, משך כ-20 שניות, לפיו, "...חמדני שוטר זוטר רכז מידע למען המשטר. חמדני שוטר זוטר רכז מידע למען המשטר. כלב בן כלב". בתוך כך נשמעו המגישים מתלוצצים על השיר. אחר כך נאמר "...למה כלב בן כלב, עד הכלב בן כלב זה היה נחמד...". אחד מהם הוסיף "...הכלב בן כלב הוא המשכו הישיר של החמדני... הוא היה חייב לסיים עם זה". לאחר מכן, צוין כי כהן "...בחר להיות מניאק...". עוד נאמר "...אני מה שמפריע לי בשיר הזה שבעיניי זה לא כל כך העלבת עובד ציבור... כלב בן כלב חמדן ליבי... מה זו השירה המטופשת הזו".

14. ביום 25.1.15, שודרה בערוץ הראשון במהלך מהדורת "מבט", כתבה שהכין כץ בעניין הגשת כתב האישום נגד כהן, שארכה כשתי דקות (קטע 7 בתקליטור – נספח א' לכתב התביעה). בתחילת הכתבה ציין מגיש המהדורה באולפן "...כתב אישום הוגש נגד עורך הדין ברק כהן או אולי נגד האפשרות להעלות שירים ביו-טיוב ולכתוב סטטוסים בפייסבוק. כהן מואשם שהעליב שוטר באמצעות שיר ביו-טיוב. הסיפור בכתבתו של רועי כץ...". במהלך הכתבה, הושמע השיר של כהן תוך שילוב של סרטון האנימציה ותיעוד של פעילות משטרתית כללית, למשך שניות בודדות. לאחר מכן, כץ ציטט מקצת ממילות השיר, על רקע תיעוד פעילותו של התובע ותיעוד פעילות משטרתית בכלל. כץ ציין "...עורך הדין ברק כהן בשירו נחש ירוק עיניים מסתובב ברחובות, שיר מחאה נגד רכז מודיעין במשטרת ישראל. כהן פעיל חברתי ופעיל בקבוצת אוהדי ביתר ירושלים, האשים את השוטר אלון חמדני, כי התנכל לארגון האוהדים "לה פמיליה" של אוהדי ביתר ואף מנע את כניסתם למשחקים". לאחר מכן הוצג ראיון עם כהן, בו הוא שטח את טענותיו כנגד התובע. בנוסף, כץ ציטט מספר פרסומים שהעלה כהן בדף הפייסבוק שלו כנגד התובע, שנכללו בכתב האישום, תוך הצגתם בכתוביות על המסך. כץ ציין עוד "...כתב האישום נגד כהן אמנם לא נדיר אבל גם לא שכיח. באגודה לזכויות האזרח רואים בכך פגיעה בחופש הביטוי". במהלך הכתבה הוצג גם ראיון עם עורך דין מטעם האגודה לזכויות

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 האזרח, לפיו הביע את דעתו על הגשת כתב האישום נגד כהן. בסוף הכתבה כן ציין עוד "...בכתב
2 האישום טוענת המדינה כי קיימת אפשרות שלפיה יתבקש בית-המשפט להטיל על ברק כהן
3 עונש מאסר בפועל אם יורשע כמובן. כהן עצמו נראה היום משועשע למדי, חושב כבר על
4 שירי המחאה הבאים שלו". עד כאן הפרסומים של הנתבעים.

5
6 15. עובר להגשת התביעה, הגיש התובע לבית-המשפט השלום בתל-אביב קובלנה פלילית
7 מכוח חוק איסור לשון הרע, כנגד הנתבעים (ק"פ 38144-09-16 העתק הקובלנה – נספח 2 לכתב
8 ההגנה מטעם כן). בדיון שהתקיים ביום 25.12.16, הגיעו הצדדים להסכמה כי מבלי לפגוע
9 בטענותיהם, אמצעי התקשורת יפעלו להסרת הפרסומים מושא התובענה מאתרי האינטרנט
10 שבשליטתם. עוד הסכימו הצדדים כי אמצעי התקשורת יעשו כל שביכולתם על מנת לדאוג להסרת
11 הפרסומים שעשו בשמם גם אתרים של צדדים שלישיים באינטרנט (החלטת בית-המשפט שם –
12 נספח 3 לכתב ההגנה מטעם ערוץ 10). על יסוד הסכמה זו, חזר בו התובע מהקובלנה, והיא
13 נמחקה, בהחלטות בית-המשפט שם (כב' השופטת נעה תבור), מהימים 16.3.17 ו-15.6.17 (נספח
14 3 לכתב ההגנה מטעם כן). במקביל להליך הקובלנה שנמחק, הוגשה התביעה דנא, בעילה של
15 עוולת לשון הרע. יוער, כי התובע לא בחר לציין את הליך הקובלנה שבגדרו הגיעו הצדדים שם
16 להסכמה, לפיה אמצעי התקשורת הסירו את הפרסומים מאתרי האינטרנט שלהם ועל כך יש להצר.

17
18 16. בשולי הדברים, עם הגשת התביעה, ובטרם הועברה לטיפול, ביקש התובע להורות על
19 איסור פרסום ההליכים, בהתאם לסעיף 21 לחוק איסור לשון הרע (בקשת התובע מיום 5.1.17).
20 בהחלטה מיום 7.2.17, דחה בית-המשפט את בקשת התובע, משלא נמצא טעם ברור ומוגדר למתן
21 צו איסור פרסום, שהיה בו כדי לגבור על עיקרון פומביות הדיון. נקבע כי התובע לא הצביע על
22 חשש לפגיעה משמעותית שעשוי לגרום פרסום ההליך מעבר לפגיעה שכבר נגרמה לו לטענתו
23 (סעיף 11 להחלטה). בנסיבות אלה, המשך הדיון בתביעה הועבר לטיפול.

גדר המחלוקת

24
25
26
27 17. בין הצדדים אין מחלוקת עובדתית של ממש בעניין תוכן השיר, נסיבות הפרסום,
28 והתנהלות אמצעי התקשורת בעניין הפרסומים, הכול, כפי שהובא לעיל וכעולה מהתשתית
29 העובדתית, שפורטה בכתבי הטענות ובתצהירי הצדדים, בקשר לפרסומים השונים. עם זאת,

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 התובע ביסס את עילת התביעה אך ורק על השיר (והסרטון), שקטעים ממנו פורסמו על ידי כהן
2 ואמצעי התקשורת. ודוקו, זולת פרסום השיר, לא נטען לאחריות מי מהנתבעים בקשר לפרסומים
3 אחרים של כהן בעניינו של התובע, לרבות ברשתות החברתיות, אף שחלק מהם אוזכרו במהלך
4 הדיון, בין היתר, על דרך הפנייה להליך הפלילי נגד כהן, בקשר לעבירות בהן הורשע ופסקי הדין
5 שניתנו בעניינו, אשר אלה הובאו כאן, כפרטי רקע בלבד ואין בכוונתי לסמוך על פרסומים אלה
6 לביסוס אחריות מי מהנתבעים, בגדר פסק הדין והדברים ברורים. כמו כן, לאור השתלשלות
7 האירועים וסדר הדברים, אין מחלוקת שהפרסומים באמצעי התקשורת החלו בסמוך למועד
8 חקירתו ומעצרו של כהן, וחלקם עם הגשת כתב האישום נגדו. במצב דברים זה, בהיעדר מחלוקת
9 עובדתית בין הצדדים לעובדת פרסום השיר, כולו או חלקו, ברבים, כמו גם זהות המפרסם
10 (הנתבעים), טענות הצדדים התמקדו בסוגית קיומה של לשון הרע בשיר (והסרטון), אם בכלל,
11 נוכח נסיבות הפרסום; ולחילופין, בשאלה, האם פרסום השיר הוא בבחינת פרסום מותר או מוגן,
12 על-פי חוק איסור לשון הרע. מכאן לטענות הצדדים בעניינים שבמחלוקת.

טענות התובע

13
14
15
16 18. על פי הנטען, השיר מכיל דברי שטנה ובלע, המהווים לשון הרע נגד התובע בצורה
17 החמורה ביותר. בין היתר, ביחס לביטוי "נחש ירוק עיניים" שעולה מהשיר, שהינו אחד מסימני
18 ההיכר של התובע, הוא הצבע הירוק של עינו. נטען שבתקופה בה פורסם השיר, הייתה מחאה
19 מצד אוהדי קבוצת ביתר ירושלים, כנגד התנהלות הנהלת הקבוצה. התובע היה בחזית המאבק
20 המשטרי באלימות ובהסתה מצד חלק מהאוהדים, ומתוקף תפקידו כרכז מודיעין במשטרת
21 ישראל, במרחב מוריה, הוטלו עליו משימות למסור תמונות מצב מודיעיניות למפקדיו, כדי
22 שהמשטרה תפעל למנוע הפרות סדר. לטענת התובע, פעילותו זו, הייתה "לצנינים" בעיני כהן,
23 שניהל נגדו מסע ביזוי חסר תקדים, אך ורק בשל כך שהוא מילא את תפקידו. לגבי אמצעי
24 התקשורת, נטען כי בפרסום השיר, ברבים, אלה "...נתנו במה לדברי ההסתה ולשון הרע של
25 כהן" (סעיף 20 לכתב התביעה), ובכך, העצימו מאוד את הפגיעה בשמו הטוב. התובע הוסיף,
26 שאמצעי התקשורת הציגו את הפרסומים באופן אוהד ומעודד את מעשיו של כהן, ואף הציגו את
27 כהן כקורבן בפרשה ונתנו לו במה להשמיע טענות שקריות כלפיו, חלף גינוי דבריו. התובע טען
28 כי הפרסומים היו במטרה לפגוע בו. השיר הפך לפופולארי, והוא הגיע לקהל עצום. עוד נטען,

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 13358-01-17 חמדני נ' כהן ואח'

שבגין פרסומי הנתבעים כולם, נגרמו לתובע ומשפחתו נזקים מיוחדים וכלליים. לעניין הנזק הכללי, נטען, שחיי וחי בני משפחתו הפכו לסיט מתמשך. התובע היה נתון לאיומים ולפגיעה בגופו. התובע ובני משפחתו סופגים עלבונות צורכים באופן תדיר, בכל מקום בו הם נמצאים. השיר המבזה של כהן הושמע ברמקולים ברחוב מגוריו של התובע ובת זוגו וארבעה ילדיו הקטנים, נאלצו להתמודד עם ההשפלה. לעניין הנזק המיוחד, טען התובע כי רכב המשפחה הוצת בסמוך לביתו. צמיגי הרכב המשטרתי שהיה בשימוש נוקבו. בשל האירועים האמורים, משטרת ישראל פרסה אבטחה צמודה סביב ביתו. התובע הוסיף כי נאלץ לעזוב את משרתו כרכו מודיעין, ועבר לתפקיד אחר במשטרת ישראל, מעבר שגרם לפגיעה בשכרו. נעוד טען שנוכח הפרסומים, משפחת התובע נאלצה לעבור מקום מגורים. עם זאת, התובע לא פירט את היקף הנזק שנגרם לו בגין פרסומי כל אחד מהנתבעים, אלא נטען לנזקים בסכום כולל של 2,800,000 ₪, הגם שמדובר בפרסומים שנעשו בנסיבות שונות על ידי כל אחד מהנתבעים, כמפורט לעיל. זאת ועוד, נוכח האמור, טען התובע כי יש להטיל על הנתבעים, נוסף על תשלום פיצויים בגין הנזקים שנגרמו לטענתו, פיצויים עונשיים ומוגברים, שירתיעו מפרסמים פוטנציאליים בעתיד.

טענות כהן

19. בכתב הגנתו טען כהן כי מדובר בתביעת השתקה שמטרתה "לחסל מחאה ציבורית" (סעיף 1.1). לפי הערך של חופש הביטוי, השיר אינו מהווה לשון הרע. השיר הוא יצירת אמנות, בבחינת מוזיקת מחאה, על התנהלותו של התובע, שהיא הדרך בה אמנים בוחרים לקדם את מחאתם. כהן הציע ניתוח ספרותי, ונתן פרשנות למילות השיר, על-פי המישור האמנותי, והמטפורי של השיר. לגרסתו, פרסום השיר היה על רקע מעשיו הפסולים של התובע. לטענתו, התובע ניסה להתנכל לפעילותו החברתית. נטען כי התובע הגיש תלונת שווא נגדו, בגינה הוא נחקר במשטרה. עוד טען כי התובע פעל להפליל פעילים חברתיים ויצר קשרים פסולים עמם על מנת להשיג מודיעין למשטרה. על רקע זה, טען להגנה לפי חוק איסור לשון הרע, בדבר אמת הפרסום, לפי סעיף 14 לחוק. לשיטתו, השיר משקף את האמת על התובע, ומעלה טענות עובדתיות נכונות בקשר אליו. חלק מהאמירות בשיר מציגות את תפקידו של התובע. הטעים, כי פרסם את השיר "...בגלל החריגה של רכזי מידע בכלל והתובע בפרט, מטמכותם ופעילותם הלא חוקית לצורך מניעת מחאות לגיטימיות..." (סעיף 7.16). עוד טען שפרסום השיר נעשה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 באחת מהנסיבות שבסעיף 15 לחוק, וכי הוא נעשה בתום לב. כהן הסביר כי פרסום השיר היה
2 במטרה לבקר את התנהלותו של התובע, בתפקידו הציבורי. לפיכך, הבהיר שמדובר בביקורת
3 לגיטימית, שמוגנת על-פי הדין, ו"בהתחשב במיעוט הדרכים להעביר ביקורת על התנהלותו
4 של שוטף, הרי שאין איך לבצע ביקורת זו אלא באמצעות שירה" (סעיף 4.13). מכאן טען
5 להגנה של הבעת דעה בתום לב. בהמשך, הוסיף כי הפרסום נועד להגן על אינטרס אישי כשר
6 שלו, שלא לעמוד לחקירות בגין תלונות שווא שמוגשות נגדו. כהן ציין עוד כי הוא חב חובה
7 חברתית או מוסרית, לחשוף את התנהלות התובע במילוי תפקידו הציבורי, ובתוך כך להזהיר את
8 הציבור ממעשיו. לדידו, השיר לא חרג מהמותר במקרה זה. כהן חלק על הנזקים הנטענים על-ידי
9 התובע. הכחיש שהוא הפיץ את השיר לקהל עצום וגרס שאין קשר סיבתי בין פרסום השיר, לבין
10 הנזקים הנטענים.

טענות אמצעי התקשורת

11
12
13
14 20. טענות אמצעי התקשורת במידה רבה חופפות ויובאו במאוחד, אלא אם ייאמר אחרת.
15 בכתבי הגנתם, טענו כי אין בשיר של כהן לשון הרע נגד התובע. טענתם המרכזית, כולם כאחד,
16 שעומדת להם "הגנת העיתונאות האחראית" לפי סעיף 15(2) לחוק. נטען, כי הפרסומים היו
17 במסגרת הסיקור התקשורתי של הליכי החקירה, המעצר וכתב האישום שהוגש נגד כהן, שעליהם
18 לא חל צו איסור פרסום. הובהר כי החלטת רשויות האכיפה לנקוט בהליכים נגד כהן בגין פרסום
19 שיר סאטירי ביחס לתובע, באישום של העלבת עובד ציבור, הייתה החלטה תקדימית, ובשל
20 העניין הציבורי הטמון בה, הייתה חובה עיתונאית, לסקר את ההליכים. משכך, הטעימו שעל מנת
21 שהציבור יקבל את מלוא המידע על פעילות רשויות אכיפת החוק, וכדי שיהיה בכוחו של הציבור
22 לגבש את דעתו על הנעשה על-ידי רשויות האכיפה, לא היה מנוס במסגרת אותו סיקור, אלא
23 לפרסם קטעים מהשיר, שהיה בהם להמחיש את מעשיו של כהן, שהביאו לנקיטת הליך פלילי
24 נגדו. הדגישו כי הסיקור היה סביר, ונעשה בהתאם לכללי העיתונות החלים עליהם. אמצעי
25 התקשורת הוסיפו כי מושא הביקורת בפרסומים לא היה התובע, אלא מטרת הפרסום הייתה
26 להעמיד למבחן בפני הציבור את סדר העדיפויות של משטרת ישראל. עוד נטען, כי הפרסום היה
27 מותר לאור הקבוע בסעיפים 13(5) ו-7(7) לחוק, לפיהן הפרסום היה בקשר להליך משפטי ופרסום
28 דין וחשבון נכון והוגן על מה שנאמר בישיבה פומבית בבית-המשפט. הוטעם, כי הטענות

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 שהשמיע כהן במהלך הראיונות עמו, שיקפו את עמדתו ביחס לתובע וביחס להליך נגדו. בהמשך,
2 הוסיפו כי מדובר בפרסום אמת שיש בו עניין לציבור, הגנה לפי סעיף 14 לחוק, שכן הסיקור על
3 ידם שיקף את העובדות שהתרחשו בפועל.

4
5 21. בנוסף, אמצעי התקשורת התייחסו, כל אחד בדרכו, לאופי ולאופן פרסומיהם. ערוץ 10
6 הבהיר כי תכנית הצינור היא תכנית אקטואלית יומית. במסגרת התוכנית מפורסמים מעת לעת
7 נושאים שונים בעלי חשיבות ציבורית וחברתית, שיש בהם לעיתים אף ביקורת עיתונאית והבעת
8 דעה על התנהלות גורמים וגופים ציבוריים. הכתבות של ערוץ 10 מושא התובענה לא עסקו
9 במחלוקת בין התובע לבין כהן. הן עסקו בעובדה שמשטרת ישראל מעמידה לדין גורמים
10 המעבירים עליה ביקורת. הכתבות הציגו את הדברים כהווייתם, ללא כל דופי, והביקורת כאמור
11 הייתה אך ורק על התנהלות רשויות האכיפה בענייננו של כהן, נושא שנוגע לכל אזרח. צוין כי
12 "...הציבור זכאי לכך כי התנהלות המשטרה תיבחן במשורה ותהיה מושא לביקורת ולהבעת
13 דעה על ידי התקשורת..." (סעיף 79). עוד הודגש כי במסגרת הכתבות הובאה תגובת משטרת
14 ישראל להליכים נגד כהן.

15
16 22. לטענת וואלה פרסום הכתבה בעניין מעצרו של כהן באתר האינטרנט מותר, מהטעם
17 שסעיף 11 לחוק איסור לשון הרע, שעניינו באחריות אמצעי התקשורת, אינו חל על פרסום
18 שנעשה באינטרנט. לגופו של עניין, התובע לא טען שהפרסום לא היה ענייני או לא הוגן. טענתו,
19 ביחס לקישור של השיר שהופיע במסגרת הכתבה, אודות מעצרו של כהן. וואלה הדגישה כי היה
20 על התובע לציין בגוף כתב תביעתו את המילים של הכתבה שלטענתו מהווים לשון הרע נגדו, אך
21 הוא לא עשה זאת.

22
23 23. תחנת רדיו ללא הפסקה טענה כי התכנית "שי ודרור" היא תכנית סאטירית, קומית,
24 והומוריסטית, בשידור חי, בה נסקרים גם פרסומים חדשותיים. במסגרת התכנית, סיקרו המגישים
25 את מעצרו של כהן בגין השיר, במהלכה הם השמיעו מספר שניות בלבד מהשיר. הביקורת
26 שהושמעה בתוכנית, לא התייחסה לתובע. מגישי התוכנית לא ציינו את שמו המלא של התובע.
27 נטען כי התובע פנה אליה בבקשה להסיר את הפרסום מאתר האינטרנט, רק כשנה וחצי לאחר
28 ששודר, ולבקשתו תחנת רדיו ללא הפסקה הסירה את הפרסום מאתר האינטרנט, אף בטרם הדיון

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 בקובלנה הפלילית. מכאן, הדגישה כי הדברים שנאמרו במסגרת התוכנית על השיר של כהן, לא
2 היה בכוונה לפגוע בתובע, ובשידור לא הייתה הצגת עובדות ביחס לתובע. הובהר כי בנסיבות
3 שבהן השיר פורסם בתפוצות רחבות עוד קודם לכן, תחנת רדיו ללא הפסקה לא ידעה שהתובע
4 מתנגד בהכרח לפרסום של קטע קצר מהשיר.

5
6 24. כן טען כי התבקש להכין את הכתבה בערוץ 1 על רקע הגשת כתב האישום נגד כהן.
7 הכתבה הייתה אינפורמטיבית. כעולה מהפרסום, הביקורת הייתה כלפי רשות החקירה והתביעה
8 ולא כלפי התובע. נטען כי הדברים שאמר כן במהלך הכתבה, היו על דרך ציטוט, מהשיר, מילה
9 במילה, וציטוט טענות כהן בקשר לכתב האישום ובקשר לתובע. פרסום הכתבה על ידו היה נטול
10 עמד אישית או פרשנות לכתב האישום שהוגש נגד כהן.

11
12 25. בנסיבות אלה, טענו אמצעי התקשורת כולם כי קבלת התביעה תפגע ביכולתם לסקר
13 אירועים בעלי עניין ציבורי ותביא ל"אפקט מצנן". אמצעי התקשורת חלקו על הנזקים הנטענים
14 על ידי התובע. התובע לא פירט את נזקיו כדבעי ולא הביא ראיות להוכחתם. הבהירו כי התובע
15 לא פנה אליהם בבקשה להסיר את הפרסומים. בהליך הקובלנה הפלילית שהתובע הגיש נגדם,
16 הסכימו, תוך שמירה על טענותיהם, להסיר את הפרסומים. עוד הוסיפו כי סרטונים רבים של
17 השיר, בין השאר פרסומיו של כהן וסרטוני כיסוי של השיר, מופיעים עד היום ברשת האינטרנט,
18 שנגישים לכולא עלמא, והתובע לא עשה מאומה על מנת להסירם. בכך, התובע הפר את חובתו
19 להקטין את נזקיו הנטענים. גרסו כי אמצעי תקשורת נוספים סיקרו את ההליכים נגד כהן, ופרסמו
20 את השיר או קטעים ממנו, ועל אף זאת, הם לא צורפו לתובענה, כנתבעים נוספים. מכל מקום,
21 טענו שאם הוסב נזק לתובע, הוא נגרם כתוצאה מפרסום השיר לכתחילה על ידי כהן, ולא בגין
22 פרסומיהם לאחר מכן. הודגש כי מרבית נזקיו הנטענים של התובע, התרחשו במועד שקדם
23 לפרסומים. לחילופין, ככל ותוטל עליהם אחריות בפרסום לשון הרע, טענו לתחולת הנסיבות
24 המקלות, בהתאם לסעיף 19 לחוק איסור לשון הרע, שרלוונטיות בעת החיוב בפיצויים. מכל
25 הטעמים האמורים, ביקשו לדחות את התביעה נגדם.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 13358-01-17 חמדני נ' כהן ואח'

ראיות הצדדים ומהלך הדיון

1

2

3 26. התובע הגיש תצהירי עדות ראשית שלו ושל בת זוגו, ציפורה חמדני. התובע הצהיר על
4 העובדות שקדמו לפרסום השיר ועל פעילותו במשטרת ישראל והדגיש את העובדות שמבססות
5 את פרסומי הנתבעים, שאינם שנויים במחלוקת. התובע הצהיר על הנזקים הכלליים והמיוחדים
6 להם הוא טען כמפורט לעיל. ציין בין השאר כי "...אני ובני משפחתי, אשתי, ילדיי, אבי הקשיש,
7 ז"ל ובני משפחה נוספים הושפלו ומושפלים בעיני הבריות, ונעשו כולם מטרה לבוז ולעג..."
8 (סעיף 5). התובע הוסיף כי בשל הפרסומים, הוא עזב את משרתו כרכז מודיעין במשטרה ועבר
9 לתפקיד אחר, וכתוצאה מכך "...חל פיחות במעמדי במשטרה מצד אחד ומצד שני חלה פגיעה
10 בשכרי..." (סעיף 9). התובע הסביר זאת בכך שבמהלך תפקידו הקודם כרכז מודיעין, קיבל
11 תוספת שכר בשל עבודות נוספות במגרשי הספורט. לתמיכה, צירף תלושי שכר החל מחודש
12 אוקטובר 2013 (נספחים ב' ו-ג'). עוד ציין כי כתוצאה מפרסומי הנתבעים, משפחתו נאלצה לעבור
13 מקום מגורים, תוך שטען כי נגרמו לו הפסדים בשל כך. התובע צירף לתצהירו את הסכם המכר
14 של דירתו הקודמת (נספח ד' לתצהירו). בת זוגו של התובע, הצהירה בין השאר, על הנזקים
15 הנטענים. הדגישה כי שכני המשפחה השמיעו את השיר באמצעות רמקולים. ציינה כי "...היינו
16 מושא ללעג ולביזוי בעיני השכנים שלנו ובעיני אנשים ברחוב שאפילו לא הכרנו..." (סעיף
17 4).

18

19 27. בתצהירו חזר כהן על טענותיו ביחס לעימות שלו עם התובע. גרס כי חיבר את השיר
20 כביקורת על מעשיו של התובע. עמד על כך שהטענות שהפנה בשיר כלפי התובע נעשו בשל רצונו
21 להגן על הציבור לאור האינטרס הרב בכך לחשוף את מעשיו של התובע. הדגיש ש"הדרך בה
22 בחרתי, שימוש באומנות, היא הדרך הפוגענית פחות, שכן היא מובאת בצורה שאין בה לפגוע
23 יתר על המידה, אלא להביא לציבור את הביקורת שלי, ושהציבור ישפוט" (סעיף 8). בהמשך,
24 חלק על הנזקים שטען להם התובע. בנוסף, הגיש תצהיר של נטע גופן, לפיו הוא חבר בלהקה
25 שעוסקת בשירה מסוג "פאנק", שהיא מוזיקת מחאה. העד הוסיף כי השיר הוא שיר מחאה. בנוסף
26 הוגש תצהיר של מיכאל סולסברי, לפיו הינו אחד הפעילים החברתיים בקבוצת "המעברה". העד
27 הצהיר כי: "...בתקופה הרלוונטית לתביעה זו השוטר אלון חמדני התנכל לנו כפעילים..."
28 (סעיף 4). עוד הוסיף כי השיר מתאר בצורה מדויקת את התנהלות התובע.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 13358-01-17 חמדני נ' כהן ואח'

28. בנוסף, הוגשו בתמיכה לגרסת כהן, מספר חוות דעת. חוות דעת של דוד נסים, לפיה הוא
עוסק בתחום התקשורת, ובמהלך עבודתו סיקר עשרות אירועי מחאה חברתיים. המומחה הצהיר
שבחקירתו של כהן בגין פרסום השיר היה אינטרס ציבורי רב, שהתבטא בהצגת הדרך בה
המשטרה מגנה על שוטריה. להערכתו, השיר נכנס תחת ההגדרה של "פעילות ציבורית" (סעיף
8). חוות דעת נוספת שהגיש כהן היא של דורי בן-ישראל קריו, שהצהיר כי הוא פרסומאי. העד
ציין כי חלק גדול מהצפיות בפרסומיו של כהן, היו "...בעקבות ורק לאחר הסיקור התקשורתי
שהיה באמצע חודש יוני 2014, כלומר למעלה מחצי שנה לאחר העלאת הסרטון המקורי ע"י
כהן" (סעיף 16). לגוף השיר ציין המומחה כי "...לדעתי המקצועית, השיר "רכז מידע" הוא שיר
מחאה שממקם את חופש הביטוי והפלטפורמה החברתית בכדי לשתף את הציבור בעוולת
חברתיות, ציבוריות, אזרחיות ומסחריות..." (סעיף 3). עוד ציין כי השיר זכה לחשיפה
תקשורתית גבוהה, כי גולשים יצרו לו גרסאות כיסוי, וכי מילותיו מופיעות באתר "שירונט". כל
אלה ציין מאפיינים מרכזיים בלגיטימיות של השיר ובחשיבותו לאינטרס הציבורי. חוות דעת
נוספת שהגיש כהן היא של רועי חסן, שהצהיר כי הוא סופר ומשורר ישראלי. העד ציין שככלל
המשורר ביצירותיו איננו מתיימר לדבוק באמת אובייקטיבית או לדייק בעובדות וביחס לשיר של
כהן, הוא התייחס למילותיו, וגרס כי מדובר בשיר מחאה, שמביע התנגדות ומורת רוח על נושאים
חברתיים ופוליטיים.
29. ערוץ 10 הגיש תצהיר של לרר, לפיו, חקירתו ומעצרו של כהן היו, "...אירוע חריג ויוצא
דופן, בעל עניין ציבורי רב, ואין כל מניעה מלהביע את דעתי, גם אם זו ביקורתית, בסוגיה"
(סעיף 17). הודגש, כי על מנת שהצופים יבינו את העילה בגינה נעצר ונחקר כהן, הוקרנו במהלך
הכתבות קטעים מתוך השיר. עוד הדגיש כי "...אין בהבעה ביקורתית על משטרת ישראל כמי
שנוהגת באופן פסול, משום הפיכת התובע למושא לשנאה, השפלה או ביזוי" (סעיף 50).
לתצהירו של לרר צורפו בין השאר גרסאות כיסוי שונות של השיר של כהן, שפורסמו ברשת
(נספחים 1 ו-2).
30. וואלה הגישה תצהיר עדות ראשית של מיכל קליין, לפיו היא עובדת באתר האינטרנט
של וואלה החל משנת 2008 ועד היום בתפקידים שונים בדסק החדשות וכיום היא מנהלת מחלקת
החדשות בוואלה. העדה הדגישה את החשיבות הציבורית הגבוהה בפרסום הכתבה בעניין מעצרו
של כהן. במיוחד שעניין זה עסק בסוגיה עקרונית, שהיא זכותו של כהן לחופש הביטוי.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 13358-01-17 חמדני נ' כהן ואח'

31. תחנת רדיו ללא הפסקה הגישה תצהיר עדות ראשית של הנתבע 4, השדרן שי גולדשטיין, שהצהיר כי: "...לא הייתה לנו כל כוונה לפגוע בתובע. לא ידענו מי הוא מלבד שמו "חמדני". אנו סיקרנו, באופן שהלם את התוכנית, את קטע האודיו/וידאו ש"עשה את השבוע", ובתוכנית אני סבור שדווקא צידדנו בעמדת התובע ושכהן "בחר להיות מניאק" כלפי השוטר" (סעיף 19). לתצהירו צורפו פרסומים שונים באמצעי תקשורת אחרים, בעניין ההליכים של כהן (נספחים 4-1).

32. כן הגיש תצהיר עדות ראשית מטעמו, לפיו התייחס לפרסום של ערוץ 1. לגרסתו, ההליכים שננקטו נגד כהן, חייבו עיתונאית פרסום הכתבה על ידו. הוסיף כי פרסום זה נדרש מתוך החובה "...להציף בפני הצופה את סדרי העדיפויות של רשויות האכיפה והתביעה במדינת ישראל, שבחרו להקדיש משאבים לא מבוטלים ב"מיצוי הדין" עם אזרח אשר עלב לכאורה באחד משוטרי משטרת ישראל, חלף התמודדות עם פשעים חמורים בהרבה" (סעיף 4). כן הצהיר כי לאחר פרסום הכתבה על ידו בערוץ 1, התובע לא פנה אליו בדרישה להסיר את הפרסום (סעיף 19).

33. במהלך הדיון בתביעה, התקיימו מספר ישיבות, במהלכן נחקרו העדים מטעם הצדדים, למעט עד אחד מטעם כהן, מר חסן, שהתובע ויתר על חקירתו ואגב כך הוא שמר על זכותו לטעון לתוכן חוות הדעת שערך העד (פרוטוקול הדיון מיום 21.5.19, בעמוד 45, שורות 18-20). בישיבה מיום 14.5.19, הסכימו הצדדים כי כל המסמכים שהם צירפו לתצהיריהם יתקבלו כראיות קבילות במשפט, בכפוף לזכותם לטעון למשקל שיש לייחס לכל מסמך (שם, בעמוד 29, שורות 7 ו-8). כמו כן, בפרשת התביעה, העידו לבקשת התובע, שני עדים שלא הגישו תצהירי עדות ראשית. העדים, אלי כהן וצחי חלפון, העידו כי בתקופה הרלוונטית לפרסומים, הם היו חבריו של התובע בעבודה והעידו בין השאר על השפעת הפרסומים על תפקודו של התובע. עם סיום שמיעת הראיות, נקבע הדיון להגשת סיכומים.

34. בסיכומיו, חזר התובע על טענותיו, וגרס כי שמו הטוב גובר על חופש הביטוי של הנתבעים. בהקשר זה הבהיר את מעמדו וציין כי הוא "...איש ציבור פשוט אשר קם בבוקר לעבודתו בשירות הציבור ולא פוליטיקאי החושף עצמו מרצון לביקורת" (סעיף 101). לפיכך, טען שאין להחיל במקרה זה את ההגנה המוגברת על חופש הביטוי, שחלה על ביקורת כנגד אנשי

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 ונבכרי ציבור בדרגים גבוהים. התובע הטעים כי הנתבעים לא הרימו את הנטל המוטל עליהם
2 להוכחת טענות הגנה לפי חוק איסור לשון הרע. לטענתו, אין בפרסומים כל אמת, והם נעשו ללא
3 כל הצדקה או צורך, שכן הנתבעים לא טרחו לבדוק את אמיתות הפרסום. התובע הדגיש כי סיקור
4 אמצעי התקשורת לא היה ראוי, והיה נטול שיקול דעת. לשיטתו, לאמצעי התקשורת לא היה רצון
5 כן ואמתי לסקר את מעצרו של כהן ולבקר את התנהלות המשטרה. אמצעי התקשורת לא חשבו
6 על השלכות פרסומיהם, על התובע, וראו לנגד עיניהם אך ורק את הצבע "הצהוב", האינטרס של
7 הגדלת אחוזי הצפייה. לחילופין, טען, שגם אם היה טעם לסיקור ההליכים נגד כהן, לא היה הכרח
8 במסגרת הסיקור, לפרסם קטעים מלשון הרע שכולל השיר, והיה ניתן להוריד מקטעים אלה
9 חלקים שמבזים את התובע. מכאן, הדגיש שלא עומדת לנתבעים הגנת תום הלב. נהפוך הוא,
10 בנסיבות העניין חלה על הנתבעים החזקה לפי החוק שהפרסום נעשה שלא בתום לב. לעניין הנזק,
11 חזר על הנזקים הנטענים. כאן, ביקש לראשונה לחלק את הנזק בין הנתבעים, כל אחד על-פי חלקו
12 בפרסומים, בהתחשב, בנסיבות הפרסומים, "כמותם, מידת פגיעתם בתובע ואופן ואופי ביצוע
13 הפרסום ע"י כל אחד מן הנתבעים" (סעיף 130), ובהתאם, טען כי יש לקבל את התביעה, ולהטיל
14 על כל אחד מהנתבעים, את סכומי הפיצויים על פי שיעור אחריותם.

15
16 35. בסיכומיו, כהן שם את מרכז הכובד של טענותיו על יסוד הנזק. לדידו, משלא הוכח יסוד
17 זה, מתייתר הדיון בשאלת אחריותו לפרסום. לטענתו, לא הוכח שנגרם לתובע נזק מפרסום השיר
18 וככל ונגרם לו נזק, זה היה כתוצאה מפרסומי אמצעי התקשורת, שללא הדיווח שלהם על ההליך
19 הפלילי שנוהל נגדו, השיר לא היה נחשף. בנוסף, טען כי התובע מבקש לפצות את בני משפחתו
20 על הנזק שנגרם להם לטענתו מהפרסומים, בשעה שבני משפחתו אינם בעלי דין בתביעה. כהן
21 הוסיף כי התובע לא עתר בתביעתו לסעדים סטטוטוריים, בדמות פיצויים ללא הוכחת נזק
22 שקבועים בחוק איסור לשון הרע. בכל אופן, נטען שלא הוכח כל קשר סיבתי בין פרסום השיר
23 לבין הנזקים הנטענים, הן הממוניים והן הכלליים. לעניין אחריותו לפרסום, חזר על טענותיו בכתב
24 ההגנה, ובכלל זה הדגיש כי הנאמר בשיר אודות התובע הוא אמת לאמיתה והתובע לא הצליח
25 להפריך את הטענות המיוחסות לו. כהן הוסיף וטען כי בטרם חיבר את השיר ופרסם אותו, הוא
26 בירר עם אחרים אודות התובע, וראה כי במספר מקרים התובע "מתנהל בצורה שאינה כדין..."
27 (סעיף 41). עם זאת, לראשונה, טען להגנה נוספת, לפיה האמור בשיר הוא סאטירה, "ומדגש שאנו
28 נמצאים בעולם הפארודי, הסאטירי, האמנותי, הרי שטענות לשון הרע לא יכולות לבוא"

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 (סעיף 24.4). לאור כל האמור, ביקש לדחות את התביעה ולחייב את התובע בסכום הוצאות
2 משמעותי, בגין נקיטת הליך סרק, בסכום תביעה מוגזם. מכל מקום טען, שגם אם התביעה
3 תתקבל, יש לפצות את התובע בפיצוי בוז בלבד, זאת, נוכח "...התנהלותו הפסולה של התובע
4 ותמיכתו בפעילות אלימה אחרת" (סעיף 45).

5

6 36. בסיכומיו, חזר ערוץ 10 על טענותיו. עמד על כך שהשיר של כהן הוא שיר סאטירי. הדגיש
7 את טענתו שהצגת קטעים מתוך השיר בכתבות שסיקרו את ההליכים נגד כהן, הייתה נחוצה.
8 בכתבות לא הייתה כל לשון הרע נגד התובע, אלא ביקורת עניינית ולגיטימית כלפי משטרת
9 ישראל, ומשכך הובאה תגובתה לדברים. כמו כן נטען כי משעה שהכתבות בתכנית הצינור כוללות
10 סיקור תקשורתי, "הן ממילא לא יכולות לשמש כעילה לתביעה אזרחית" (בסעיף 16 לסיכומיו).

11

12 37. בסיכומיה, וואלה ביקשה להצטרף לטענות יתר אמצעי התקשורת. היא הזכירה כי במסגרת
13 הפרסום על ידה, היא הציגה קישור בו הופיע סרטון השיר של כהן באתר יו-טיוב, אותו סרטון
14 שהיה קיים כבר באינטרנט. עוד טענה וואלה כי התובע לא פנה אליה להסרת הפרסום, במשך
15 שנתיים מיום שנעשה על ידה, מכאן טענה לשיהוי בהגשת התביעה.

16

17 38. בסיכומיה, חזרה תחנת רדיו ללא הפסקה על טענותיה האמורות, ובכלל זה הדגישה כי
18 סאטירה אינה מהווה לשון הרע. הפרסום על ידה לא היה בתוכנית חדשות או במסגרת פרשנות
19 משפטית, אלא היה במסגרת התייחסות מוקצנת ופרודית לאירועי היום (סעיף 36). חזרה והבהירה
20 כי הפרסום היה דיווח על הליך משפטי נגד כהן, במסגרתו השדרנים הביעו את דעתם עליו. עוד
21 הטעימה כי מאז פרסום השיר על ידי כהן וההליכים שננקטו נגדו, ועד לפרסום מושא התביעה על
22 ידם, "לא פנתה המשטרה ולא התריעה בגין פרסום השיר בתקשורת, כחלק מהדיווח על
23 המעצר" (סעיף 18). בסיכומיה הוסיפה תחנת רדיו ללא הפסקה עוד כי הפרסום על ידה היה
24 בשידור חי, ומכאן לפי ההגנה שבסעיף 15(12), היא אינה אחראי לנאמר בפרסום מטעמה ששודר
25 בשידור חי (סעיף 59).

26

27 39. בסיכומיו, חזר כץ על טענותיו והסביר כי מדובר בתביעה חסרת יסוד שמטרתה למצוא
28 "כיס עמוק" לטובת התובע (בסעיף 9). הוא הדגיש את העניין הציבורי המשמעותי שהיה בפרסום

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 הכתבה. ציין שאלולא כתב האישום שהוגש נגד כהן, הוא לא היה מפרסם את הכתבה בערוץ 1
2 (סעיף 32). פרסום הכתבה היה ביום שבו הוגש כתב האישום נגד כהן, ומטרת הפרסום הייתה
3 להביא לידיעת הציבור את המתרחש בבתי-המשפט, ובכך להגשים את עיקרון פומביות הדיון.
4 מכאן נטען כי "צופה סביר יבין גם יבין כי תכלית הכתבה ומטרתה העיקרית הייתה להביא
5 לידיעתו את עצם הגשת כתב האישום ואת החשש לפגיעה בחופש הביטוי..." (סעיף 50).
6 בנסיבות אלו, הוא חזר על טענתו שפרסום הכתבה היה מוגן – לפי הגנת אמת הפרסום; דיווח
7 נכון והוגן על ישיבה פומבית בבית-המשפט; ולפי "הגנת העיתונאות האחראית".
8

9 40. עם השלמת הגשת הסיכומים, הובא התיק לפניי למתן פסק דין, כדלקמן,
10

דיון והכרעה

11
12
13 41. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים, עיינתי בחומר הראיות, התרשמתי מהעדויות, צפיתי
14 בסרטון, והאזנתי לפרסומים של כל אחד מהנתבעים, הגעתי לכלל מסקנה שדין התביעה כנגד כהן
15 להתקבל. עם זאת, לא שוכנעתי לפסוק פיצויים בשיעור שנדרש, אלא באופן חלקי, לעניין הנזק
16 הכללי בלבד, שכן לא הוכח, במידה הדרושה, קיומו של נזק מיוחד ובעיקר, לא הוכח יסוד הקשר
17 הסיבתי, בין הפרסום לבין הנזק; בנסיבות אלה, ומטעמים נוספים, לא שוכנעתי לפסוק פיצויים
18 מוגברים. כך בעניין כהן ובעניין אמצעי התקשורת, נחה דעתי כי התביעה בעניינם דינה להידחות,
19 בעיקר, בשל טענות הגנה העומדות להם בנסיבות העניין, ובמיוחד, בגין "הגנת העיתונאות
20 האחראית".
21

22 42. דרך הילוכנו תהא כדלקמן: תחילה נעמוד על המסגרת הנורמטיבית בעניין לשון הרע,
23 הצריכה לעניין, תוך התייחסות לערכים המנוגדים החלים בנושא. לאחר מכן, נעמוד על קיומה
24 של לשון הרע, בפרסום, ונכריע בשאלה, האם השיר (והסרטון) כולל רכיבים של לשון הרע כלפי
25 התובע. קביעה זו כרוכה בתהליך פרשני. בשלב הבא, יידונו טענות ההגנה של כהן ונסכם את
26 סוגית אחריותו לפרסום. בהמשך, נדרש לשאלת אחריותם של אמצעי התקשורת לפרסומים,
27 בגדרם הוצגו או הושמעו קטעים מתוך השיר, בשים לב להקשר ולנסיבות הפרסום של כל אחד
28 מהם, אגב דיון בטענות ההגנה, שעל יסודן טענו לפטור מאחריות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

לכסוף, נדרש לטענות התובע בעניין הנזק הנטען, בגין הפרסום, המיוחד והכללי, כמו גם, לטענתו
בעניין פיצויים מוגברים, ונקבע את שיעור הפיצויים המגיע בנסיבות העניין.

המסגרת הנורמטיבית – איסור לשון הרע

43. דיני לשון הרע משקפים איזון עדין בין זכויות ואינטרסים כבדי משקל, המושכים לכיוונים
מנוגדים: הזכות לשם טוב מזה, והזכות לחופש הביטוי (ע"א 751/10 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין-
אורבך, פסקה 16 לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן (8.2.12) (להלן: ע"א דיין-אורבך)). אשר
לזכות לשם הטוב, חוק איסור לשון הרע מגן על כל אדם מפני פגיעה בשמו הטוב. שמו הטוב של
אדם הינו ערך מורכב ומקיף הכולל בין השאר אינטרס לכבוד אישי, לגאווה אישית ולהכרה אישית
בין בני אדם. נקבע כי "...כבוד האדם, ושמו הטוב חשובים לעתים לאדם כחיים עצמם, הם
יקרים לו לרוב יותר מכל נכס אחר" (ע"א 214/89 אריה אבנרי נ' אברהם שפירא, פ"ד מג(3)
840, 856 (1989) (להלן: עניין אבנרי)). אכן, "...פגעת בשמו הטוב של אדם, פגעת בלב ליבו
של כבודו, ירדת לחייו, הלבנת את פניו, הידרת שינה מעיניו" (דנ"א 2121/12 פלוני נ' ד"ר
אילנה דיין אורבך, פסקה לו לחוות דעתו של השופט א' רובינשטיין (בדעת מיעוט) (18.9.14)
(להלן: דנ"א דיין-אורבך)). "...שמו הטוב של אדם – המוניטין שצבר לעצמו במהלך חייו –
הוא נכס מקניינו הנרכש לעתים בעמל רב ולאורך זמן" (ע"א 4534/02 רשת שוקן נ' אילון
לוני הרציקוביץ, נח(3) 573, 558 (2004) (להלן: עניין הרציקוביץ)). פגיעה בשם הטוב יכולה
להשליך על מכלול חייו של מי שנפגע מהפרסום ולשנותם מקצה לקצה. היא עלולה להשפיע על
קשריו האישיים; על דרכו המקצועית; על התנהלותו ואורח חייו; היא עלולה להשפילו ולבזותו
בעיני אחרים לעיתים באופן שלא ניתן לתיקון (ע"א 89/04 ד"ר יולי נודלמן נ' נתן שירנסקי,
פסקה 12 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה (4.8.08) (להלן: עניין נודלמן)). אכן,
"...המוניטין של אדם עשוי לחרוץ את גורלו, לשבט או לחסד" (ע"א דיין אורבך, פסקה 18
לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן). על הזכות לשם טוב נאמר, עוד:

"הזכות לשם טוב היא מיסודות הקיום האנושי של האדם כיצור חברתי.
הצורך בהגנה על כבודו האנושי של האדם בהתייחסותו לסביבתו היא
תנאי הכרחי לחיים בצוותא, להגשמתו העצמית המלאה של הפרט,
וליכולתו למצות את חייו החברתיים והרוחניים. הזכות לשם טוב כחלק

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

מהכבוד האנושי טבועה עמוק ביסודות ההוויה האנושית של האדם, ומקרינה על מערך היחסים בינו לבין הסביבה העוטפת אותו. היא תנאי הכרחי להגשמת האוטונומיה האישית ולמיצוי יכולותיו של האדם ותרומתו לחברה. היא מהותית לגיבושו של כבוד עצמי שאדם חש כלפי עצמו, ולכבוד שהסביבה רוחשת כלפיו. היא מקור כוח עשייה לאדם, ותנאי למיצוי יכולתו, כישרונותיו והישגיו לטובת החברה. סביבה אנושית הנשלטת על ידי תרבות של השמצות, גינויים ומתקפות מילוליות הדדיות שלוחות רסן סופה שתביא הרס חברתי פנימי, ובלימה של התפתחות תרבותית וערכית. מירקם חברתי הרמוני בין בני אדם, הוא תנאי חיוני למימוש של תהליכי בנין, קידמה, ומיצוי הכוחות והיכולות הטמונים בפרטים לתועלת הכלל. הזכות לשם טוב של הפרט היא נדבך מרכזי בסדר חברתי הרמוני. היא ניצבת ביסוד משטר הבנוי על חירות וכבוד האדם. היא מצויה במעמד רם במדרג זכויות האדם

(רע"א 10520/03 איתמר בן גביר נ' אמנון דנקנר, פסקה 12 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה (12.11.06) (להלן: עניין בן גביר)).

44. מן העבר השני, ניצב הערך של חופש הביטוי, שהוא מהערכים המרכזיים והחשובים ביותר במשטר הדמוקרטי. הוא הוגדר כ"זכות עילאית" (בג"ץ 73/53 חברת "קול העם" בע"מ נ' שר הפנים, פ"ד (2) 871, 878 (1953)); ו-כ"ציפור נפשה" של הדמוקרטיה (ע"פ 255/68 מדינת ישראל נ' בן משה, פ"ד (2) 427, 435 (1968)). נקבע כי "...חופש הביטוי הוא זכות עילאית, העומדת לאדם כחברה דמוקרטית כדי ליתן חרות לרוח האנוש, כדי להיאבק בעריצות ובסתימת פיות, כדי לאפשר שיח ציבורי בשוק הדעות, כדי לסייע לחרות לגבור על הרודנות ועל הטוטליטריזם" (רע"פ 10462/03 הלינור הראר נ' מדינת ישראל, פ"ד (2) 70, 90 (2005)). חופש הביטוי מבטא את החשיבות שבמיצוי זכותו של האדם לאוטונומיה אישית ולביטוי עצמי. "...הוא חיוני להבטחת תקינותו של ההליך הדמוקרטי, הבנוי על הבעת הרצון והדעה החופשית של כל אדם; הוא מהווה יסוד רעיוני ומעשי לשלטון הנבחר בבחירות חופשיות, בהליך שעיקרו חופש דעה ובחירה" (עניין נודלמן, פסקה 13 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה). חירות הביטוי היא גם אמצעי להגשמת מטרות חברתיות ודמוקרטיות. החלפת המידע, בעיקר בנושאים ציבוריים, מאפשרת לציבור לגבש את עמדותיו וכך מתאפשר גם פיקוח יעיל יותר על רשויות השלטון. כמו כן, חופש הביטוי הוא אמצעי יעיל לקידום הידע וגילוי

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 האמת (עניין אבנרי, בעמוד 857). הובהר כי, "...מידת ההגנה על חופש הביטוי תיקבע, בין
2 היתר, לפי סוג הביטוי ומאפייניו וכן בהתאם למשקל הזכות המתנגשת בו. ככל שהביטויים
3 חוסים תחת "ליבת" חופש הביטוי, קרי ככל שחשיבותם להגשמת המטרות העומדות בבסיס
4 חופש הביטוי גדלה, כן יורחב היקף ההגנה עליהם" (ע"א 6903/12 Canwest Global
5 Communications Corp נ' אלי עזור, פסקה 9 לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן (22.7.15)
6 (להלן: עניין עזור)). עם זאת, חופש הביטוי אינו חופש בלתי מוגבל. כחירויות וזכויות אחריות
7 "...אין חופש הביטוי חופש מוחלט ויש שהוא מוגבל ונסוג מפני חירויות ואינטרסים אחרים
8 שהמשטר הדמוקרטי מכיר בחיוניות הגשמתם. כך, כדי לקדם את ההגנה על שמו הטוב של
9 אדם נכונים אנו להגביל את ההגנה על חופש הביטוי" (ע"א 10281/03 אריה (אריק) קורן נ'
10 עמינדב (עמי) ארגוב, פסקה 9 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל (2006) (להלן: עניין קורן)).
11
12 45. חוק איסור לשון הרע מבקש להציג מערכת איזונים עדינה בין חירות הביטוי לזכות לשם
13 טוב (אורי שנהר, דיני לשון הרע, בעמוד 21 (1997) (להלן: שנהר)). יוטעם: "...מתח מתמיד
14 שורר בין עצמותה ומרכזיותה של הזכות לשם טוב לבין משקלו של חופש הביטוי" (עניין
15 נודלמן, פסקה 12 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה). "...ברוב המקרים מתקיימים ערכי
16 יסוד אלה זה בצד זה. האיזון ביניהם מחייב שמירה על שורה ארוכה של כללים אשר יבטיחו
17 ככל הניתן שהפרסום יהיה אמיתי, ענייני, סביר, ושלא יפגע יתר על המידה" (דנ"א דיין
18 אורבך, פסקה 8 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל). עוד נקבע כי "...נאמן לתפישת לפיה אין
19 זכויות מוחלטות, אף החוק לא העדיף באופן נחרץ את אחת הזכויות על פני רעותה, והוא
20 קבע נקודות איזון שונות ביניהן" (שם, פסקה 19 לחוות דעתו של השופט א' גרוניס; ראו גם:
21 עניין אבנרי, בעמוד 861). נקודת האיזון הראויה בין הערכים המנוגדים "...נחתכת על פי משקלם
22 היחסי של ערכים אלה. האיזון מושג כפרי הערכה ערכית-עקרונית, תוך יישום הערכה
23 מושגית זו על נסיבותיו המיוחדות של המקרה" (עניין בן גביר, פסקה 1 לחוות דעתה של השופט
24 א' פרוקצ'יה). אגב כך, נקבע, כי יש להביא בחשבון את מידת העניין הציבורי שמגלה הפרסום
25 שלגביו נטען כי הוא פוגעני וכן את מידת ההשפעה הפוטנציאלית שלו על החיים הציבוריים (ראו:
26 עניין אבנרי, בעמוד 863; עניין הרציקוביץ', בעמוד 570). יש ליתן משקל מיוחד לחופש הביטוי
27 כאשר הדיון בנושא ציבורי ובנוגע לדמות ציבורית, נוכח חשיבותו של דיון זה להבטחת הליך
28 דמוקרטי חופשי (עניין נודלמן, פסקה 12 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה). אולם, לצד
29 זאת, הודגש היטב, כי חופש הביטוי, גם בשיח הציבורי, "אינו חופש ללא גבולות" (שם, שם).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

46. האיזון העדין האמור בין האינטרסים והזכויות המוגנים בגדר חוק איסור לשון הרע בא לידי ביטוי באופן שבו עוצבו כלל ההסדרים בחוק איסור לשון הרע (ראו: עניין אבנרי, בעמוד 861). ליבו של חוק איסור לשון הרע, כפי שמלמד שמו, הוא האיסור שנקבע בו על פרסום לשון הרע. עשיית פרסום כאמור עלולה להוות עוולה אזרחית, ובנסיבות מסוימות, היא עלולה לעלות לכדי עבירה פלילית (ראו: סעיפים 6 ו-7 לחוק). התנאים הבסיסיים לקיומה של עוולה אזרחית, שהיא מענייננו במקרה דנן, הם "פרסום לשון הרע לאדם או יותר זולת הנפגע" (סעיף 7 לחוק). בשלב ראשון יש לבחון אם מתקיימים יסודות ה"פרסום" ו"לשון הרע" כהגדרתם בסעיפים 1-2 לחוק. נקבע ש"בשלב זה בולט כובד משקלם של השם הטוב, כבוד האדם ויתר הזכויות המצויות על כף זו של המאזניים" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 20 לחוות דעתו של השופט א' גרוניס). בשלב הבא, יש לבחון האם חלים הסייגים לאיסור האמור וההגנות שבחוק. בחוק הוגדרה רשימה של פרסומים שהם מותרים, על אף שיש בהם לשון הרע (סעיף 13 לחוק). בנוסף, נקבעו בחוק הגנות הפוטרות את המפרסם מאחריות בגין לשון הרע. אלו יחולו על פרסומים שהם אמת ושיש בהם עניין ציבורי (סעיף 14 לחוק); או על פרסומים שנעשו בתום לב בנסיבות המנויות בחוק (ראו, סעיף 15 לחוק). משמעות הדברים היא כי המחוקק הגדיר מראש מצבים מסוימים שבהם יהא זה מוצדק להעדיף את חופש הביטוי וזכויות ואינטרסים ציבוריים חשובים נוספים על פני השם הטוב וכבוד האדם (שנהר, בעמוד 34 וההפניות שם). כפי שהובהר בפסיקה, "...במקרים אלה ההנחה היא כי הפרסום הפוגע מגשים ערך או אינטרס אחר בעל חשיבות, באופן שהפגיעה בשם הטוב נתפשת כ"מחיר נסבל" למען הגשמתו של אותו ערך או אינטרס" (עניין קורן, פסקה 10 לחוות דעתה של השופט ע' ארבל). על כן, הדיון בעוולת לשון הרע, כרוך במלאכת האיזון הנכון, בין מימוש תכליתו של חוק איסור לשון הרע, לבין האינטרסים הציבוריים כבדי המשקל הניצבים מנגד, ובראשם כמובן חופש הביטוי (ראו: רע"א 1239/19 יואל שאול נ' חברת נידולי תקשורת בע"מ, פסקה 38 לפסק דינה של השופט ד' ברק ארז (8.1.20) (להלן: עניין שאול)). בסופו של התהליך, אם ייקבע כי המפרסם אחראי בגין לשון הרע, ולא עומדת לו הגנה מכוח החוק, יידונו הסעדים הרלוונטיים, תוך התייחסות אפשרית להקלות המנויות בסעיף 19 לחוק.

26
27
28

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

בחינת קיומה של לשון הרע

1

2

3

4 47. כאמור, בשלב הראשון יש לבחון קיומה של לשון הרע בפרסום. כדי להקים אחריות בגין
5 לשון הרע על הנפגע להוכיח "פרסום" שיש בו משום "לשון הרע". אשר לפרסום, סעיף 2 לחוק
6 מגדיר מהו פרסום לעניין לשון הרע. פרסום יכול להיות בעל-פה; בכתב או בדפוס; לרבות ציור,
7 דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר שהיה מיועד לאדם זולת הנפגע והגיע לאותו אדם או לאדם
8 אחר זולת הנפגע. נקבע כי "...ככלל, ההגדרה למונח פרסום המופיעה בסעיף 2 לחוק היא
9 רחבה וטומנת בחובה התייחסות לפרסום שנעשה בדרכים רבות" (עניין שאול, פסקה 41 לחוות
10 דעתה של השופט ד' ברק ארז). לפיכך, אין ולא יכול להיות חולק על כך שבפרסומי כל הנתבעים,
11 דהיינו, פרסום השיר על ידי כהן ופרסומים של אמצעי התקשורת, חל יסוד ה"פרסום", כקבוע
12 בסעיף 2 לחוק, לרבות ברשת האינטרנט (שם). המחלוקת בין הצדדים נסבה כאמור על שאלת –
13 משמעותו של הפרסום והאם מהווה לשון הרע כנגד התובע, על-פי סעיף 1 לחוק, אם לאו. סעיף
14 1 מגדיר כי לשון הרע הוא דבר שפרסומו עלול: "(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו
15 מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם; (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות
16 המיוחדות לו; (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו,
17 במשלח ידו או במקצועו; (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו
18 המינית או מוגבלותו".

19

20 48. שאלת משמעות הפרסום היא שאלה פרשנית במהותה. הלכה היא כי המבחן לבחינתו של
21 לשון הרע בפרסום, הוא מבחן אובייקטיבי. לאמור, בבחינת קיומה של לשון הרע, יתחשב בית-
22 המשפט בדרך שבה נתפס הפרסום בעיני האדם הסביר, ובענייננו, בעיני המאזין הסביר. על כן,
23 לא הכוונה או המניע שמאחורי הפרסום הם שיצביעו על קיומה של לשון הרע, אלא המסר עמו
24 הוא מותיר את המאזין ואת הצופה, שהרי עיקרון חשוב בעוולת לשון הרע הוא, שאין כל צורך
25 להוכיח יסוד נפשי כלשהו (שנהר, בעמוד 143). מכאן, עולה כי ניתן להטיל אחריות על נתבע
26 בלשון הרע, גם אם לא העלה על דעתו שהדברים שפרסם מהווים לשון הרע. על התובע להוכיח
27 אך את היסוד העובדתי, היינו, שהנתבע פרסם לשון הרע הפוגעת בו או שהוא נושא באחריות
28 לפרסום כזה. לצד זאת, נקבע כי הכוונה בפרסום "...יכול שתשפיע על הבחינות האחרות
29 המתבקשות בחוק אך לא על שאלת עצם קיומה של לשון הרע" (ע"א דיין-אורבך, פסקה 83

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 לפסק דינו של השופט א' ריבלין). ביישומו של המבחן האובייקטיבי, השאלה היא "...מהו המובן
2 שהאדם הסביר והרגיל היה מייחס לפרסום, והאם היה באותו מובן כדי לפגוע בשמו הטוב
3 של התובע" (ע"א 1104/00 דוד אפל נ' איילה חסון, פ"ד נו(2) 617, 606 (2002) (להלן: עניין
4 אפל)). מכאן, הודגש היטב בפסיקה כי "...פרשנות הפרסום תיעשה על-ידי בית-המשפט תוך
5 עיון בפרסום עצמו בלא להיזקק בדרך-כלל לעדויות ולדאיות בשאלת משמעות הפרסום" (שם,
6 שם). כלל זה המחייב פרשנות על-פי המשמעות הרגילה והטבעית של הדברים, שולל במשתמע
7 גם הזדקקות למקורות פרשניים שאינם בידיעת "האדם ברחוב" (שנהר, בעמוד 110-111).

8

9 49. ככלל, על מנת לקבוע אם יש בפרסום לשון הרע, יפרש בית-המשפט את הפרסום על-פי
10 המובן הטבעי והרגיל של מילותיו. עם זאת, לעיתים לשון הרע שבפרסום אינה נובעת מן
11 המשמעות הפשוטה של מילותיו, כי אם היא נובעת דווקא מן הנרמז או המשתמע "מבין השורות"
12 של הפרסום לפי הבנת האדם הסביר. לעניין זה מתייחס סעיף 3 לחוק איסור לשון הרע, אשר קובע
13 כי "אין נפקא מינה אם לשון הרע הובעה במישרין ובשלמות, או אם היא והתייחסותה לאדם
14 הטוען שנפגע בה משתמעות מן הפרסום או מנסיבות חיצוניות, או מקצתן מזה ומקצתן מזה".
15 בדומה, נפסק כי משמעות הפרסום נבחנת לא רק על סמך המילים המדויקות שבהן השתמש
16 המפרסם, אלא גם מול הנסיבות החיצוניות שאפפו את הפרסום (ראו למשל: ע"א 723/74 הוצאת
17 עתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ, פ"ד לא(2) 300, 287 (1977) (להלן: ע"א
18 חברת החשמל)); ע"א 5653/98 אמיליו פלוס נ' דינה חלוצ, פ"ד נה(5) 865, 874-876 (2001)
19 (להלן: עניין פלוס)). רוצה לומר, "...המובן הטבעי והרגיל של המילים יימצא לעתים במובן
20 המילולי כפשוטו ולעתים במסקנות מבין השורות. אל המובן הטבעי והרגיל של מילים, אין
21 להגיע תוך בידודן וניתוקן מהקשרן אלא נהפוך הוא, יש לראותן על הרקע הכללי בו הובאו
22 ובהקשר הדברים בו פורסמו" (ע"א חברת החשמל, בעמוד 300). כלומר, "...לשון הרע עלולה
23 לנבוע מן הפרסום באת משתיים: כאשר היא משתמעת מן הפרסום עצמו; או כאשר על פניו
24 הפרסום תמים, אולם קיימות נסיבות חיצוניות שמשוות לו מובן פוגעני" (עניין עזור, פסקה
25 21 לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן; ראו גם: שנהר, בעמוד 113). על כן "...יש להביא בחשבון
26 גם את ההקשר הענייני שבו נאמר, או נכתב, הדברים מעוררי המחלוקת" (ע"א 323/98
27 אריאל שרון נ' עוזי בנזימן, פ"ד נו 245, 263 (2002) (להלן: עניין שרון)).

28

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

50. כאשר בית-המשפט נדרש לשאלה האם ביטוי מסוים בפרסום הינו לשון הרע, עליו לבחון
את הפרסום בכללותו, בהתחשב ב"רושם הכללי שיוצר מירקם הכתבה בעיני הקורא הסביר"
(ע"א 3199/93 יוסף קראוס נ' ידיעות אחרונות בע"מ, פ"ד מט(2), 843, 857 (1995) (להלן:
ע"א קראוס)). משכך, פרשנות קטע מסוים מהפרסום העומד לדיון מחייבת ליתן את הדעת גם על
קטעים האחרים שייתכן ואינם מהווים לשון הרע. זאת, על מנת שהתמונה תהיה שלמה. ההסבר
לכך הוא שברגיל הרושם המתקבל על ידי המאזין או הצופה הסביר מושפע מהפרסום כולו (ע"א
9462/04 בן ציון מורדוב נ' ידיעות אחרונות בע"מ, פסקה 25 לחוות דעתו של השופט א' ריבלין
(2005) (להלן: עניין מורדוב)). עם זאת ולהשלמת הדיון, בנקודה זו, נקבע שגם כאשר הבחינה
היא של הפרסום כולו, "...עילת התובע תישאר מוגבלת לאותם קטעים בפרסום שבגינם בחר
לתבוע בגין לשון הרע, אלא אם תבע בגין הפרסום כולו" (עניין אפל, בעמוד 618).

11

51. זאת ועוד, קיומה של לשון הרע נבחנת במנותק משאלת אמיתות תוכן הפרסום (עניין
אפל, עמוד 617). פרסום יכול שיהיה אמת, ועדיין אם יש בו כדי להשפיל או לבזות – הוא ייחשב
ללשון הרע. בשלב בחינת משמעות הפרסום, אין חשיבות כאמור למניע או לכוונה שעמדה
מאחורי הפרסום (ע"א חברת החשמל, בעמודים 300-301). כמו כן, נקבע כי "...חוק איסור לשון
הרע נועד להתמודד עם הפגיעה שנגרמה לאדם כתוצאה מירידת מעמדו וערכו בעיני הבריות.
אין הוא נועד למנוע, להבדיל, פגיעה ברגשותיו של מי שרואה את עצמו נפגע מהפרסום" (ע"א
דיין-אורבך, פסקה 84 לפסק דינו של השופט א' ריבלין; ראו גם: ע"א 8345/08 עופר בן נתן נ'
מוחמד בכרי, פסקה 35 לחוות דעתו של השופט י' דנציגר (27.7.11)). בהתאם לכך, אין חשיבות
לדרך שבה הובן הפרסום על ידי הטוען לפגיעה בו. יש לבדוק את מידת ההשפעה שיש לפרסום
על ההערכה לה זוכה האדם בעיני הציבור (ע"א 334/89 רבקה מיכאלי נ' בלה אלמוג, פ"ד מו(5)
555 (1992)). העילה של פרסום לשון הרע איננה מותנית בכך שלנפגע היה שם טוב לפני הפרסום.
כך שגם אדם בעל שם רע זכאי לכך ששמו לא יושחר עוד יותר ללא הצדקה (שנהר, בעמוד 156).
ודוק: לצורך גיבוש העוולה בגין לשון הרע, אין צורך להוכיח כי אדם בפועל הושפל או בווה
מהפרסום. די שהפרסום "עלול" היה להביא לתוצאה כזו (סעיף 1 לחוק; ראו גם: עניין נודלמן,
פסקה 118; שנהר, בעמוד 121).

26

27

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

51. לצד הכלל לפיו פרשנות הפרסום תעשה בהינתן מכלול הדברים, בחינת הפרסום לגביו נטען כי הוא מהווה לשון הרע, מצריכה פעמים רבות "...לפרק את הפרסום למרכיביו. לגבי כל משפט, מילה או פסקה בודק בית המשפט האם קמה תחולה ליסודות העילה שעניינה לשון הרע" (עניין מורדוב, פסקה 7 לחוות דעתו של השופט א' ריבלין). בבחינה זו "...בין אם מכוונת היא לקבוע האם מתקיימת לשון הרע, בין אם מכוונת היא לקבוע האם קמה למפרסם הגנה מן ההגנות המנויות בחוק, יש לבחון הביטוי השנוי במחלוקת הן לגופו, בפני עצמו, והן כחלק מהקונטקסט הכללי, על רקע יתר הדברים שנאמרו מפי המפרסם, שכן בחינת התמונה במלואה כפי שנתגלתה בפני הצופה או המאזין חיונית והכרחית" (עניין קורן, פסקה 15 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל).

9

10

11

12

לשון הרע כלפי איש ציבור

52. על רק מושכלות יסוד אלה, נפנה מיד לבחינת השאלה האם יש בפרסום השיר, לשון הרע. אך בטרם נעשה כן, יש להידרש, תחילה, ליסוד רלוונטי נוסף בדיון, נוכח מעמדו של התובע, שהינו שוטר במשטרת ישראל וככזה, נושא בתפקיד ציבורי, לפסיקה בלשון הרע, בעניינו של איש ציבור. בעניין הרציקוביץ' נקבע כי בשלב פירוש דבר הפרסום, קיים "...שיקול חשוב נוסף שיש לשקול במסגרת זו, הוא זהות הנפגע מן הביטוי, וביתר דיוק, היותו איש ציבור, דמות ציבורית או אדם פרטי. במשפט האמריקני זהו שיקול מכריע, ובמקרים כאלה ניתן משקל מקסימאלי לחופש הביטוי... אין לקבוע קריטריונים נוקשים בנדון" (שם, בעמוד 570). הינה כי כן, בחינת קיומה של לשון הרע, מושפעת גם ממיהותו של מושא הפרסום, בפרט, והאם הוא נחשב דמות ציבורית. בית-המשפט הבהיר זה מכבר כי הגדרת דמות ציבורית אינה משימה פשוטה, נוכח מגוון המצבים העשויים להתעורר במציאות (עניין אפל, בעמוד 620). ככלל, נקבע כי דמות ציבורית "...היא דמותו של מי שיש לו נגיעה לענייני ציבור והשפעה עליהם במידה זו או אחרת, וההגדרה הקונקרטית כרוכה בנסיבותיו של כל עניין" (שם, שם; ראו: עניין שרון, בעמוד 266). במקרה אחר נקבע כי עניין ציבורי יכול לעורר כל מי "...שבתחום כזה או אחר של החברה – תרבות, חברה, תקשורת, כלכלה – הגיע לעמדה אשר מביאה אותו לאור הזרקורים" (רע"א 3614/97 דן אבי יצחק נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ, פ"ד נג(1) 26, 79 (1998) (להלן: עניין יצחק)).

29

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

53. קיימים מספר טעמים בדבר. הטעם המרכזי לכך הוא היותה של הביקורת על דמויות
ציבוריות חיונית לשם קיומו של ממשל דמוקרטי תקין (עניין קורן, פסקה 18 לחוות דעתה של
השופט ע' ארבל). טעם נוסף הוא שקיימת הנחה לפיה כוונתם של אנשי הציבור, המפורשת
והמשתמעת, היא לחשוף את עצמם לעיני הציבור ולביקורתו על כל המשתמע מכך. השופט א'
ברק (כתוארו אז), הבהיר כי "...גופים ואנשים, הנושאים במשרות ציבוריות או בתפקידים
שלציבור עניין בהם, נוטלים על עצמם מעצם מעמדם ותפקידם סיכונים הקשורים בהתנכלויות
לשם הטוב. כמובן, אין בכך כדי להצדיק פגיעה בשם הטוב, שהוא היקר בנכסיהם, אך יש
בכך כדי להחליש את המשקל שיש ליתן לשיקול זה ביחס לחופש הביטוי" (עניין אבנרי,
בעמוד 863). טעם נוסף לכך הוא כי לאנשי ונבחר ציבור, קיימת נגישות לאמצעי התקשורת,
ומשכך בכוחם של אלה – יותר מאשר לאיש פרטי, להגן כראוי על שם הטוב (שם, בעמוד 864 ;
שנהר, בעמוד 867). בעניין יצחק, הכיר בית המשפט בכך, שמעמדו של אדם כדמות ציבורית לא
חייב להיות בעל אופי כללי. נאמר, כי "...לעתים, מעמד זה עשוי להיות כרוך בפרשה או
בעניינים מסוימים, אשר ביחס אליהם 'השליך' עצמו אותו אדם אל חזיתה של מחלוקת
ציבורית, מתוך מטרה להשפיע על ההכרעה בעניינים שעל הפרק, ובכך 'הזמין' תשומת לב
וביקורת ציבורית על פעולותיו או התנהגותו... במקרים כאלה, המעמד של אישיות ציבורית
יהיה מוגבל לאותם פרשה או עניין מסוימים, ולא יחרוג מהם" (שם, בעמוד 79). מהטעמים
האמורים, נקבע כי יש לתת משקל מיוחד לערך של חופש הביטוי בפרט בכל הנוגע "...לענייני
הציבור ולגופים ולאנשים הנושאים משרות ציבוריות, או שהם בתפקידים שלציבור עניין
בהם" (עניין אבנרי, בעמוד 863). עוד נפסק "...הערכים המתנגשים בין חופש הביטוי, לבין
ההגנה על השם הטוב בהקשר לפגיעה באיש ציבור, מגינים על חופש הבעת הדעה והביקורת
בשיח הציבורי, ומחייבים איש ציבור לקבל עליו ביקורת עניינית הוגנת, גם אם היא קשה,
נוקבת, ואף פוגענית" (עניין נודלמן, פסקה 37 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה ; על
חשיבותה של ביקורת ציבורית על גופים ואנשי ציבור ראו גם : ע"א חברת החשמל, בעמוד 296).
54. עם זאת, אין הדברים האמורים מהווים הצדקה לפגיעה בשמו הטוב של איש ציבור (עניין
קורן, פסקה 18 לחוות דעתה של השופט ע' ארבל). חופש הביטוי גם בשיח הציבורי, הוא אינו
חופש בלתי מוגבל, "...גם בגדרו נמתחים קווים אדומים, שמעבר להם פורש המשפט את הגנתו
על כבודו של איש הציבור, ועל שמו הטוב, לבל יהא הפקר" (עניין נודלמן, בפסקה 14 לחוות
דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה). בית-המשפט הוסיף שם כי באיזון בין השם הטוב לחופש הביטוי

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 יש לתת "משקל מסוים גם לעוצמה המיוחדת של פגיעת לשון הרע במי שממלא תפקיד
2 ציבורי ותלוי תלות מוחלטת באמון הציבור לצורך מילוי תפקידו" (שם, שם). עוד נאמר כי
3 "...גם איש ציבור החושף עצמו למערבולת החיים הציבוריים ומסכים בכך לקבל על עצמו
4 מידה מסוימת של נטל חשיפה וביקורת ציבורית, אינו הופך בכך את שמו הטוב ואת כבודו
5 האנושי להפקר" (שם, פסקה 32). כמו כן, נקבע כי הקלת ראש בפגיעה בשמו הטוב של איש
6 הציבור כתוצאה מפרסום לשון הרע נגדו, עלולה שתניא אנשים ראויים למלא תפקידים ציבוריים
7 ומשרות ציבוריות (עניין אפל, בעמוד 621).

8

9

מן הכלל אל הפרט - לשון הרע בפרסום

10

11 55. בענייננו, התובע אינו ממלא תפקיד ציבורי משמעותי. אינו נושא משרה בכירה בשירות
12 הציבורי. התובע טען (בסעיף 101 לסיכומיו), וטענתו מקובלת עליי, שבאזון בין הערכים
13 המנוגדים, יש לתת את הדעת למעמדו בשירות הציבורי, בהתאם למדרג בו הוא נמצא, לפיו הוא
14 איש ציבור פשוט אשר מבצע את המשימות שהוטלו עליו. כך עולה גם מהשיר, בו נאמר שהתובע
15 "שוטר זוטור". במילים אחרות, התובע הוא שוטר מן השורה במשטרת ישראל, בתחנת משטרה
16 מקומית. לתובע אין השפעה של ממש על עניינים ציבוריים. אין לו נגישות לאמצעי התקשורת
17 וברי שאין לו שליטה עליהם. מכל מקום, לא נטען אחרת. עם זאת, אני נכון להניח לצורך הדיון,
18 כי נוכח תפקידו של התובע כרכז מודיעין במשטרת ישראל, בו הוא משמש כאחד מזרועותיה של
19 רשות החקירה, הוא בבחינת דמות ציבורית, שנתון לביקורת ציבורית, מסוימת. למצער, אני נכון
20 להניח כך, בשים לב לטענות התובע, שתפקידו חייב עבודת שטח ויצירת קשרים עם פעילים, על
21 מנת לבצע את תפקידו, ובכך חשף את עצמו לעיני הציבור ולביקורתו. מכאן, בהקשר זה, מקובלת
22 עליי טענת כהן, שקיימת חשיבות רבה בביקורת על אנשי ציבור בכלל ועל אנשי אכיפת החוק
23 בפרט. ביקורת כזו היא חלק מהערך של חופש הביטוי. כפי שנקבע, אנשי ציבור צריכים להפגין
24 עמידות גבוהה יותר, כאשר השיח הביקורתי אינו במישור העובדתי.

25

26 56. יש לזכור, שהשיר מתייחס לתובע באופן אישי. יוער, כי בהכרעת הדין בהליך הפלילי,
27 נקבע כאמור ביחס לשיר, כי כהן חיבר אותו אודות התובע. גם בדיון לפניי, כהן הודה כי את השיר
28 הוא חיבר ופרסם, ביחס לתובע. טענתו שהוא כתב את השיר גם ביחס לרכזי מודיעין באופן כללי,
29 אינה גורעת מהעובדה שהשיר מתייחס ישירות לתובע ובאופן מפורש, שכן שמו של התובע נזכר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

בשיר. המסקנה האפשרית היחידה העולה מהאמור, כי כהן חיבר ופרסם את השיר על התובע
בהתייחס לתפקידו – רכז מודיעין במשטרת ישראל.

57. משהובר, שהשיר פורסם על התובע, יש להידרש למשמעות הפרשנית שיש ליתן למילות
השיר. בחינה הפרסום נעשית בין השאר בהתחשב בהקשר הענייני והנסיבות החיצוניות שאפפו
את הפרסום. לטענת כהן, התובע פנה אליו לקבל מידע על פעילים חברתיים בקבוצות בהן חבר
כהן, בבקשה כי כל הפגנה שתיערך תהיה מאושרת (בסעיף 1.3 לכתב הגנתו). כהן הוסיף כי
באותה תקופה "נודע" לו כי התובע פנה לפעילים חברתיים נוספים על מנת לפגוע בקשר של כהן
עמם. עוד טען כהן כי בסמוך לכך התובע הגיש נגדו תלונת שווא, לפיה באחד ממשחקי הספורט
הוא קילל את התובע, ושבגין תלונה זו הוא נחקר במשטרה (בסעיפים 1.4 ו-1.5 לכתב הגנתו).
כהן הוסיף וטען כי מכיוון שחשש מהתנכלות מצדו של התובע הוא הגיש תלונה נגד התובע
למחלקה לחקירת שוטרים (בסעיף 1.7 לכתב הגנתו). על רקע זה, החליט לחבר ולפרסם את השיר.
מן האמור עולה, שכהן פרסם את השיר, על רקע עימות אישי וישיר עם התובע, שהתרחש במסגרת
ביצוע תפקידו של האחרון.

58. כהן טען לפרשנות צרה (סובייקטיבית) למילות השיר. לגרסתו, השיר מבטא עובדות
נכונות על התובע, ומציג את מעשיו הפסולים של התובע שלדידו של כהן, חרג מסמכותו במילוי
תפקידו ופעל כאחרון העבריינים. בתמיכה לגרסתו, הוגשה, כאמור, חוות דעת לפיהן נטען כי
השיר הוא שיר מחאה. דעתי שונה. הנני נכון להניח לטובתו של כהן, שחלק מהרכיבים בשיר,
אינם עולים כדי לשון הרע, בכלל זה: הפזמון החוזר בשיר "חמדני שוטר רכז מידע למען
המשטרה"; כמו כן הביטוי "חמדני רק שכח בקורס למלשינים הצדק לא יברח לא יסתיר פנים";
כמו כן הביטוי לפיו התובע הוא "כבר לא סוכן סמוי בכל העיר נשרף". זאת ועוד, הנני נכון
לקבל את הטענה לפיה הביטוי "כלב בן כלב", בקשר לתובע, הוא בגדר דברי קללה וגידוף, וככזה
אינו נתפס כטענה עובדתית ומשכך הוא אינו מהווה לשון הרע (ראו: שנהר, בעמוד 131). זאת,
בעיקר נוכח שכיחותם של ביטויים כגון אלה בשיח הציבורי; הגם שמדובר בביטויים שאינם
הולמים שיח מכבד.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

59. עם זאת, השיר כולל ביטויים קשים וגידופים חריפים בקשר לתובע, שהם בבחינת לשון הרע. הביטויים המיוחסים לתובע, על רקע תפקידו, לפיהם הוא "אוסף ומתנכל"; "אוכל את הבריות"; "בלי מדים בלי ובלי חוקים ובלי שום אלוהים מכה ללא רחם בכל הילדים" – מקימים את יסודות לשון הרע. כהן ייחס לתובע ביצוע מעשים לא חוקיים. הציג את התובע כמי שאינו מציית לחוק ובפעילות השיטור שעשה חרג מסמכותו. כמו כן, בביטוי "מכה ללא רחם" ו- "ללא שום אלוהים", הוצג התובע כאדם חסר רחמים תוך הטלת דופי בתפיסתו האנושית. ביטויים אלה עלולים להשפיל את התובע או לעשותו מטרה לכזו או ללעג. זאת ועוד, ביטויים אלה, עלולים לבזות את התובע, בשל מעשיו, והתנהגותו, בביצוע תפקידו כרכז מודיעין. תיאור התובע כ"אוסף ומתנכל", קשה. ניתן להסיק שכהן ביקש להציג את התובע בתורו כרכז מודיעין כמי שאוסף מידע, ומתנכל לאחרים. תיאור התובע כמי ש"אוכל את הבריות" ו"מכה ללא רחם בכל הילדים", משפיל ומבזה במיוחד. התיאור האמור עלול לפגוע בהערכה לה זוכה התובע בעיני הציבור, שכן "...תדיר יותר העוקץ אינו כל כך במילים עצמן, אלא בכך מה האדם הרגיל עשוי להסיק מהן, וגם דבר זה רואים כחלק מן המובן הטבעי והרגיל" (ע"א חברת החשמל, בעמוד 300).

60. זה המקום להטעים: כהן לא ביקש בפרסום השיר לבקר באופן כללי את תפקיד רכז המודיעין במשטרת ישראל, במנותק מהתובע. השיר מתייחס לתובע באופן אישי, ותוקף את תפקידו המקצועי ויושרו האישי, תוך ייחוס עובדות שאינם אמת בקשר לתובע ותיאור תפקידו בצורה מבזה ומשפילה. כאמור, ביקורת על רשויות אכיפת החוק היא חיונית ומתבקשת, אך כהן לא הסתפק בכך, ובחר להעמיד את התובע "על המוקד", והשמיע דברי בלע כלפיו, בשעה ששמו של התובע מוזכר בשיר במפורש. התובע הוא איש ציבור שאמון בין היתר על אכיפת החוק, וסביר להניח שהוא נזקק לאמון שהציבור נותן לו, על מנת שיוכל למלא את תפקידו כהלכה. כלל הוא כי "...פרסומים המטילים דופי במקצועיותו של אדם נתפסים בגדר לשון הרע" (ע"א קראוס, בעמוד 864). כמו כן, פרסום המייחס לאדם תכונות אופי שליליות, עלול להוות במקרים המתאימים לשון הרע (שנהר, בעמוד 130). בענייננו, בחינת הנסיבות שאפפו את הפרסום, המלמדות לכאורה על ביצוע פעולות בלתי חוקיות של התובע והתנהגות שלא כדין, עד כדי ביצוע מעשים פליליים, לא זו בלבד שמהווים לשון הרע, אלא אף עלולות להעצים את לשון הרע (ע"א 310/74 אליהו שטרית נ' שלמה מזרחי, פ"ד ל(1) 389 (1975)). לשון הרע בביטויים אלה היא

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 ברורה וחד משמעית. אכן, הלכה פסוקה היא כי "...חופש הביטוי אין פירושו הפקרות" (עניין
2 הרציקוביץ', בעמוד 573), וכן "...חופש הביטוי אינו חופש הביזוי, והזכות להשמיע אינה
3 הזכות להשפיל" (עניין מורדוב, פסקה 9 לחוות דעתו של השופט א' ריבלין).

4

5 61. התייחסות נפרדת יש להקדיש לביטויי "נחש", בהקשר: "נחש ירוק עיניים", ו-"הפך
6 נחש נרדף". לטענת כהן מדובר במשל אלגוריה (סעיף 7.18.1 לכתב הגנתו). לשיטתו, ביטוי זה
7 משקף את "התנהלותו הנחשית" של התובע כרכז מודיעין, שמשתמש "בכלים ערמוניים" על
8 מנת להשיג מודיעין (סעיף 4.5 לכתב הגנתו). בעניין הרציקוביץ' נקבע כי ביטוי מעולם החי
9 שמפורסם בתורת מטאפורה בלבד אינו מהווה לשון הרע, שכן ברגיל השימוש בדרך זו אינו מכוון
10 להפשיט את מושא הפרסום מהווייתו האנושית (שם, בעמוד 569). מכאן, יש לכאורה ממש
11 בטענה, שכהן לא ביקש להציג את התובע כ"נחש". עם זאת, המונח מבטא תכונת גנאי קשה
12 לתובע בתפקידו כרכז מודיעין. התיאור כי התובע, בהיותו רכז מודיעין הוא "נחש", בשעה
13 שהתובע מבצע את תפקידו שהוטל עליו על ידי הרשויות, מהווה לשון הרע. לכן בנסיבות אלה,
14 דימוי התובע כ"נחש" הוא ביטוי מעליב ומבזה, העלול להעמיד את התובע מטרה לבוז וללעג
15 בעיני הבריות, על רקע ביצוע תפקידו במשטרת ישראל. ביטוי זה מקבל נופך פוגעני במיוחד,
16 מאחר שהתובע הבהיר (בסעיף 18 לכתב התביעה), כנתון אובייקטיבי, כי אחד מסימני ההיכר
17 שלו הוא הצבע הירוק של עיניו.

18

19 62. מכאן, הנני קובע כי השיר כולל תכנים של לשון הרע נגד התובע, ולא שוכנעתי
20 שהתייחסות לפרסום כמכלול, קרי, לשיר בכללותו, יש בה כדי לשנות ממסקנה זו, ממשמעות
21 תכנים אלה. ההיפך הוא הנכון. פרסום ביטויים כאלה, בהם ייחס כהן ביצוע מעשים פסולים
22 לתובע, כ"נחש", על דרך שיר, העצימה את הפגיעה בשמו הטוב של התובע. כהן טוען כי לא
23 מדובר בפרסום לשון הרע מכיוון שהשיר מהווה יצירה אמנותית. דין הטענה להידחות. אכן, חופש
24 היצירה ואמנות הוא חלק מחופש הביטוי, אך גם הוא נסוג מקום שישנה פגיעה בשם הטוב (ראו:
25 ע"א 8954/11 פלוני נ' פלונית, פסקה 66 לחוות דעתו של השופט נ' סולברג (24.4.14)). ודוקו:
26 אין מדובר בשיר מחאה גרידא, שמטרתו לעורר ויכוח ציבורי או ביקורת על התנהלות של איש
27 ציבור, נטול הצגת עובדות או התייחסות ספציפית למאן דהוא. השיר פורסם "...על מנת להדגים
28 את מעשיו המעוולים של התובע" (סעיף 1 לכתב הגנתו). העד, מר חסן, ציין בחוות דעתו, כי

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 המשורר אינו מתיימר לדבוק באמת עובדתית או אובייקטיבית. אולם, כהן גרס אחרת, הן בשיר,
2 והן בגדר טענותיו בדיון, משעשה כן, וגרם לפגיעה קונקרטית ומשמעותית בשמו הטוב של
3 התובע, כמה חבותו לפרסום לשון הרע כלפיו.

4

5 63. כך גם לגבי טענתו שמדובר בשיר סאטירי. במהלך הדיון, טען כהן כי המיוחס לתובע
6 בשיר הוא אמת לאמיתה. ברם, בסיכומיו (סעיפים 25-28), העלה טענה אחרת בסתירה, לפיה
7 הפרסום בשיר אינו מהווה לשון הרע, מכיוון שהשיר הוא בבחינת סאטירה שאינה מצדדת באמת
8 העובדתית. אמת, בית-המשפט קבע כי בשעה שמדובר בביטוי סאטירי, הומוריסטי או פרודי או
9 כאשר מדובר בלשון ציורית, שלא באו במישור העובדתי, לא מדובר בלשון הרע, שכן בעיני האדם
10 הסביר פרסום כזה אינו מתיימר להציג את האמת (עניין הרציקוביץ', בעמוד 568). ענייננו שונה.
11 השיר כלל ביטויים במישור העובדתי. במסגרת מישור זה כהן התייחס באופן ספציפי לתובע, תוך
12 שייחס לו ביצוע מעשים פליליים על רקע תפקידו. לא מדובר בסאטירה, אלא בלשון הרע,
13 שעלולה לפגוע בערכו של התובע בעיני הזולת. אכן, "...המעטת ערך משקלם הפוגעני של
14 הדברים על ידי אומדן אינה מפחיתה כהוא זה מהפגיעה, מקום שבמידה האובייקטיבית, בעיני
15 האדם הסביר, היא נושאת עוצמה שלילית ניכרת" (עניין בן גביר, פסקה 6 לחוות דעתה של
16 השופטת א' פרוקצ'יה).

17

18 64. כללם של דברים, בהתחשב בנסיבה הרלוונטית בדבר מעמדו הציבורי של התובע, חלק
19 מהביטויים בשיר אינם עולים כדי לשון הרע. אולם, בשים לב להקשר הענייני של הפרסום, כאשר
20 כהן ייחס לתובע ביצוע מעשים פסולים ותכונות גנאי על רקע מילוי תפקידו כרכז מודיעין
21 במשטרת ישראל, לפי המשמעות שעולה מהשיר, והן לפי המשמעות שעולה מבין שורותיו, הנני
22 קובע, כי המשמעות הסבירה של הביטויים האמורים, שכהן ייחס לתובע, במישור העובדתי, הם
23 פרסום לשון הרע נגד התובע. המטרה העומדת לנגד עינינו בדין לשון הרע, היא "...מיגור
24 הביטויים הקיצוניים והשליליים המצויים בשולי השיח, שאינם תורמים לדיון הציבורי אלא
25 מזיקים לו" (עניין שאול, פסקה 65 לחוות דעתה של השופטת ד' ברק ארז).

26

27 אכן, כעולה מהראיות, שוכנעתי כי כהן לא הסתפק בביקורת כללית על אישיותו של התובע
28 ותפקודו המקצועי, אלא בחר לתקוף את יושרו האישי ועשה כן, תוך שימוש בביטויים מעליבים,
29 משפילים ופוגעניים, ובסיוע של דימוי מתוך עולם החי. בנסיבות אלה, מקובלת עלי הקביעה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 בהליך הפלילי לפיה "...ראיית המכלול מחייבת את המסקנה כי התכנים השונים מהווים ביטוי
2 שלילי הפוגע בליבת כבודו של האדם וכרוך בפגיעה מהותית וקשה בגרעין המוסרי-ערכי
3 שממנו שואב עובד הציבור את מקור כוחו וסמכותו" ודומה כי הדברים ברורים.

טענות ההגנה של כהן

4
5
6
7 65. משקבעתי כי פרסום השיר הינו לשון הרע כלפי התובע, יש לדון בטענות ההגנה של כהן.
8 כאמור, תכלית חוק איסור לשון הרע היא בראש ובראשונה להגן על שמו הטוב של הנפגע. אך,
9 לצד זאת, החוק ביקש להגן גם על אינטרסים וערכים חשובים נוספים. זאת, באמצעות קביעת
10 פרסומים מותרים והגנות אפשרויות שיכולות לעמוד למפרסם לשון הרע. עם זאת, "...יש להקפיד
11 על מיונם של המקרים השונים להגנה הנכונה והמתאימה להם ולהישמר מפני חריגה מגבולות
12 ההגנות באופן שאינו מתיישב עוד עם מהותן" (דנ"א דיין אורבך, פסקה 38 לפסק דינו של
13 השופט א' גרוניס). זאת ועוד, הנטל להוכיח כי פרסום מותר או עומדת למפרסם הגנה על-פי חוק
14 איסור לשון הרע השוללת אחריות בגין הפרסום – הוא על המפרסם.

15
16 66. טענת ההגנה המרכזית של כהן, היא כי כל הנאמר בשיר על ידו ביחס לתובע, הוא אמת
17 לאמיתה. מכאן, טען לתחולת ההגנה של אמת הפרסום. הגנה זו קבועה בסעיף 14 לחוק איסור
18 לשון הרע, שקובע כי: "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר
19 שפורסם היה אמת והיה בפרסומים עניין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא
20 הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש". הגנה זו משקפת את נכונות המחוקק
21 להתיר פרסומים עובדתיים שיש בהם משום פגיעה בשם הטוב ואף בכבודו של הנפגע מהפרסום,
22 בשעה שמדובר באמת ובפרסום עובדות שיש בהן עניין ציבורי. מכאן, עולה כי הגנה זו קמה
23 למפרסם אם הוא יוכיח כי נתקיימו שני יסודות מצטברים: הדבר שפורסם היה אמת; וכי היה
24 בפרסום עניין ציבורי. נפסק כי "...היסוד הראשון הוא עובדתי בעיקרו, והוא נוגע להשוואה
25 בין הפרסום לבין המציאות העובדתית. היסוד השני עוסק בשאלה האם קיימים לפרסום
26 יתרונות חברתיים המצדיקים אותו, למרות לשון הרע שבו. שאלה זו היא ערכית בעיקרה"
27 (ע"א 844/12 דניאל מולקנדוב נ' שרה פורוש, פסקה 31 לחוות דעתו של השופט י' דנציגר
28 (22.2.17) (להלן: עניין מולקנדוב); ראו גם: שנהר, בעמוד 215)). מניעיו, כוונותיו ומודעותו של

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 המפרסם בעת הפרסום כלל לא יהיו רלוונטיים לצורך ההכרעה בשאלה האם עומדת לו הגנת אמת
2 הפרסום (שנהר, בעמוד 216).

3

4 67. ההנחה היא כי בפרסומים מעין אלה יש תועלת חברתית וכי הם תורמים לדיון ציבורי
5 ול"שוק הרעיונות" במידה המצדיקה הגנה. זאת, רק במידה והם נכונים (דנ"א 7325/95 ידיעות
6 אחרונות נ' יוסף קראוס, פד"י נב(3) 1, 39 (1998) (להלן: דנ"א קראוס)). בנוסף, נאמר כי מקום
7 שהפגיעה בשם הטוב נבעה מתיאור נכון של הדברים, נחלשת ההצדקה לפצות את הנפגע בגינה
8 "...כיוון שהתנהלותו היא שהולידה נזק זה וכן אין הצדקה לאפשר לו להמשיך להתהדר בשמו
9 הטוב באותו עניין" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 22 לפסק דינו של השופט - כתוארו אז - א' גרוניס).
10 נקבע כי "...הרציונל למתן הגנה לפרסום אמיתי שיש בו ענין ציבורי טמונה בהנחה כי
11 בעניינים בעלי משמעות ציבורית עדיף גילוי האמת, גם אם יש בכך פגיעה בפרט, אשר כלפיו
12 מוטחים דברי ביזוי והשפלה. לא כך הוא, כאשר מדובר בפרסום אמיתי שאין בו ענין לציבור,
13 או בפרסום שקרי, אפילו יש בו מימד של עניין לציבור..." (עניין נודלמן, פסקה 23 לחוות
14 דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה).

15

16 68. כידוע, הפסיקה עמדה על כך שהאמת שביחס אליה נבחנת אמיתות הפרסום במסגרת
17 סעיף 14 היא אמת אחת. דרישה זו נוגעת למידת ההתאמה בין תוכן הפרסום לבין המציאות
18 האובייקטיבית, כפי שהיא מוכחת באמצעות הראיות המובאות במשפט (עניין מולקנדוב, פסקה
19 32 לחוות דעתו של השופט י' דנציגר; ראו גם: שנהר, בעמוד 217)). בדנ"א דיין-אורבך, נקבע כי
20 "...אמיתות הפרסום היא תנאי הכרחי ומכונן בהגנת אמת הפרסום והיא ניצבת בבסיס
21 ההצדקה לה" (שם, בפסקה 37). מן האמור עולה, שאם בדיעבד מתברר כי העובדות שפורסמו
22 אינן משקפות את המציאות כפי שהייתה בעת הפרסום, הרי שלא תעמוד למפרסם הגנת אמת
23 הפרסום. זוהי נקודת המוצא לדיון בהגנה זו (ראו: עניין שאול, פסקה 60). אכן, הגנת אמת
24 הפרסום תעמוד למפרסם רק מקום שקיימת זהות בין המציאות האובייקטיבית לבין תיאורה
25 בפרסום. אולם, זהות זו אינה חייבת להיות מוחלטת (עניין קורן, בפסקה 12 לחוות דעתה של
26 השופטת ע' ארבל; שנהר, בעמוד 221). די בכך שהמשמעות והתוכן הכללי של הפרסום תואמים
27 את המציאות, שכן מתן המשקל הראוי לחופש הביטוי מחייב "שלא לדקדק בציציותיו של
28 הפרסום הפוגע" (ע"א קראוס, בעמוד 854; ראו גם: עניין עזור, פסקה 21 לחוות דעתו של
29 השופט ע' פוגלמן; שנהר בעמוד 220). גם כאשר נוכח בית-המשפט כי קיים פער בין המציאות

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

לבין התיאור בפרסום, עדיין יכול הוא לקבוע כי עומדת למפרסם הגנת אמת הפרסום, אם מצא כי הדבר שלא הוכח הוא בבחינת "פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש". לאמור, פרט לוואי שמשקלו קל במידה כזו שאין פרסומו גורם פגיעה ממשית (עניין קורן, בפסקה 12 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל).

69. הנטל להוכיח את אמיתות הפרסום מוטל לעולם על המפרסם (עניין נודלמן, פסקה 23). בעבר, הגישה הייתה כי מידת ההוכחה הנדרשת לצורך הוכחת טענת אמת הפרסום, צריכה לעמוד ביחס מתאים לרצינותו וחריפותו של תוכן הפרסום (ע"א 670/79 הוצאת עיתון הארץ נ' מזרחי, פד"י מא(2) 169, 186-187 (1987)). עם זאת, דובר במקרה שבו פרסום לשון הרע כלל מידת קלון חמורה במיוחד. בפסיקה מאוחרת יותר, דומה כי קביעה זו רוככה. כך שככלל, מידת ההוכחה הדרושה להוכחה כי "הדבר שפורסם היה אמת", היא של מאזן הסתברויות רגיל במשפט אזרחי. אך בית-המשפט הדגיש כי: "...הנטל הרובץ על המפרסם, הנתבע תביעת לשון הרע, להוכיח את אמיתות הפרסום, אינו עניין של מה בכך" (דנ"א קרוס, בעמוד 40; ראו גם: עניין קורן, פסקה 14 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל). שם הוסיף וקבע בית-המשפט כי מקום שהמפרסם מייחס למושא הפרסום מעשים פסולים או פליליים, "...במקרים כאלה נושא המפרסם בנטל מוגבר להוכיח את אמיתות הפרסום, ביחס לנטל הרובץ עליו בהליכים אזרחיים רגילים" (דנ"א קראוס, בעמוד 41). במקרים כאלה "...מקובל לדרוש מהטוען לתחולת הגנת אמת הפרסום להביא ראיות בעלות משקל משמעותי התואם את חומרת ההאשמות... ככל שהאשמה שיוחסה לאדם בפרסום חמורה וכבדה היא, כן תידרשנה ראיות כבדות משקל, "איכותיות" יותר, על מנת לעמוד בנטל ההוכחה של מאזן ההסתברויות" (עניין קורן, פסקה 14 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל). האמור הודגש בדנ"א דיין-אורבך, "...למעשה גם בדנ"א קראוס הכיר בית המשפט כי הנטל להוכיח את אמיתות הפרסום, נטל כבד הוא. זאת, בין היתר לאור הפער שיכול להיווצר בין אמיתות הפרסום לבין היכולת להוכיח זאת בהליך שיפוטי" (שם, פסקה 37 לחוות דעתו של הנשיא א' גרוניס).

70. האמת לבדה לא די בה כדי להצדיק את הפגיעה בשם הטוב וזו תזכה להגנה רק אם תצמח לציבור תועלת מפרסום אמת. זהו היסוד השני בהגנה זו, שהוא עניין ציבורי בפרסום. יסוד זה בוחן האם ישנם יתרונות לציבור אשר מצדיקים את הפרסום למרות לשון הרע. זאת, מתוך הנחה כי קיימת תועלת חברתית בקיומו של דיון ציבורי בנושא בו עוסק הפרסום, על בסיס עובדות

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 נכונות (דנ"א קראוס, בעמוד 39). עניין ציבורי בפרסום מתקיים "אם ניתן לומר כי הבאת המידע
2 בפני הציבור תתרום ליכולתו של הציבור לגבש דעתו בעניינים ציבוריים או להביא לשיפור
3 באורחות חייו" (עניין קורן, פסקה 13 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל; ראו גם: שנהר, בעמוד
4 225). נקבע עוד כי בחינת העניין הציבורי בפרסום, נעשית "...על דרך איזון בין האינטרס של
5 הפרט הנפגע שלא יפורסמו עליו פרטים נכונים אך פוגעים, לבין חופש הביטוי והאינטרס של
6 הציבור בידיעת הפרטים. ברי כי ככל שהפרסום נוגע לעניינים הקשורים במישרין לציבור
7 הרחב, קטן באיזון הכולל משקל האינטרס של הנפגע וגובר משקלה של זכות הציבור לדעת"
8 (שם, שם; שנהר, בעמוד 227). לעניין זה לא נדרש כי התועלת שיפיק הציבור מהפרסום תהא
9 תועלת ניכרת או משמעותית ביותר, אך נהיר גם שלא די באפשרות קלושה לכך שמי מהציבור
10 יפיק תועלת מן המידע המובא בפרסום. מרכז הכובד של חשיבות הדיון הציבורי, ליבון נושאים
11 והחלפת דעות חשוב לא פחות מן הדרישה לאמיתות הפרסום (עניין קורן, פסקה 11 לחוות דעתה
12 של השופט ע' ארבל). בנוסף לכל זה, קיימת דעה גמישה יותר לפיה יש לראות בקביעת קיומו של
13 עניין ציבורי כפועל יוצא של מדיניות משפטית, ולפיכך היא תיעשה על ידי בית-המשפט לפי
14 שיקול דעתו מבלי לשמוע ראיות בנושא (שנהר, בעמוד 224). הנטל לשכנע בקיומו של יסוד
15 העניין הציבורי בפרסום, גם הוא מוטל על המפרסם.
16

17 71. מכאן לענייננו. תחילה, ביסוד השני שטעון הוכחה, הוא יסוד העניין הציבורי שבפרסום.
18 במישור זה, נטען כי העניין הציבורי בפרסום השיר, היה חשיפת מעשיו הפסולים של התובע,
19 שחרג מסמכותו הניתנת לו במסגרת ביצוע תפקידו כרכז מודיעין במשטרת ישראל. נטען שהתובע
20 "בודה ראיות" ומן הראוי שמידע זה יובא לידיעת הציבור. גם בדיון דכאן, ישנה נפקות לנסיבות
21 החיצוניות שאפפו את הפרסום, שכן הרקע לפרסום השיר, לטענתו של כהן, הוא עימות שלו עם
22 התובע. מכאן, קיים קושי בקביעה שבפרסום כזה, תצמח תועלת לכלל הציבור. קושי זה גובר,
23 בשעה שהפרסום היה על דרך שיר, ובשל כך ספק בעיני אם זו הייתה הדרך המתאימה לפרסם את
24 מעשיו של התובע, על מנת לממש את האינטרס הציבורי הנטען. חרף קושי זה, הנני נכון להניח,
25 שככלל, ללא קשר למחלוקת שלפניי, קיים עניין ציבורי בפרסום אודות מעשים פסולים של אנשי
26 ציבור.
27

28 72. עם זאת, אין די בהוכחת יסוד העניין הציבורי. על כהן היה להוכיח גם את היסוד הראשון
29 והמרכזי בהגנה זו, שעניינו אמיתות פרסום התכנים שמהווים לשון הרע. בסיכומיו (סעיפים 32-

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

30 ו-39), טען כהן כי התובע לא הוכיח שהעובדות המיוחסות לו בשיר אינן אמת. עם זאת, כפי שהודגש לעיל, הנטל על המפרסם, על כהן, להוכיח את אמיתות הפרסום. יתרה מזו, כאמור לעיל, מפרסם המייחס למושא הפרסום ביצוע מעשים פסולים או לא חוקיים, או שמעשים כאלה מובנים מבין השורות של הפרסום, מוטל עליו נטל מוגבר במידה מסוימת להוכיח את אמיתות פרסומו. הדברים יפים גם בענייננו. כהן טען, כי התובע מתנכל לאחרים וכי הוא פועל ללא חוקים ובכך, הטיל דופי ביושרו האישי ובמקצועיותו של התובע. במהלך הדיון, כהן העלה שלל טענות כנגד התובע: התובע מתנכל לפעילים חברתיים; התובע בודה ראיות; התובע חרג מסמכותו; ואף טען כי התובע מתנהל כאחרון העבריינים. בטענות הגנה אלה, מבלי שנתמכו בראיות חיצוניות, פוזיטיביות, בעלות משקל מספק, אין כדי לבסס את הגרסה העובדתית שהציג כהן בשיר, על מנת לעמוד בחובתו להוכחת אמיתות הפרסום, במידה הדרושה. אסביר.

73. כהן טען כי האמור בשיר הוא אמת, מכיוון שהתובע מתנכל לאחרים, בכך שהוא בודה ראיות והגיש תלונת שווא נגדו. כהן הסביר כי הוא הגיש תלונה למחלקה לחקירת שוטרים בגין תלונת השווא שהגיש נגדו התובע, לפיה התובע שיקר שכהן קילל אותו. ברם, כהן לא הוכיח כלל כי התובע מתנכל לאחרים. הוא לא הוכיח כי הוא הגיש תלונה נגד התובע למחלקה לחקירת שוטרים, וממילא גם לא הוכיח שתלונתו נגד התובע התבררה כמוצדקת, קרי, שהתובע הגיש נגדו תלונת שווא. כהן הגיש אך בדיקת פוליגרף שביצע באופן עצמאי לטענתו (נספח 1 לתצהירו), לפיה לא נמצא דובר שקר וכי הוא לא קילל את התובע. בכך אין כדי לעמוד בנטל הדרוש להוכחת אמיתות המעשים הנטענים. התובע נשאל אם התלונה שהגיש נגד כהן נסגרה, והוא השיב "...לא מדויק, הוא נחקר והורחק ממני, התיק לא התגבש לכדי כתב-אישום, הורחק דרך בית-המשפט לשנה ממני, גם במשחקי הספורט" (פרוטוקול הדיון מיום 14.5.19, עמוד 23, שורה 31 ו- עמוד 24, שורות 1-2). ואכן, כך גם עולה מהחלטת בית-המשפט בערר שהוגש בעניין הרחקתו של כהן מהתובע ומאירועי ספורט (מוצג נ/1). הינה כי כן, כהן לא הוכיח אפוא, שהוא הגיש תלונה נגד התובע בגין תלונת שווא; לא הראה כי נקבע שתלונת התובע נגדו היא תלונת שווא – וכפועל יוצא – הוא לא הוכיח טענה עובדתית זו לפיה הוא ביקש לבסס את הדברים שאמר בשיר בקשר להתנהלות התובע. בכל אופן, גם אם כהן היה מראה כי התלונה שהגיש התובע נגדו היא תלונת שווא. אין בכך בהכרח התאמה לעובדות שהציג בשיר על התובע. שנית, כהן טען כי המעשים המיוחסים לתובע בשיר, משקפים את התנהלותו של התובע, עת פנה לפעילים חברתיים, על מנת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 13358-01-17 חמדני נ' כהן ואח'

להדיח אותם, ולשכנעם להלשין על חבריהם, ובכך לדכא פעילות חברתית. פרט לטענה זו, העד
מטעמו, סולסברי, שהצהיר כי הוא אחד מפעילי קבוצת המעברה, קבוצה שגם כהן טען שהוא
פעיל בה, גרס בתצהירו (בסעיף 3), כי התובע "התנכל לנו כפעילים". כהן הבהיר בסיכומיו כי
עד זה העלה "מגמה בה התובע מתנכל לפעיל חברתי..." (בסעיף 32). בחקירתו, נשאל העד,
האם יכול להצביע על מקרה שבו התובע במסגרת תפקידו נהג כך והשיב, כי "...הגעתי פעם
לתחנת המשטרה זה היה בתלפיות לדעתי, מוריה. חמדני בדיוק הגיע לשם עם בלש אחר, אני
באתי להיכנס, חמדני מנע ממני את הכניסה וניסה לצלם אותי והתקרב אליי בצורה מאיימת.
אין היכרות מוקדמת בינינו. הוא התקרב אליי בצורה מאוד מאיימת" (פרוטוקול הדיון מיום
עמוד 36, שורות 27-31 ו- עמוד 37, שורות 1-2). העד הבהיר כי זה הדבר היחיד שהוא יכול
להצביע עליו (שם, בעמוד 37, שורות 3-4). ברי, שגם עדות זו אינה מסייעת לכהן לבסס את
אמיתות הדברים שציין בשיר כנגד התובע. שלישית, כהן טען כי ניתן ללמוד על אמיתות הפרסום
תוך עיון בהכרעות שיפוטיות, שהתובע היה מעורב בהן. לצורך כך, הגיש מספר הכרעות בהן
לשיטתו נקבע באופן חד משמעי כי "התובע בודה ראיות" (בסעיף 32.5 לסיכומיו). עיינתי בחומר
האמור, ואיני סבור שהוא יכול לסייע לכהן. בניגוד לנטען, לא נקבע שם כי התובע "בודה ראיות",
לא במישורין ולא במשתמע. על כל פנים, גם אם טענותיו של התובע נדחו על ידי בתי-המשפט,
אין בכך ולא כלום לתוכן הפרסום בענייננו. אלה הם התימוכין להם טען כהן, על מנת להוכיח את
אמיתות הפרסום וכאמור, אין בהם כדי להרים את נטל השכנוע לביסוס גרסתו ולהוכחת טענתו
להגנת אמת בפרסום.

74. מכל המקובץ עולה שכהן לא הוכיח כי התובע ביצע את המעשים הפסולים להם טען
בפרסום; לא הצליח להוכיח את הבסיס לתכונות הגנאי שהטיח בתובע ואת הבסיס להטלת הדופי
בו – והוא אף רחוק מכך. יובהר: תכני לשון הרע שפרסם כהן, עליהם עמדתי למעלה, הם תכנים
מרכזיים בשיר, ולא מצאתי שהם בגדר "פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש". כהן כלל בשירו
פרטים עובדתיים על התובע, ללא תימוכין מתאימים. על כן אין תחולה להגנת אמת הפרסום. יפים
לעניין זה דבריו של בית-המשפט "...גם אם למפרסם יש יסוד להטיל דופי באופיו של אדם,
אין בכך כדי להצדיק העלאת טענה עובדתית כוזבת, המייחסת לו דבר אותו לא עשה" (דנ"א
קראוס, בעמוד 33).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

75. מכאן להגנת תום הלב. סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע קובע כי "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב..." וזאת ככל שמתקיימת אחת מ-12 הנסיבות המנויות בסעיף. החלופות שבסעיפי המשנה משקפות קשת רחבה של נסיבות שבהן אף אם לא הוכחו תנאי הגנת אמת הפרסום, מוצדק כי הפרסום ייהנה מההגנה. מכאן ניתן ביטוי לאינטרסים נוספים שראויים להגנה, אף במחיר של פגיעה בשם הטוב של הנפגע. בכל אחת מן החלופות הקבועות בסעיפי המשנה של סעיף 15 לחוק, ניתן ביטוי לאינטרס חשוב אחר (עניין מולקנדוב, פסקה 42 לחוות דעתו של השופט י' דנציגר). למעשה, סעיף 15 לחוק מרכז בנסיבותיו השונות, שתי הגנות מסורתיות מהמשפט המקובל – שהמחוקק הישראלי אימץ – הגנה על הבעת דעה הוגנת והגנה הנוגעת למקרים שבהם קיים אינטרס או חובה בעשיית הפרסום (שנהר, בעמודים 249-250). לצורך הכרעה בשאלה האם התקיימו הנסיבות המפורטות בסעיף 15, גם כאן לא ייחס בית-המשפט כל חשיבות לאמונתו הסובייקטיבית של המפרסם אודות התקיימות הנסיבות (שנהר, בעמוד 251). יש לזכור: להבדיל מהגנת אמת הפרסום, תחולתה של הגנת תום הלב אינה תלויה באמיתות הדברים שפורסמו, שכן "...היעדר האמת כשלעצמו, אין בו כדי לשלול את תום הלב, אם לא הצטרפו לכך יסודות נוספים" (ע"א חברת החשמל, בעמוד 306). על כן, נקבע ש"הגנה זו תהא רלוונטית בדרך כלל במקרים שבהם הפרסום אינו אמת או שמסיבות שונות לא ניתן להוכיח כי הוא נכון" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 43 לחוות דעתו של השופט א' גרוניס).
76. כאמור, אחת התנאים לתחולת ההגנה של סעיף 15 שבחוק, היא דרישת תום הלב שבפרסום, לצד הוכחת התקיימות אחת הנסיבות שמנויות בסעיף. דרישה זו של תום לב, היא דרישה מצטברת לנסיבות הקבועות בסעיף. הוטעם כי "...תוכנה המדויק של דרישת תום הלב אינו זהה ביחס לכל חלופה, ופירושה נעשה בהתאם לאינטרסים שלשם הגנתם נוצרה כל חלופה וחלופה" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 66 לזות דעתו של השופט א' גרוניס). נקבע כי "...דומה כי כל שניתן לומר בדרך של הכללה הוא, כי בכל אחד ואחד מהמצבים השונים המנויים בסעיף 15 לחוק חייב תום הלב להתפרש באותו אופן, המגשים את מטרת ההגנה הספציפית. מכיוון שמטרת אלה שונות הן זו מזו, גם הביטוי 'תום-לב' עשוי להתפרש באופנים שונים" (ע"א 788/79 אברהם ריימר נ' עיזבון המנוח ברקו (דב) רייבר, פ"ד לו(2) 141, 149 (1881)). עוד נקבע כי תום הלב הנדרש כאן מערב יסודות סובייקטיביים ואובייקטיביים כאחד (דנ"א דיין-אורבך, פסקאות 67 ו-71 לפסק דינו של השופט א' גרוניס).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 13358-01-17 חמדני נ' כהן ואח'

77. נטל הוכחת רכיב תום הלב שבסעיף 15 מוטל על המפרסם, כשם שמוטל עליו להוכיח גם את הטענה שעשה את הפרסום באחת מן הנסיבות המפורטות בסעיף (ראו למשל: עניין מולקנדוב, בפסקה 44 לחוות דעתו של השופט י' דנציגר; שנהר, בעמוד 245). סעיף 16 לחוק מוסיף ועומד על נסיבות המקימות חזקות ראיות שמצביעות – בדרך החיוב או השלילה – על קיומו או העדרו של תום הלב בפרסום. החזקות אינן חלוטות והן ניתנות לסתירה. כך, חזקה חיובית היא שהפרסום נעשה בתום לב, אם הנתבע הוכיח שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות (סעיף 16(א) לחוק). לעומת זאת, חזקה שלילית היא שהפרסום נעשה שלא בתום לב, אם הדבר שפורסם לא היה אמת, והנתבע לא האמין באמיתותו; אם הדבר שפורסם לא היה אמת והנתבע לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא; או אם הפרסום נועד לפגוע במידה גדולה משהייתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15 (סעיף 16(ב) לחוק; ראו גם: עניין נודלמן, פסקאות 18-19). הנטל להוכיח את הנסיבות המקימות את החזקות שבסעיף 16 הוא על הצד שטוען להתקיימותן. היינו, הנטל להוכחת החזקה החיובית שבסעיף 16(א) לחוק מוטל על המפרסם; ואילו הנטל להוכחת החזקה השלילית שבסעיף 16(ב) לחוק מוטל על הטוען לפגיעה מהפרסום, שהוא התובע (עניין מולקנדוב, פסקה 44 לחוות דעתו של השופט י' דנציגר). בהקשר זה כבר נאמר בפסיקה ש"מן הלאו גם ניתן ללמוד על ההן". הוזה אומר, אם עשה המפרסם מאמצים לבדוק מראש את אמיתות הפרסום, הדבר מלמד כי עומדת לו החזקה בדבר פרסום בתום לב (ע"א חברת החשמל, בעמוד 312). גם אופיו וצורתו של הפרסום עצמו עשויים ללמד על תום ליבו של המפרסם. כך למשל, פרסום שייקבע כי הוא זהיר ומתון עשוי ללמד על קיומו של תום לב (שנהר, עמוד 264). בעוד בנסיבות מסוימות, שימוש בלשון משתלחת וחריפה עשוי ללמד על היעדרו (עניין פלוס, בעמוד 901). לפיכך, מידת הסבירות שבפרסום; מידת אמונתו של המפרסם באמיתות הפרסום; מידת הזהירות של המפרסם בבדיקת אמיתות הטענות שבפרסום והכוונות שהניעו אותו, כולן רלוונטיות לבחינת תום לבו של המפרסם (שנהר, בעמוד 260-261). לצד כל האמור, יש להדגיש, כי תום הלב הדרוש בסעיף 15 לחוק הוא תום לב מהותי, משכך, הוראת סעיף 16 לחוק בעניין החזקות, אינה מהווה הגדרה או מרכיב של דרישת תום הלב (שנהר, בעמוד 255).
78. בענייננו, טען כהן כי השיר הינו הבעת דעה על התנהלות התובע בתפקידו הציבורי כרכז מודיעין. ההגנה הרלוונטית לטענה זו, היא לפי הנסיבה שבסעיף 15(4) לחוק, שקובע כי:

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 "הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות
2 ציבורי או בקשר לעניין ציבורי, או על אופיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם
3 נתגלו באותה התנהלות". תחולת ההגנה שבסעיף 15(4) לחוק, הגנה שמכונה "הבעת דעה בתום
4 לב", "מותנית בכך שמדובר בהבעת דעה (או סברה) ולא בקביעת עובדה... השאלה אם קטעי
5 כתבה שונים מהווים תיאור עובדתי או שיש בהם משום הבעת דעתו גרידא של הכותב איננה
6 פשוטה, והינה סוגיה עובדתית-משפטית מעורבת... במישור העובדתי, על בית המשפט להסיק
7 את מסקנתו על-פי השכל הישר וכללי ההיגיון, לאחר שיעיין בכתבה בשלמותה" (עניין שרון,
8 בעמוד 262). פרסום יוגדר כהבעת דעה, אם יהיה כזה שהאדם הסביר יבין את האמור בו כדעתו
9 של המפרסם ולא כהצגת עובדות מצדו. הרושם הכללי ייווצר אצל הקורא או המאזין הסביר עקב
10 ניסוחה של האמרה, מקומה בפרסום כולו ומבנה הפרסום בכללותו.

11
12 79. מכאן, על המפרסם להפריד בין הדעה שהוא מביע לבין הצגת עובדות, שכן "הערבוב
13 בין שני מרכיבים אלה עלול לערפל את הכתוב ולאפשר "הגנבת" עובדות בלתי-נכונות
14 משמיצות אל תוך הבעת הדעה" (דנ"א 9/77 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הוצאת עיתון
15 "הארץ", פ"ד לב(3) 337, 349-350 (1978) (להלן: דנ"א חברת החשמל)). מפרסם המבקש
16 להסתמך על עובדות בפרסומו שומה עליו "לציין על איזה עובדות הוא מסתמך – ואלה חייבות
17 להיות נכונות (פרט לפרטי-לוואי שאין בהם פגיעה של ממש), ומשציין את העובדות, מותר
18 לו להסיק מהן את מסקנותיו בדרך הבעת דעה עליהן, אך בתנאי שהוא מבהיר ומבדיל בין
19 עובדה ובין מסקנה... אדם הנשען על הבעת דעה בתום-לב חייב להביא לידיעת הקורא את
20 התשתית העובדתית עליה הוא מסתמך" (ע"א חברת החשמל, בעמוד 319). לפיכך, אם פרסום
21 כולל טענה משמיצה המנוסחת כדעה מבלי לציין את העובדות שעליהן היא מסתמכת, אזי יש
22 להתייחס לדעה כאל קביעת עובדה, והגנת הבעת הדעה לא תחול עליה. הדברים נכונים גם כאשר
23 הרושם הכללי העולה מהפרסום הוא שהבעת הדעה מסתמכת על עובדות חיצוניות שבידיעת
24 המפרסם בלבד (ע"א חברת החשמל, בעמוד 321). בגדר הבעת הדעה אין חובה לפרט עובדות
25 הידועות לציבור.

26
27 80. מן האמור עולה כי פרסום ייחשב כהבעת דעה רק בהתקיים התנאים הבאים: אם המפרסם
28 ניסח את דבריו כהבעת דעה; אם הוא ציין את עובדות האמת שעליהן סמך את דעתו; אם הקפיד
29 להבחין בין העובדות לבין דעתו; ואם קיימת זיקה סבירה בין עובדות האמת לבין העדה שגיבש

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

על יסודן (עניין שרון, בעמוד 264). הטעם העיקרי לדרישת ההקפדה על הפרדה בין הבעת הדעה להצגת עובדות, הוא ש"כאשר יודע המאזין או הקורא כי המפרסם מביע דעה, יחסו לתכנה זהיר יותר והוא מודע לכך שניתן לחלוק על הדברים ולתהות אחר תוקפם ונכונותם. שונה המצב כאשר מוצגת בפני המאזין, הקורא או הצופה עובדה, שאז נטייתו לקבל הדברים כפשוטם, כאמת שרגליה נטועות עמוק בקרקע המציאות, והוא אף עשוי לגבש בהתבסס עליהם את עמדתו. אכן, האינטרס הציבורי העומד מאחורי חופש הביטוי והאינטרס בקיומו של שוק דעות דינמי וער מאבד במידה ניכרת ממשקלו ביחס לפרטים שאינם אמת, בין היתר כיוון שאין אינטרס לעודד את הציבור לגבש דעות שלא על בסיס נתוני אמת" (עניין בן גביר, פסקה 13 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל). לפיכך, נקבע כי "...כאשר מערבב המפרסם בין עובדות לדעות אזי, על פי רוב, ב"ד קרב" שבין זכותו של הנפגע לבין האינטרס הציבורי בפרסום ביטויים שהם אמת, יהיה משקל זכויותיו של הנפגע על העליונה ולא תוקנה למפרסם הגנת האמת בפרסום" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 7 לחוות דעתו של השופט י' דנציגר). שיקול רלוונטי נוסף הוא שהבעת הדעה צריכה להיות סבירה.

81. במקרה שלפניי, כאמור, כהן פרסם בשיר ביטויים המייחסים לתובע מעשים פסולים ושאינם חוקיים, המטילים דופי ביושרו האישי והמקצועי. קבעתי דלעיל שמדובר בהצגת עובדות שאינן נכונות. הביטויים שמהווים לשון הרע נגד התובע, אינם הבעת דעה על התובע או על תפקידו, אלא אמירות שלא הוכח כי יש בהן אמת. ביטויים כמו "בלי מדים ובלי חוקים ובלי שום אלוהים מכה ללא רחם בכל הילדים..." התבררו כנעדרות אחיזה במציאות. המאזין הסביר יניח שהתובע ביצע מעשים פליליים, בתפקידו כרכז מודיעין וכי יש בסיס לדברים שהטיח כהן בתובע, ויש להם על מה לסמוך. למצער, המאזין הסביר עלול להניח כי כהן מסתמך על עובדות חיצוניות, שהן ידועות לציבור, הגם שלא הוכח שכך הדבר. בפרסום השיר כהן לא הציג כל אסמכתא אמיתית שהיה בה לתמוך בטענותיו העובדתיות ביחס לתובע. בהקשר זה, מקובלת עליי טענת התובע, בסיכומיו (סעיף 115), שגם אם הוא סרח בתפקידו, ואינני קובע כך, קיימות דרכים לגיטימיות לפעול. אין זה מצדיק, פרסום עובדות שאינן נכונות, שהמאזין הסביר יסיק מהם שלכהן יש הצדקה להטיל דופי בתובע בעת שהוא ממלא את תפקידו. על כן, מששולבו פרטים עובדתיים מופרכים בפרסום, אין עסקינן בהבעת דעה מוגנת.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

82. לגבי התיבה "נחש" - מצאתי כי בנסיבות יש במונח זה לשון רע נגד התובע, הגם שאין מדובר בקביעת עובדה. אכן, בשעה שעסקינן בהבעת דעתו של המפרסם "...אין בית-המשפט יכול לכפות טעמו והגיונו הוא על המפרסם, אלא עליו להותיר מקום להבעות דעה תקיפות" (ע"א חברת החשמל, בעמוד 307). עם זאת, מדובר בהבעת דעה שאינה מוגנת שכן היא פוגעת באופן לא מידתי בתובע, רק בשל התפקיד שהוטל עליו, כרכז מודיעין. זכותו של כהן להביע את דעתו על התובע ותפקודו, אך במונח האמור, רף הסיבולת נחצה. הלכה היא "...אל-לו למפרסם לנקוט לשון בוטה וקשה מקום שיכול הוא למלא את חובתו בלשון רכה וראויה" (עניין פלוס, בעמוד 901). תיאור התובע כנחש, הוא הבעת דעה שאינה סבירה, שיש בה להכתיים את אישיותו של התובע בעיני הזולת, יתר על המידה, שכן הגנת הבעת הדעה "...איננה עומדת למפרסם, אם חרג בדבריו מתחום הסביר בנסיבות העניין" (ע"א 809/89 משעור נ' חביבי, פ"ד מז(1) 7, 1 (1992)). זה המצב בענייננו, בשים לב למעמדו הזוטר של התובע בשירות הציבורי, בו הוא פועל מכוח תפקידו שהוטל עליו, כרכז מודיעין במשטרת ישראל. הבעת דעה מוגנת היא כזו שממנה תצמח תועלת ציבורית, הגם שטמונה בה לשון הרע. לא מצאתי שהבעת דעתו של כהן, בנסיבות, בהן תיאר את התובע כ"נחש ירוק עיניים", הייתה נחוצה להשגת תועלת ציבורית כלשהי ובכל אופן ככל שקיימת תועלת בתיאור התובע כך, לא מצאתי שתועלת כזו גוברת על הנזק שעלול להיגרם לשמו הטוב של התובע ולכבודו (ראו והשוו: עניין נודלמן, פסקה 29 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה; עניין אפל, בעמוד 621). הערכים המתנגשים בחוק איסור לשון הרע מחייבים איש הציבור לקבל עליו ביקורת עניינית והוגנת. עם זאת "...החוק לא התיר בכל מצב מעשה השמצה והשתלחות באנשי ציבור בשם חופש הביטוי, ולא היקנה הגנה לפגוע גם אם הביטוי הוא הבעת דעה על איש ציבור..." (עניין נודלמן, פסקה 32 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה). במיוחד נכונים הדברים, כאשר מדובר בעובד ציבור שהשפעתו מצומצמת. אשר על כן, הנני קובע כי התכנים בשיר מהווים לשון הרע כנגד התובע, ואינם חוסים תחת ההגנה של הבעת דעה סבירה והוגנת ובתום לב.

83. נסיבה נוספת המקנה הגנה, לה טען כהן, היא זו הקבועה בהוראת סעיף 15(3) לחוק. הוראה זו קובעת את הנסיבה לפיה, "...הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או הנתבע, של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעונין בו ענין אישי כשר". לשון בסעיף מלמד כי הנסיבה מתקיימת מקום שהמפרסם הוכיח את התקיימותם של ארבעה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 תנאים מצטברים: "...ראשית, נתבע או נאשם המבקש ליהנות מההגנה צריך להוכיח, כי היה
2 עניין אישי כלשהו, אשר הגנתו הצדיקה את עשיית פרסום; שנית, עליו להראות שתוכן
3 הפרסום שמחלוקת נועד להגן על אותו עניין; שלישית, עליו להצביע על כך שהפרסום הופנה
4 רק לאנשים מסוימים שזהותם מתחייבת מהוראות הסעיף; ולבסוף עליו להוכיח כי הפרסום
5 נעשה בתום לב" (שנהר, בעמוד 294). כפי שבואר קודם, התנאי הרביעי שהפרסום נעשה בתום
6 לב, חל על כל הנסיבות המנויות בסעיף 15.

7

8 84. אשר לתנאי הראשון, עניין אישי כשר. כהן טען, כי עשה את הפרסום, על מנת להגן על
9 אינטרס אישי כשר שלו, שלא לעמוד לחקירות בשל תלונות שווא שהגיש נגדו התובע, שבגין
10 הגשתן, נחקר במשטרה. כאמור לעיל, כהן כלל לא הוכיח כי התובע הגיש נגדו תלונות שווא.
11 מכאן, כשל בהוכחת התקיימותו של התנאי הראשון, הדורש עניין אישי כשר. מכל מקום, גם אם
12 הייתי מניח לטובתו של כהן כי היה לו עניין אישי כשר בפרסום לשון הרע נגד התובע, באמצעות
13 השיר, הוא לא נדרש לתחולת התנאים הנוספים שחייבים להתקיים על מנת להוכיח קיומה של
14 נסיבה זו. הנה כך, התנאי השני כאן עניינו, בתוכן הפרסום. המבחן לקיומו של תנאי זה הוא מבחן
15 הקשר ההגיוני, הקובע כי ההגנה תחול רק אם לשון הרע שפורסמה רלוונטית להגנת העניין האישי
16 הכשר (שנהר, בעמוד 296). כהן לא נתן כל הסבר, לא כל שכן, הסבר מניח את הדעת, כיצד פרסום
17 השיר שהיה בו עלבונות והטלת דופי בתובע, מקדם את האינטרס האישי הכשר שלו שלא לעמוד
18 לחקירות בגין תלונות שווא שהתובע הגיש נגדו. פשיטא, שאין קשר בין תוכן הפרסום, לבין
19 האינטרס הנטען. זאת ועוד, הלכה למעשה, פרסום השיר, לא הביא להשגת עניינו האישי, אלא,
20 להרשעתו בדין בעבירות של העלבת עובד ציבור ושל הפרעה לשוטר במילוי תפקידו. לא זו בלבד,
21 תנאי נוסף שלא הוכח כלל על ידי כהן, עניינו בתפוצת הפרסום, שכן פרסום יהיה מוגן לאור עניין
22 אישי כשר של המפרסם, רק אם הוא הופנה אל אותו אדם שלהגנת האינטרס שלו נעשה הפרסום
23 או אל מי שלהגנת האינטרסים שלו נעשה הפרסום. לשון אחר, הפרסום חייב להיות מופנה רק
24 לאותם אנשים, אשר הפניית הפרסום אליהם אכן תשרת את עניינו האישי הכשר של המפרסם
25 (שנהר, בעמוד 296). גם תנאי זה לא מתקיים בעניינו. מהעובדות שאינן שנויות במחלוקת עולה,
26 כי כהן פרסם את השיר באתר יו-טיוב, שנגיש לכול, ולא הסביר כלל מדוע הפרסום בדרך זו היה
27 בה כדי לשרת את האינטרס האישי לו טען, והדברים ברורים ופשוטים.

28

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

85. בנוסף, נטען כי הפרסום מוגן לפי סעיף 15(2). סעיף זה קובע כי הפרסום נעשה בנסיבות
בהן היחסים שבין המפרסם לאדם שאליו נעשה הפרסום, הקימו חובה חברתית, מוסרית או חוקית
לפרסם. כהן טען שחלה עליו חובה להזהיר את הציבור ממעשיו הפסולים של התובע, בתפקידו
הציבורי. אולם, פרט לטענה כללית וסתמית, כהן כלל לא התייחס לנסיבות החלתה של הגנה זו.
כהן לא הסביר מהי טובת הציבור בפרסום משפיל אודות התובע ולא הצביע על קשר בין תוכן
הפרסום לבין החובה לעשותו (ראו: דנ"א דיין-אורבך, פסקה 45 לחוות דעתו של השופט א'
גרונים; שנהר, בעמוד 279). אשר על כן, דין טענה זו להידחות, בהיעדר פירוט בסיסי.
86. בנסיבות אלו, המסקנה המתחייבת מהראיות שכהן לא הוכיח כי קיימת בפרסום השיר
אחת הנסיבות הקבועות בסעיף 15, ומכאן הגנת תום הלב אינה חלה. כאמור, הגנה זו מותנית בכך
שהפרסום היה בתום לב, כפי שעמדתי, לעיל. מכיוון שכהן לא הוכיח התקיימות אחת הנסיבות
בסעיף 15, מתייתר הדיון בדרישת תום הלב, המצריך מתן פירוש מיוחד, בכל אחת מהנסיבות
המנויות בסעיף. חרף האמור, בבחינת למעלה מהצורך, קשה להלום כי פרסום השיר נעשה בתום
לב. השיר פורסם על רקע עימות בין כהן לתובע. כהן בחר לפרסם שיר בגנותו של התובע. בגדרו
הוא הטיח בתובע עלבונות והשמצות. חריפות לשון הרע יש בה לעיתים ללמד על היעדרו של
תום הלב שבפרסום (שנהר, בעמוד 265), וסבורני שהשיר של כהן כלל ביטויים חריפים שלוחי
רסן. הדברים אמורים ביתר שאת, באשר לביטוי "נחש", שגם אם נניח לטובת כהן כי מדובר
בהבעת דעה על התובע בתפקוד לקוי של רכז מודיעין, כהן לא הוכיח כי השתמש בביטוי זה בתום
לב. יתר על כן, לעניין חזקות תום הלב הקבועות בסעיף 16. אחת החזקות היא כי המפרסם נקט
לפני הפרסום אמצעים סבירים על מנת להיווכח האם תוכן הפרסום הוא אמת אם לאו. בהוראה זו
הניח המחוקק כי הקרבת האינטרס הלגיטימי של הפרט, לא תהא בדרך כלל מוצדקת אם המפרסם
לא גילה ערנות מספקת לזכותו של הנפגע שלא להיות מושמץ ללא הצדקה (שנהר, בעמוד 269).
בהקשר זה, נטען כי עובר לפרסום, כהן ביצע פעולות במטרה לברר את אמיתותו. נטען שנעשו
פעולות לבירור הטענות ונמצא שהתובע התנהל בצורה שאינה כדין (סעיף 41 לסיכומיו). דין
הטענה להידחות, שכן כהן לא הוכיח שהוא ביצע כל פעולה על מנת להיווכח אם הדברים שייחס
לתובע הם אמת. בנסיבות אלה, הנני קובע כי כהן לא עמד בנטל המוטל עליו, כדי לשכנע שעשה
את הפרסום בתום לב, ובגדר כך הוא גם לא הראה כי מתקיימת חזקה חיובית שהפרסום נעשה
בתום לב.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

87. לסיכום סוגית אחריותו של כהן: מכלל הראיות שהובאו, שוכנעתי כי כהן אחראי לפרסום
לשון הרע נגד התובע. השיר כלל תכנים של לשון הרע, שאינם חוסים תחת פרסום מותר או הגנה
מוכרת בחוק. על כן, כהן חב אפוא בביצוע עוולת לשון הרע כלפי התובע. נוכח האמור, יש לקבוע
את שיעור הפיצוי שיש לפסוק לחובתו ועניין זה ידון בהמשך. משבאנו עד כאן: נפנה לבחון את
אחריות אמצעי התקשורת לפרסומים.

אחריות אמצעי התקשורת

88. בדיון בסוגית אחריות אמצעי התקשורת, לפרסום, משתלב ערך חשוב נוסף למערך
האיזונים שנלווה לדיון באיסור לשון הרע, הוא הערך של חופש העיתונות, שכן, מקום שמדובר
בפרסומים בעלי אופי עיתונאי יש להביא בחשבון גם את כובד משקלו של חופש העיתונות. בעניין
זה נקבע כי "...חופש העיתונות מגלם בתוכו לא רק את זכותו של העיתונאי, אלא גם את
זכותו של כל פרט ופרט בחברה ליהנות מפירותיה של עבודת העיתונות ואת אינטרס הציבור
בעצם קיומה" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 52 לחוות דעתו של השופט א' גרוניס). על האינטרס
החברתי בדבר קיומם של עיתונות חופשית וסיקור פתוח נפסק כי "...אינטרס זה אינו של
העיתונאים, של רשתות הטלוויזיה והרדיו, של העיתונים או של סוכנויות הידיעות בלבד;
זהו אינטרס ציבורי כללי, המשרת בין היתר – נוסף על ההגשמה העצמית של המבקשים
להתבטא – גם את גילוי האמת, את ההליך הדמוקרטי ואת היציבות החברתית" (בג"ץ
5627/02 סייף נ' לשכת העיתונות הממשלתית, פ"ד נח(5) 70, 76 (2004)). חשיבותה של
עיתונות אינה מתמצה במתן ביטוי לדעות שונות. אחד מתפקידיה המרכזיים הוא דיווח על
אירועים, עובדות ותהליכים המתרחשים בחברה. רוב המידע המגיע לציבור כמו גם התחקירים,
החשיפות, הדעות והעמדות, מקורם בתקשורת, שכן "...חופש העיתונות הוא הפלטפורמה שעל
גביה זורם המידע. זהו גורם מרכזי בחשיפת פעולות השלטון" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 6
לחוות דעתו של השופט נ' הנדל). בהקשר זה נקבע כי "...העיתונות היא גם זרועו הארוכה של
הציבור... כלי התקשורת הם גורמים המסייעים בעיצוב דעתו של האזרח ומאפשרים לו שקילה
ובחירה חופשית, תוך ידיעה של המתהווה ותוך יכולת להעריך טיבו וטבעו של כל אירוע,
כל הצעה וכל דבר ביקורת" (ב"ש 298/86 בן ציון ציטלין נ' בית הדין המשמעתי של לשכת
עורכי הדין במחוז תל-אביב, פ"ד מא(2) 337, 358 (1987)). נפסק כי "...חשיבותה של
העיתונאות, אם כן, ליישומו של חופש הביטוי, ולשמירה על ערכיה הבסיסיים של

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

הדמוקרטיה, היא רבה ומשמעותית. עיקרון חופש העיתונות, הנגזר מעיקרון חופש הביטוי, הוא מן העקרונות הנפילים במשפטנו" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 3 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל). אכן, חופש העיתונות הוכר בפסיקה כבעל חשיבות ממדרגה ראשונה:

"עיתונות חופשית הינה "תנאי הכרחי למשטר ייצוגי, לממשל תקין והוגן, לחירויות האדם. בפועל היא יכולה לשמש נייר לקמוס של הדמוקרטיה: יש עיתונות חופשית - יש דמוקרטיה; אין עיתונות חופשית - אין דמוקרטיה." (דנ"א קראוס, בעמ' 53). לעיתונות החופשית תפקיד קריטי בחברה הדמוקרטית המודרנית. תפקידה מתבטא, בין היתר, בהיותה גורם בדיקה, ביקורת ופיקוח חיצוני על פועלן של רשויות המדינה השונות (ראו גם גיא פסח "הבסיס העיוני של עיקרון חופש הביטוי ומעמדה המשפטי של העיתונות" משפטים לא(4) 895, 935 (תשס"א)). לעיתונות תפקיד חשוב בהבעת ביקורת על מעשי השלטון ובחשיפת תופעות שליליות והבאתן לידיעת הציבור. העיתונות היא הזירה הציבורית שבה מתאפשר שוק דעות יעיל. יש לה תפקיד מפתח בהבאת מידע אקטואלי לעיני הציבור ובהעלאת המודעות לסוגיות בעלות חשיבות ציבורית. תפקיד זה משקף לא רק את זכותו של העיתונאי להשמיע אלא - בעיקר - את זכות הפרט לקבל מידע"

(ע"א דיין-אורבך, פסקה 80 לחוות דעתו של השופט א' ריבלין).

89. עם זאת, חופש העיתונות גם הוא אינו ערך מוחלט, ויש לאזנו אל מול האינטרסים והזכויות הנפגעים כתוצאה מהפרסומים התקשורתיים. אכן, "...פרסום המכיל לשון הרע במסגרת עיתונאית מעצים את הפגיעה הפוטנציאלית. מדובר, לרוב, בפרסום אשר זוכה לתפוצה רבה, לתשומת לב ציבורית ולחשיפה מקיפה. כמו כן הציבור נוטה להאמין לדברים אותם הוא קולט באמצעות התקשורת ומקבלם כנכונים. משכך, דווקא הפרסום באמצעי התקשורת עלול לגרום לפגיעה הקשה ביותר בשמו הטוב של האדם ובכבודו" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 8 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל). חופש העיתונות אין משמעו שניתן לפרסם כל דבר. נאמר זה מכבר "לעיתונות כידוע, יש כוח רב. בכוחה לרומם או להשפיל, להחשיך עולמו של אדם ולערער מעמדו של גוף" (דנ"א קראוס, בעמוד 53).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

90. בדיון בעניינם של אמצעי התקשורת יש להבחין בין הגורמים השונים. תחנת רדיו ללא הפסקה, הגם שטענה טענות דומות ברובן לטענות שהעלו יתר אמצעי התקשורת, העלתה טענה ייחודית משלה, לפיה, המסגרת התקשורתית של תחנת רדיו ללא הפסקה שונה בתכלית, מיתר אמצעי התקשורת. לטענתה, הפרסום היה באצטלא של תכנית סאטירית וקומית שעסקה בענייני השעה. למעשה, הטענה חותרת תחת הקביעה כי מדובר בפרסום לשון הרע, זאת, שלא כמו יתר אמצעי התקשורת, אשר טענו, כי הפרסומים היו במסגרת חדשות או ידיעות רלוונטיות על ההליך הפלילי וככאלו, מותרים או מוגנים בהתאם להוראות החוק.

8

91. אמנם, נטען בנוסף כי הפרסום היה במסגרת תכנית בשידור חי. במסגרת שידור זה, השמיעו המגישים, קטע קצר מתוך השיר של כהן. בנסיבות אלה, טענה (בסעיפים 56-58, לסיכומיה), כי מכיוון שהפרסום היה בשידור חי, היא אינה אחראית לפרסום לשון הרע לפי סעיף 15(12) לחוק. דין טענה זו להידחות. סעיף זה קובע כי "...הפרסום נעשה בשידור רדיו או טלוויזיה שלא הוקלט מראש והנאשם או הנתבע הוא מי שאחראי לפי סעיף 11 והוא לא ידע ולא יכול היה לדעת על הכוונה לפרסם לשון הרע". מן האמור עולה, כי הוראה זו מקנה חסינות לאמצעי תקשורת, בשעה שפרסום לשון הרע נעשה בשידור חי, על ידי צד שלישי, שאינו נמנה על המגישים מטעמו ובשעה שלא ידע או לא היה עליו לדעת על הכוונה לפרסם לשון הרע. במקרה זה אמצעי תקשורת הנדון אינו יודע שפרסום לשון הרע עומד להתרחש בשידור חי. בענייננו, פרסום לשון הרע הנטען לא נעשה על ידי צד שלישי, אלא על ידי מגישי התוכנית במהלך השידור החי. מכאן שדין טענה זו להידחות. עם זאת, תחנת רדיו ללא הפסקה פטורה מאחריות בענייננו מטעם אחר, כאמור.

21

92. הטענה כנגד תחנת רדיו ללא הפסקה, שמגישי התוכנית השמיעו שורה אחרונה מהשיר, על רקע מעצרו של כהן, לפיו "...חמדני שוטר זוטר כרכז מידע למען המשטר, חמדני שוטר זוטר רכו מידע למען המשטר. כלב בן כלב" (ראו: סעיף 69 לסיכומי התובע). עם זאת, כאמור לעיל, לא שוכנעתי שיש בביטוי האמור לשון הרע, שכן בנסיבות העניין, הביטוי "כלב בן כלב" אינו מהווה לשון הרע, משאיננו מהווה מונח עובדתי המתאר את התובע. מכאן, אין בפרסום של תחנת רדיו ללא הפסקה לשון הרע נגד התובע. נימוק נוסף, התכנית מושא הפרסום היא תכנית סאטירית בהגדרתה. כפי שנקבע בפסיקה, כאשר מדובר בשיח סאטירי, הפרסום חף מיומרה להציג אמת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 13358-01-17 חמדני נ' כהן ואח'

1 עובדתית (עניין הרציקוביץ'). זאת, בניגוד לעניין אחריות כהן לפרסום. כאן עסקינן בתוכנית
2 סאטירית קלאסית. המאזין הסביר בתוכנית צריך להניח שאין אמת בפרסום המשפט המצוטט.
3 יוטעם, בתחילת שידור התוכנית נאמר כי: "...התוכנית שי ודדור הינה תוכנית סאטירית, אם
4 מצאתם עצמכם נפגעים מהדברים הנאמרים בה, אנו מתנצלים מראש". כפי שציין התובע,
5 מגישי התוכנית "התלוצצו" עם השמעת השיר (סעיף 26 לכתב תביעתו וסעיף 70 לסיכומיו).
6 המגישים הביעו את דעתם על השיר של כהן, באופן סאטירי והומוריסטי ואיני סבור שהרושם
7 הכללי המתקבל פגע בשמו הטוב של התובע, או בהערכה לה הוא זכה במסגרת מילוי תפקידו,
8 כשוטר, גם אם מדובר בהבעת דעה ביקורתית. הנתבע 4, גולדשטיין, העיד כי "...אמרתי כלב בן
9 כלב, בלי להתייחס אל התובע. אני לא מנתח ואומר שדעתי היא שחמדני הוא "כלב בן כלב"
10 אני מבקר את השימוש ב"כלב בן כלב" בשימוש לא יפה. הכתיבה של השיר היא מטופשת וזה
11 כתוב. אנחנו מבקרים את השיר" (פרוטוקול הדיון מיום 27.11.19, בעמוד 49, שורות 15-17).
12 התובע טען שנפגע מפרסום השיח הסאטירי. עם זאת, מהרגע שהפרסום אינו במישור העובדתי,
13 ...עמידותו של הנפגע צריכה להיות גבוהה יותר; עליו להיות נכון לספוג הערות ביקורתיות
14 המתייחסות לדיון זה" (עניין הרציקוביץ', בעמוד 570). ודוקו, אינני נדרש לשאלה האם הפרסום
15 מותר או מוגן על פי ההגנות והסייגים שבחוק, שכן הפרסום החלקי בנסיבות העניין אינו מהווה
16 לשון הרע. מטעם זה, דין התביעה כנגד תחנת רדיו ללא הפסקה, להידחות.

17
18 93. בעניינם של יתר אמצעי התקשורת (אמור מעתה – אמצעי התקשורת הכוונה היא לאמצעי
19 התקשורת, למעט תחנת רדיו ללא הפסקה), הדיון שונה. הפרסומים מטעם כללו ביטויים
20 שקבעתי כי הם מהווים לשון הרע נגד התובע. חלקם עשו זאת על רקע סרטון האנימציה. הפרסום
21 כאמור היה במסגרת סיקור ההליך הפליל של כהן, באצטלא של חדשות לציבור. ראשית, כלל
22 ידוע בדיני לשון הרע, שפרסום חוזר של תכנים שמהווים לשון הרע, אינו פוטר מאחריות, שכן
23 הטענה שפרסום חוזר אינו אלא חזרה על מה שכבר פורסם, אינה מהווה, בדרך כלל, הגנה מפני
24 תביעת לשון הרע (שנהר, בעמודים 204 ו-237). לכן, משעה שאמצעי התקשורת, חזרו על פרסום
25 השיר, או על קטעים ממנו, ואלה מהווים לשון הרע נגד התובע, על פניו, קמה אחריותם לפרסום.
26 אדרבה, בית-המשפט קבע לאחרונה (בעניין שאול, מיום 8.1.20), כי שיתוף של פרסום לשון הרע
27 ברשת החברתית פייסבוק, מקים אחריות גם נגד המשתמש, המשתף. באופן יותר ספציפי נקבע
28 כי שיתוף כזה הוא בבחינת "פרסום" כמשמעותו בסעיף 2 לחוק. בית-המשפט ציין כי "...באופן
29 כללי ניתן לומר כי פעולה של שיתוף עשויה להקנות לפרסום מסוים תפוצה נרחבת ותהודה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 13358-01-17 חמדני נ' כהן ואח'

רבה... מעבר למה שהיה מקבל לולא שותף" (שם, פסקה 45 לחוות דעתה של השופטת ד' ברק ארז). הדברים יפים גם בענייננו, ולו מקל וחומר, כאשר הפרסום החוזר נעשה על ידי אמצעי התקשורת.

94. עם זאת, בטרם נדרש לדיון בשאלת אחריות אמצעי התקשורת, יש לתת את הדעת לנקודה הבאה. בעניין שאול, לצד הקביעה במישור העקרוני האמורה לעניין שיתוף לשון הרע ברשת פייסבוק, בית-המשפט העיר שם, כי פרסום ברשת הפייסבוק עשוי להיות, באופן פוטנציאלי, מושא לשיתוף על ידי אינספור משתמשים אחרים. בעבר, נפסק כי "...אם פורסמו נגד אדם דברי לשון הרע בכמה מקומות בעת ובעונה אחת, אין זה מחובתו כלל ועיקר להגיש תביעות נגד כולם" (ע"א 492/89 צבי סלונים נ' "דבר" בע"מ, פ"ד מו(3) 827, 833 (1992)). בעניין שאול, בית-המשפט הדגיש כי בשעה שתובע בוחר לתבוע רק חלק מהמשתמשים ששיתפו ברשת את פרסום לשון הרע נגדו, ללא יסוד להבחנה ביניהם, כי אז, מתעורר החשש לשימוש בלתי הוגן בכוח התביעה שניתן לתובע, שעלול להביא להפעלת הדוקטרינה הכללית של איסור שימוש לרעה בהליכי משפט. התנהלות זו של תובע, עשויה להקים מעין תמרור אזהרה באשר למניעיו (ראו שם: פסקות 48-53). התובע מצדו, יכול להסביר את בחירתו לתובע חלק מהמפרסמים החוזרים של לשון הרע נגדו (שם, ספקה 54). במקרה דנא, דומה שאין חולק כי גורמי תקשורת רבים ונוספים, פרסמו את השיר, או קטעים ממנו, בגדר סיקור ההליך הפלילי שנוהל נגד כהן, כפי שעשו אמצעי התקשורת, ועל אף זאת, התובע בחר לא לצרפם לתביעה. התובע לא סיפק הסבר סביר, לשאלה, מדוע בחר לתבוע דווקא את אמצעי התקשורת והתעלם מגורמי תקשורת אחרים. מכאן, מתעורר חשש מסוים באשר למניעיו הלכאוריים של התובע בהגשת התביעה נגד אמצעי התקשורת. עם זאת, בסופו של יום, לא שוכנעתי במידה מספקת כי התובע עשה שימוש לרעה בהליכי משפט, שיצדיק הקמת מחסום דיוני בפני תביעתו כנגד אמצעי התקשורת, שכן "...השימוש בסמכות זו צריך להיעשות במשנה זהירות וכאשר הנסיבות מצדיקות זאת" (שם, בפסקה 53). עם זאת, העובדה שעליה אין חולק שהשיר פורסם גם על ידי גורמי תקשורת אחרים, שלא נתבעו, יבוא לידי ביטוי, בדיון בשאלת הנזק.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

פרסום מותר או מוגן של אמצעי התקשורת

1

2

3

4 95. טענות ההגנה של אמצעי התקשורת, נגזרות מהעובדה, שהפרסומים של השיר או קטעים
5 ממנו, היו על רקע ההליך הפלילי שננקט נגד כהן, משלב מעצרו ועד הרשעתו בדין. כאמור דלעיל,
6 אין מחלוקת שהשיר פורסם לראשונה על ידי כהן, מספר חודשים טרם הפרסומים של אמצעי
7 התקשורת, שהחלו עם מעצרו של כהן. על רקע זה, אמצעי התקשורת טענו לפרסומים מותרים,
8 לפי סעיף 13 לחוק; וכן הגנת אמת הפרסום, לפי סעיף 14; והגנת תום הלב, לפי סעיף 15.

9

10 96. תחילה, נטען שפרסומים רבים של השיר, לרבות באמצעות סרטוני כיסוי, נמצאים תקופה
11 ארוכה ברשת האינטרנט, והתובע לא פעל להסירם. כפי שקבעתי לעיל, טענה זו אינה רלוונטית
12 לשאלת האחריות, שכן גם אם השיר פורסם ברשת האינטרנט, על ידי גורמי תקשורת אחרים, אין
13 בכך כדי לפטור מאחריות בגין לשון הרע, כנגד התובע (שנהר, בעמוד 157). בעניין זה, טענת
14 התובע, בסיכומיו (בסעיף 106), מקובלת עליי. עם זאת, הטענה שלפיה קיימים פרסומים שונים
15 של השיר ברשת, עשויה להיות רלוונטית לשאלת הנזק. כמו כן, כפי שהובא לעיל, יש לדחות את
16 טענת וואלה (סעיפים 9-12 לסיכומיה), שאתר אינטרנט אינו בבחינת אמצעי תקשורת לפי סעיף
17 11 לחוק. סעיף זה אינו פוטר מאחריות אתר אינטרנט בגין פרסום לשון הרע. הוא אך מגדיר מהו
18 אמצעי תקשורת וקובע את האחראים באחריות שילוחית, לפרסום לשון הרע שנעשה באמצעי
19 תקשורת. נפסק זה מכבר שחוק איסור לשון הרע חל על פרסומים ברשת האינטרנט ומכאן דין
20 הטענה להידחות (ראו למשל: עניין שאול, פסקה 36 לחוות דעתה של השופטת ד' ברק ארז).
21 בנוסף, לא מצאתי ממש בטענה הדיונית של וואלה (סעיף 4 לסיכומיה), לפיה היה על התובע
22 לפרט בכתב תביעתו את תכני לשון הרע. התובע פירט בכתב התביעה את מילות השיר, וטען
23 בעניין וואלה שהאחרונה פרסמה קישור לשיר. בכך הוא יצא ידי חובה, בנקודה זו. מכאן, גם
24 טענה זו, דינה להידחות.

25

26 97. עוד טענו אמצעי התקשורת, כולם, כי הפרסומים, הינם פרסומים מותרים לפי סעיף 13
27 לחוק. לטענת אמצעי התקשורת, הפרסומים בהתאם לסעיפי משנה 13(5) ו- (7), לחוק, שעניינם
28 הליך משפטי. הוראת סעיף 13(5), קובעת כי פרסום מותר הוא "...פרסום ע"י שופט, חבר של
29 בית דין דתי, בורר או אדם אחר בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית על פי דין, שנעשה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

תוך כדי דיון בפניהם או בהחלטתם, או פרסום על ידי בעל דין, בא כוחו של בעל דין או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור. הוראה זו "...מתירה פרסום הכולל לשון הרע שנעשה על-ידי בעל דין, בא כוחו של בעל דין או עד, "תוך כדי דיון" בפני גורם שיפוטי" (רע"א 1104/07 עו"ד פואד חיר נ' עו"ד עודד גיל, בפסקה 7 לחוות דעתו של השופט א' ריבלין (בדעת רוב) (19.8.09)) (להלן: עניין חיר). לאור חשיבותה, נקבע כי ההגנה תחול לא רק על דברים שנאמרים באולם המשפט אלא היא חלה גם על "...כל צעד הננקט בקשר עם ההליך בכל שלב משלביו השונים, לרבות כל פניה בכתב ומסמך הנדרש במהלך הרגיל של המשפט והמשמשו כהלכה" (ע"פ 364/73 זיידמן נ' מדינת ישראל, פ"ד כח(2) 620, 624 (1974)); עניין יצחק, בעמודים 93-88; עניין חיר, בפסקה 8 לחוות דעתו של השופט א' ריבלין). בדומה, נקבע שגם כתבי בי-דין נחשבים כדברים שנאמרו ב"ישיבה פומבית" של בית-המשפט. אמצעי התקשורת טוענים הפרסומים נעשו בגדר ההליך הפלילי של כהן. דין הטענה להידחות ולו מהטעם שאמצעי התקשורת לא היו צד להליך הפלילי, לא בשלב המעצר ולא בשלב בירור האשמה, והדברים פשוטים וברורים.

98. אשר להגנה שבסעיף 13(7), זו אינה מותנית בכך שהמפרסם היה צד להליך שיפוטי, והיא מקנה חסינות למי שמפרסם דין וחשבון נכון והוגן על פרסום. דהיינו, על הנאמר בהליך שיפוטי "בישיבה פומבית". פרסום יהיה מותר אם היה "דין וחשבון נכון והוגן על מה שנאמר או אירע בפסקאות (5) או (6) בישיבה פומבית, ובלבד שהפרסום לא נאסר לפי סעיף 21". מכאן עולה, כי הוראת סעיף 13(7) שוללת את אחריותו של מי שחוזר על דברים שהם בבחינת לשון הרע, אשר נאמרו במסגרת דיון שיפוטי. בכך, "...נקבע חריג לעיקרון הכללי בדיני לשון הרע, שלפיו עצם העובדה שפרסום מסוים הוא בבחינת חזרה על פרסום אחר, אשר יש בו משום הוצאת לשון הרע, אינה מקנה הגנה לפרסום החוזר" (עניין יצחק, בעמוד 61). הדרישה כי פרסום כאמור יהיה נכון והוגן, אינה דרישה לדיוק מוחלט. נפסק:

"...הדין בנקודה זו גמיש למדי. הוא מעניק לכלי התקשורת השונים מרחב תמרון לצורך יכולתם לפעול באילוצים של זמן ומקום. הוא מכיר בשיקול-הדעת המסור לעורכי כלי התקשורת. על-כן, על-מנת שפרסום ייחשב לפרסום נכון והוגן, אין דרישה כי הפרסום יהיה מלא לחלוטין, במובן זה שיציג את כל הפרטים. מותר לו לפרסום להיות תמצית של ההתרחשות

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 (ראו עניין בן ציון [21], בעמ' 801-802). במסגרת זו, השמטה של פרט
2 לוואי במה שהוא, מכל בחינה אחרת, דיווח מדויק על הליכי משפט, לא
3 תגרור מסקנה כי הדיווח אינו נכון והוגן... בחינת ההגינות אינה בחינה
4 פדנטית. אין מדובר בדרישה כי הדיווח העיתונאי יהיה תואם בכל ניואנס
5 את האירוע המדווח".
6 (עניין יצחק, בעמוד 73).

7

8 99. בית-המשפט חזר והדגיש "...בפסיקתנו נקבע כי כדי שפרסום חוזר ייחשב לנכון והוגן
9 הוא אינו חייב להיות חזרה מילולית או חזרה מלאה על הפרסום הקודם, ודי שיבטא את רוח
10 הדברים" (עניין עזור, פסקה 46 לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן). עם זאת, נקבע זה מכבר כי
11 "...תנאי הוא שהחזרה, שאינה חייבת להיות מילולית או מלאה, תשקף את תוכן הפרסום
12 הקודם בצורה נכונה והוגנת, כלומר לא תוציא דברים מהקשרם, לא תיתן להם ביטוי חד-צדדי
13 או בלתי מאוזן ולא תציג אותם באור אחר או תיתן להם משמעות שונה מאלה שבפרסום
14 הקודם" (ע"א 348/85 בן ציון נ' הוצאת מודיעין בע"מ, פ"ד מב(1) 797, 801-802 (1988)).
15 הפרסום יחשב למותר גם כאשר קיימת אי התאמה מסוימת בין הפרסום המקורי לפרסום החוזר,
16 מקום שאי ההתאמה אינה משנה את תוכן הדברים המשמיעים שבפרסום המקורי (שנהר, עמוד
17 2016). אולם, מפרסם המבקש להסתמך על סעיף זה, חייב להבהיר בפרסום כי אין הוא מתאר
18 עובדות אלא פרסום קודם, וההגנה המוחלטת תישלל מהמפרסם אם ייצר את הרושם שאימת את
19 הטענות שהועלו בפרסום הקודם (שם, בעמוד 204). תכלית הגנה זו נעוצה בעיקרון הגדול של
20 פומביות הדיון. נאמר:

21

22 "...חשיבותה של הוראת סעיף 13(7) טמונה בכך, שהיא נועדה להבטיח
23 את פומביותם של הליכי משפט מנקודת מבטו של הציבור הרחב. הוראה
24 זו שוללת את קיומה של עילה – פלילית או אזרחית – בלשון הרע ביחס
25 לפרסומים על דיונים בבית-המשפט. בכך, נשלל קיומו של תמריץ שלילי
26 לביטוי בכלי התקשורת על שאירע בבית-המשפט. הדין שואף, בדרך זו,
27 להגדיל את מספר הידיעות על אודות דיונים בבתי-משפט, ולהבטיח את
28 פומביותם בפועל של הליכים שיפוטיים. על-מנת להשיג מטרה זו,
29 מעניקה הוראת סעיף 13(7) חסינות למפרסם, אשר אינה מותנית באמיתות
30 הפרסום. חסינות זו גם אינה מותנית ביסוד נפשי מיוחד של המפרסם. כל

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 13358-01-17 חמדני נ' כהן ואח'

שנדרש הוא, כי הפרסום ישקף באופן נכון והוגן את שאירע בהליכים
שאליהם הוא מתייחס... הבסיס הענייני לדרישה זו נעוץ בתפקידה של
התקשורת, שעמדנו עליו, בהבטחת פומביותם האפקטיבית של הדיונים.
תפקיד זה הוא המצדיק את עצם מתן החסינות לכלי התקשורת על
דיווחים מבתי-המשפט, גם אם הדברים שנאמרו באולם בית-המשפט הם
דברי כזב, העולים כדי לשון הרע. ואולם, מתפקיד זה נגזרות לא רק
זכויות-יתר. נובעים ממנו, ואת זאת יש להדגיש, גם נטלים. על-מנת
שייהנה מחסינות ביחס לפרסומים מבית-המשפט, מחייב הדין את כלי
התקשורת להתייחס ברצינות לתפקידו כשליח הציבור באולם בית-
המשפט. על-מנת שתוגשם התכלית של מתן פומבי לדיונים, בעבור כלל
הציבור, נדרש כי הפרסום ישקף באורח אמיתי את ההליכים... נוכח
חשיבותם הרבה של כלי התקשורת בהבטחת הגשמתו של העיקרון היסודי
של פומביות הדיון, ברורה גם חשיבותם של ההיתר הכללי האמור ושל
דברי ההבהרה לו. יש בהם כדי לקדם, במידה רבה, את הנגישות של כלי
התקשורת – וממילא, של הציבור כולו – לחומר בתיקי בית-המשפט,
ולהופכם לדבר המצוי ברשות הרבים. יש בהם כדי לקרב את כתבי בי-
הדין, במידה רבה, לדיונים באולם בית-המשפט, מבחינת פומביותם
האפקטיבית"

(עניין יצחק, בעמודים 66, 77 ו-89).

100. בחזרה לענייננו. כאמור, אמצעי התקשורת טענו כי הפרסום החוזר על ידם, של השיר,
שכלל ביטויים של לשון הרע, היה במסגרת סיקור ההליך הפלילי. מכאן, טענו לשלילת אחריותם
לפרסום. לצורך הדיון בטענת החסינות, כאמור, יש להידרש לכל אחד מהפרסומים, בשים לב,
שלטענת אמצעי התקשורת הפרסום היה בבחינת דין וחשבון נכון והוגן על ההליך הפלילי.
בעשותנו כן, עלינו להבחין בין הדיווח של אמצעי התקשורת על הליך המעצר לצורכי חקירה של
כהן; לבין הדיווח על ההליך הפלילי, שכן, הגנה זו אינה מקנה חסינות לדין וחשבון על הליך
מעצר, אלא על דין וחשבון נכון והוגן על הליך שיפוטי שהתקיים בישיבה פומבית. אין מחלוקת
בענייננו שההליך הפלילי נגד כהן לא נאסר לפרסום והוא התקיים בדלתיים פתוחות. כעולה
מטענות הצדדים, ומחומר הראיות, כהן נעצר מספר פעמים במהלך שנת 2014, על ידי המשטרה
בגין פרסומים נגד התובע, כאשר בהמשך למעצרו ולחקירתו הוגש נגדו כתב אישום ביום
25.1.15, בגין פרסום השיר ופרסומים נוספים אודות התובע. הפרסום של וואלה על מעצרו של

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 כהן בגין פרסום השיר, היה ביום 22.6.14. בכתבה זו, וואלה דיווחה על כך שכהן נעצר ונחקר
2 בעילה של העלבת עובד ציבור, מכיוון שפרסם שיר כנגד התובע, בפרסום זה הופיע קישור של
3 השיר. הפרסום של וואלה לא היה דין וחשבון על הליך שיפוטי פומבי ואף לא הוברר, שבאותו
4 שלב שבו נעשה הפרסום של וואלה, התקיים דיון פומבי בעניינו של כהן. גם תוכן הפרסום של
5 וואלה, הכתבה, עסק במעצרו וחקירתו של כהן ולא בכל דיון משפטי שהתקיים בעניינו או בקשר
6 אליו.

7

8 101. הוא הדין גם ביחס לשלוש הכתבות הראשונות של תכנית הצינור בערוץ 10. הכתבה
9 הראשונה מיום 23.6.14, הייתה בעניין מעצרו של כהן, בכותרת לכתבה צוין כי כהן "נעצר
10 ונחקר". כך עולה גם מתגובת משטרת ישראל שהובאה בסוף כתבה זו, שהתייחסה לחקירה
11 ולמעצר. גם הריאיון שקיים לרר עם כהן בכתבה עסק במעצרו ובחקירתו של האחרון. כך גם
12 בכתבה השנייה של ערוץ 10, מיום 28.6.14, ששודרה בתוכנית "המגזין עם אושרת קוטלר".
13 בכתבה זו לרר התייחס ל"עילת המעצר" כנגד כהן, שהיא פרסום השיר. הכתבה השלישית, גם
14 היא עסקה במעצרו וחקירתו של כהן. בכתבה זו הציג לרר קטעים מתוך החקירה של כהן. לרר לא
15 ידע כלל על קיומו של הליך משפטי נגד כהן והוא ביקש לברר עם כהן היכן עומדת החקירה והאם
16 הוא חושב שיוגש נגדו כתב אישום. ללמדך, שהכתבה לא עסקה כלל בהליך המשפטי הפומבי
17 של כהן, אלא בחקירתו. כידוע, לא בכל חקירה פלילית או מעצר חשוד, מתקיים דיון בבית-
18 המשפט ובכתבות אלו, לא צוין קיומו של הליך משפטי. תוכן הפרסום לא היה דין וחשבון על
19 הליך משפטי בישיבה פומבית, אלא דיווח על מעצרו וחקירתו של כהן. ודוקו, העובדה שעילת
20 המעצר והחקירה של כהן הייתה בגין השיר, לא מעלה ולא מורידה לעניין זה, שכן, כאמור הסעיף
21 מעניק חסינות על דין וחשבון נכון והוגן על ישיבה פומבית בפני גורם שיפוטי, ולא כולל דיווח
22 על חקירה או מעצר. ככל שהתקיים דיון בבית-המשפט במהלך חקירתו ומעצרו של כהן, היה על
23 וואלה ועל ערוץ 10, להוכיח זאת, על דרך של הגשת פרוטוקול הדיון או החלטה בעניין מעצרו
24 של כהן, במידה והוא הובא בפני גורם שיפוטי. אך זאת לא עשו. למען הסר ספק, החלטת בית-
25 משפט זה (השופט א' מרזל), מיום 24.9.13, שהוגשה על ידי אמצעי התקשורת במהלך ישיבת
26 שמיעת הראיות מיום 14.5.13 (מוצג/11), לא הייתה בעניין מעצרו של כהן בגין פרסום השיר נגד
27 התובע, זאת מהסיבה הפשוטה שכהן פרסם את השיר לראשונה ביום 8.12.13, קרי, לאחר מתן
28 ההחלטה. עיון בהחלטה מעלה שהיא עסקה בסכסוך של כהן עם התובע, שקדם לפרסום השיר,

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

והיא דנה בערר שהגיש כהן על החלטת בית-המשפט השלום להטיל עליו תנאי מגבילים
באמצעות הרחקתו מהתובע ומאירועי ספורט בכלל. לפיכך, הנני קובע כי הפרסום של וואלה
והפרסום של ערוץ 10 בשלוש הכתבות הראשונות על ידו, אינם פרסומים מותרים כקבוע בסעיף
13(7) לחוק, בגין דין וחשבון נכון והוגן על הנאמר בישיבה פומבית בפני גורם שיפוטי ודין
הטענה, להידחות.

102. שונים הם פני הדברים, כאשר לפרסום הכתבה הרביעית של ערוץ 10, והכתבה על ידי כץ
בערוץ 1, מאחר והם עסקו באישום של כהן שלאורו התנהל ההליך הפלילי והדיון הפומבי בבית-
המשפט. כאמור, כתב האישום נגד כהן הוגש ביום 25.1.15. בבסיס כתב האישום עמדו פרסומים
כנגד התובע, באתרי אינטרנט וברשתות החברתיות ובין היתר, פרסום השיר. מילות השיר צוינו
במפורש בכתב האישום. אמצעי התקשורת פרסמו את השיר על רקע קטעים מסרטון האנימציה
של השיר. סרטון זה גם הוא היה חלק מכתב האישום שבו צוין במפורש כי כהן דאג להכין סרטון
אנימציה. הגם שבגדר הכרעת בית-המשפט השלום שדן באישום, לא נקבע כממצא כי כהן הכין
או פרסם את אותו סרטון. המסקנה העובדתית מהאמור, היא, שהשיר וסרטון האנימציה, היוו חלק
מכתב האישום כנגד כהן. כאמור לעיל, כתבי בי-דין הם חלק מהליך המשפטי לצורך הפרסומים
שבסעיפים 13(5) ו-7 לחוק. כך שכתב אישום הוא בבחינה דבר שנאמר ב"ישיבה פומבית" של
בית-המשפט. ואכן, הכתבה הרביעית של ערוץ 10, מיום 1.2.16, עסקה באישום נגד כהן. כתבה
זו סיקרה את הדיון שהתקיים בהליך הפלילי בסמוך לעריכת הכתבה. לרר ציין כי "...בינתיים
ברק כהן מגיע כנאשם ממש לבית-המשפט ואתמול מגיעה נקודת השיא של הסיפור הזה, כאשר
השוטר אלון חמדני עצמו עולה על דוכן העדים ונחקר על ידי עורך דינו של ברק כהן". לרר
ראיין את כהן, שהוא הנאשם באותו הליך, וביקש ממנו להתייחס לדיון המשפטי בעניינו. כהן
הציג את טענותיו בקשר לכך. בנוסף, בכתבה זו הובא תיעוד מבית-המשפט בו צולם התובע,
המתלונן בהליך. בהתייחסו להליך הפלילי, לרר ציין אף כי "...מה שהיה בדיון זה שהעלו משפט
של השיר... ובדקו האם זה העלבת עובד ציבור...". דברים אלה, מעלים, כי הכתבה הרביעית
של ערוץ 10, עסקה כול כולה במשפט של כהן במהלך אחד הדיונים. הדין והחשבון על מה
שנאמר בהליך משפטי זה, היה נכון והוגן, והציג את הדברים כפי שהיו בפועל. התייחסות כהן
לתובע בכתבה, שיקפה את עמדתו ביחס אליו, ואינה משליכה על דרישת ההגינות של ערוץ 10.
לא נעלם מעיני, כי בכתבה, לא צוין כי האישום נגד כהן כלל פרסומים נוספים אודות התובע,

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 והכתבה התמקדה רק בפרסום השיר. אך, דיווח חלקי זה על ידי ערוץ 10, בכתבה הרביעית, אינו
2 מלמד על דיווח שאינו נכון והוגן, שכן הדין וחשבון בעניין זה אינו חייב להיות מלא או בעל דיוק
3 מוחלט, ודי בהצגת רוח הדברים בגדרי ההליך המשפטי וכך נעשה בכתבה הרביעית על ידי של
4 ערוץ 10.

5

6 103. כך בכתבה הרביעית בערוץ 10, וכך גם בכתבה היחידה מושא התובענה של כץ בערוץ 1.
7 הכתבה של כץ שודרה בתוכנית "מבט", ביום 25.1.15, הוא היום שבו הוגש כתב האישום נגד
8 כהן. הכתבה נפתחה עם המשפט "...כתב אישום הוגש נגד עורך הדין ברק כהן". גם כאן השמעת
9 השיר של כהן, על רקע סרטון האנימציה, היה חלק מהדין והחשבון על ההליך הפלילי נגד כהן.
10 שלא כטענת התובע, דבריו של כץ בכתבה היו על דרך ציטוט מהשיר. בנוסף, כץ הביא בכתבה
11 מספר פרסומים נוספים של כהן מרשת פייסבוק, שגם הם היו בסיס לאישום נגדו. כץ הציג את
12 טענותיו של כהן, הנאשם שם, בקשר לאישום. כץ התייחס לכתב האישום וציין כי זה אינו שכיח.
13 במהלך הכתבה הוצג ראיון עם עורך דין מטעם האגודה לזכויות האזרח, בו הוא התייחס לאישום
14 נגד כהן ולהשלכותיו. בסוף הכתבה כץ התייחס לתוצאה האפשרית במשפטו של כהן והעריך כי
15 ייתכן ויוטל עליו עונש מאסר בפועל. פרסום הכתבה בנסיבות אלו, היה דין וחשבון נכון והוגן על
16 הגשת כתב האישום נגד כהן, באותו יום שבו הוגש, הגם שהפרסום כלל קטעים שיש בהם לשון
17 הרע כנגד התובע, מדובר בפרסום מותר הנהנה מחסינות לפי החוק, כאמור, זאת במסגרת מתן דין
18 וחשבון על ההליך הפלילי.

19

20 104. כללם של דברים, פרסום הכתבה על ידי וואלה, ופרסום שלוש הכתבות הראשונות בערוץ
21 10, לא עסקו בהליך הפלילי של כהן, כי אם במעצרו וחקירתו ולא הוכח כי התקיים דיון בפני
22 גורם שיפוטי במועדי פרסום. מכל מקום, גם בפרסום גופו לא נזכר כי דיון כזה התקיים. הוראת
23 הסעיף מעניקה חסינות במתן דין וחשבון נכון והוגן על הנאמר בישיבה פומבית שהתקיימה בפני
24 גורם שיפוטי, ולא על דיווח על מעצר או חקירה. עם זאת, פרסום הכתבה הרביעית בערוץ 10 וכן
25 פרסום הכתבה בערוץ 1, עסקו במשפטו של כהן, לפי הדרישה של דין וחשבון נכון והוגן, ולכן
26 גם אם הייתה טמונה בפרסומים אלה לשון הרע כלפי התובע, נוכח הצגת קטעים מהשיר, פרסומים
27 אלה מותרים. זאת, בשים לב לתכלית החסינות דנא, שמקורה בעיקרון החשוב של פומביות הדיון.
28 ואכן, בענייננו, פרסום הכתבה הרביעית על ידי ערוץ 10 ופרסום הכתבה על ידי כץ בערוץ 1,

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 הביאו לפומביות ההליך הפלילי. נקבע כי "...החסינות שבסעיף 13(7) מבטאת הכרעה
2 נורמטיבית של המחוקק, שלפיה – כעניין של איזון כללי בין אפשרות הפגיעה בשם הטוב
3 לבין סכנת הפגיעה בפומביות ההליכים אם אלה לא יובאו לידיעת הציבור – יש ליתן עדיפות
4 לאינטרס של כלל הציבור" (עניין יצחק, בעמוד 67).

5
6 105. מכאן, לדיון בטענה המרכזית של כל אמצעי התקשורת, לפיה, כל הפרסומים מוגנים
7 מכוח "הגנת העיתונאות האחראית". הגנה זו נובעת מאחת הנסיבות הקבועות בסעיף 15, הגנת
8 תום הלב, והיא זו שבסעיף 15(2) לחוק, שקובע כי הפרסום נעשה במקרה שבו "...היחסים שבינו
9 לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות את
10 הפרסום". נטען, כי בפרסומים היה טמון עניין ציבורי רב. זאת, נוכח התנהלות רשויות החקירה
11 והתביעה בענייננו של כהן, שמצאו לעצור ולחקור אותו, ולהעמידו לדין, בין השאר ובעיקר בגין
12 שיר ביקורתי כלפי משטרת ישראל או כנגד אחד מנציגיה, שהוא התובע. בנסיבות אלו, ונוכח
13 העניין הציבורי בהליכים שננקטו כנגד כהן והאינטרס שהם יובאו לידיעת הציבור, נטען שקמה
14 חובה על אמצעי התקשורת לפרסם קטעים מהשיר. בכל הכבוד, דין הטענה, להתקבל.

15
16 106. בדנ"א דיין-אורבך, נקבעה הלכה, בכל הקשור לעיתונות. נפסק שפרסום, לרבות כזה
17 שמתברר שיש בו לשון הרע ושהוא שגוי, שבוצע בדרך כלל על ידי עיתונאי, ויש בו עניין ציבורי
18 משמעותי, הוא פרסום החוסה תחת ההגנה של חובה חברתית או מוסרית לעשות את הפרסום,
19 לפי סעיף 15(2) לחוק. הלכה זו באה במקום ההלכה שנקבעה בע"א 213/69 חברת החשמל
20 לישראל בע"מ נ' עיתון הארץ בע"מ, פ"ד כג(2) 87 (1969)). שם קבע בית-המשפט כי אין מוטלת
21 על אמצעי התקשורת חובה חברתית לפרסם דבר שיש בו עניין ציבורי, וכי דינו של אמצעי
22 תקשורת כדין אדם פרטי. נפסק "...היחסים הרגילים בין עיתון וקוראיו אינם מטילים עליו
23 חובה מיוחדת לפרסם דברים בעלי עניין ציבורי, ועל כן אף אינם מקנים לו זכות זכייה מיוחדת
24 לגבי פרסומיו, לכשימצאו בלתי נכונים. עיתון, ככל אזור, חב חובה להזהיר את הציבור
25 בפני סכנה הנשקפת לחיי אדם, בריאותו או רכושו" (שם, בעמוד 94). הרציונל שביסוד הגישה
26 הקודמת היה שאמצעי תקשורת, בדומה לאזור מן השורה, שנודע לו על עניין ציבורי שמצריך
27 טיפול או בדיקה, עליו להפנותו לרשויות המדינה. בע"א דיין-אורבך, קבע השופט ע' פוגלמן, כי
28 הגיעה העת להכיר במסגרת סעיף 15(2) לחוק, בחובה עיתונאית רחבה מזו שהוכרה בעבר. זאת,
29 תוך הצבת תנאים מתאימים לתחולת ההגנה אשר יבטיחו כי ההגנה תינתן רק לפרסומים זהירים

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

ואחראיים ויהיו מחסום מפני עיתונות שלוחת רסן. השופט ע' פוגלמן קבע, כי ההלכה הוותיקה
האמורה, "...אינה משקפת עוד את האיזון הראוי בין חופש הביטוי וחופש העיתונות לבין
הזכות לכבוד, לשם טוב ולפרטיות" (ע"א דיין-אורבך, פסקה 26). הוטעם שם כי החובה
העיתונאית לפרסם תקום בהתמלא שני תנאים. הראשון, קיומו של עניין ציבורי משמעותי בפרסום
העיתונאי. השני, הפרסום הוא תוצר של עבודה עיתונאית זהירה ואחראית. בנוסף, הובאה רשימה
לא סגורה של מבחני עזר שיסייעו בבחינת התקיימותה של אמת מידה זו. השופט ע' פוגלמן ציין:

"הפתרון הראוי בעיניי הוא הגנה על פרסום בתום לב של כלי תקשורת
שיש בו עניין ציבורי משמעותי, כאשר זה פורסם תוך עמידה בסטנדרטים
מחמירים של עיתונות אחראית. להשקפתי, פרשנות זו תשקף נכונה את
האיזון הראוי בין הזכויות והערכים המתנגשים. מצד אחד, היא תיתן
מענה לחשש מפני "פריצת סכר" על ידי פרסומים בלתי אחראים ורשלניים
תוך פגיעה בלתי מידתית בזכות לשם טוב ולכבוד. רק מפרסם שיוכיח כי
פעל בהתאם לסטנדרטים מחמירים של זהירות עיתונאית, ועשה כן בתום
לב, יוכל לחסות תחת ההגנה. מנגד, תינתן הגנה רחבה יותר לפרסומים
עובדתיים בעניין ציבורי בעל חשיבות חברתית משמעותית, ובכך תפחת
השפעתו של "האפקט המצנן" על חופש הביטוי וחופש העיתונות,
בעניינים המצויים בליבת ערכים אלו"

(ע"א דיין-אורבך, פסקה 26 לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן).

107. בדנ"א דיין-אורבך, אישר בית המשפט את חוות דעתו של השופט ע' פוגלמן (בדעת רוב
של שמונה שופטים כנגד דעת מיעוט אחת), ועוצבה הגנה חדשה שעניינה "הגנת העיתונאות
האחראית", לפיה, ככלל, לעיתונאי, ישנה חובה מוסרית או חברתית כלפי הציבור, כאמור בסעיף
15(2) לחוק, לפרסם פרסומים שיש בהם עניין ציבורי משמעותי, בהנחה שהמפרסם פעל על-פי
סטנדרט של עיתונות אחראית. נקבע כי הגנה זו "...באה להבטיח לא רק את טובת הפרט, בכך
שהיא חוסכת ממנו קונפליקט בין החובות המוטלות עליו, אלא גם את טובת הכלל ואת קיום
האינטרסים העומדים בבסיס החובה לפרסם" (שם, פסקה 45 לחוות דעתו של השופט א'
גרונים). תנאי בסיסי לתחולת "הגנת העיתונאות האחראית", הוא הצבעה על יחסים המקימים
חובה עיתונאית לפרסם. נקבע כי המקרה הטיפוסי בו תתקיים חובה עיתונאית לפרסם, הוא
המקרה של פרסום המכוון לציבור הרחב על ידי מי שהוא עיתונאי במקצועו. נכתב כי "...מקום

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 בו המפרסם הוא עיתונאי, נושאים היחסים בינו לבין הציבור אופי מוגדר יותר מאשר היחסים
2 שבין הציבור הרחב לבין מי שאין עיסוקו הרגיל בעבודה עיתונאית. לפיכך, בבחינת השאלה
3 אם פעל הנתבע לשם מילוי "חובה עיתונאית" ניתן לתת משקל להיותו עיתונאי, הגם
4 שלעמדתו, אין זה תנאי הכרחי לתחולת ההגנה" (שם, פסקה 62).

5

6 108. תנאי נוסף הוא עניין ציבורי משמעותי בפרסום. כאשר מדובר בפרסום בעל אופי עיתונאי,
7 הנמען בדרך כלל יהיה הציבור. חובת פרסום, שהגנה מפני לשון הרע בצידה, תקום למפרסם רק
8 כאשר מדובר בעניין שחשיבותו הציבורית רבה (ע"א דיין-אורבך, פסקה 27 לחוות דעתו של
9 השופט ע' פוגלמן). תנאי זה "...הוא נגזרת הכרחית של התכליות עליהן עמדתו לעיל,
10 המצדיקות מתן הגנה לפרסומים מעין אלה, בדגש על האינטרס שבקידום השיח בחברה
11 בנושאים בעלי חשיבות ציבורית" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 60 לחוות דעתו של השופט א'
12 גרוניס). נקבע שהמשמעות המקובלת בפסיקה לדרישת "עניין ציבורי" במסגרת סעיף 14, הגנת
13 אמת הפרסום, עליה עמדתו לעיל, יפה גם לענייננו. דהיינו, "...מידע ייחשב לכזה שיש בו עניין
14 לציבור מקום בו יש לציבור תועלת בידיעתו או שהוא רלוונטי להגשמת מטרה ציבורית
15 כלשהי" (שם, פסקה 61; ראו גם: עניין אפל, בעמ' 621). עם זאת, כאן נדרש עניין ציבורי
16 משמעותי, לכן "...רק חשיבות ציבורית ניכרת תצדיק מתן הגנה לפרסום הפוגע" (פסקה 61,
17 לחוות דעתו של השופט א' גרוניס). שאלת קיומו של עניין ציבורי משמעותי, ראוי שיבחן במנותק
18 מבחינת אמינות הפרסום (שם, שם).

19

20 109. דרישה מרכזית לתחולת "הגנת העיתונאות האחראית" על פרסום לשון הרע, היא
21 שהפרסום נעשה תוך שמירה על סטנדרט של עיתונות אחראית. בהקשר זה הוצגה בערעור ובדנ"א
22 דיין-אורבך, רשימה לא ממצה של מבחני עזר: המניע של המפרסם בעשיית הפרסום; האם
23 המפרסם הסתמך על מקורות מהימנים ורציניים; האם המפרסם נקט אמצעים סבירים לשם אימות
24 העובדות המופיעות בפרסום; האם המפרסם האמין בעת הפרסום כי המצג העובדתי שבפרסום
25 משקף את האמת כהווייתה; בחינת טון הפרסום וסגנונו; האם בוצעה הצגה הוגנת ומאוזנת של
26 הידיעות שעמדו לפני העיתונאי; האם הכללת החלק שיש בו משום לשון הרע, הייתה הכרחית
27 להשגת תכלית הפרסום, תוך השארת שיקול דעת לעורך; והאם נעשה ניסיון להביא במסגרת
28 הפרסום את תגובתו של הנפגע (ראו: דנ"א דיין-אורבך, פסקה 75 לחוות דעתו של השופט א'
29 גרוניס וההפניות שם). מבחנים אלה אינם ממצים, ואינם צריכים להתקיים במלואם בכל מקרה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 נתון, שכן "...המשקל שייתן בית המשפט למבחן כזה או אחר יושפע אף הוא מנסיבות המקרה.
2 כך למשל, ככל שלשון הרע הנכללת בפרסום היא חמורה ופוגענית יותר ביחס לשמו הטוב
3 של אדם, אפשר שתידרש עמידה דקדקנית יותר באמת המידה של 'עיתונות אחראית'. מנגד,
4 דחיפותו האובייקטיבית של הפרסום ועצמת הצורך הציבורי שאותו הוא נועד לשרת יכולים
5 גם הם לקבל משקל מתאים במאזן השיקולים. כל מקרה ונסיבותיו" (ע"א דיין-אורבך, פסקה
6 30 לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן). לצד הדרישות המתמקדות בהתנהלות המפרסם, כולל
7 סטנדרט העיתונאות האחראית גם דרישות הנוגעות לפרסום עצמו. נקבע כי "...יש להראות
8 שהפרסום "לא חרג מתחום הסביר" בנסיבות שבהן קמה חובת הפרסום, ובהתחשב במהותה
9 של חובה זו (השוו, סעיף 16(א) לחוק). בדומה, אין זה ראוי כי עוצמת הפגיעה הנובעת מן
10 הפרסום תעלה על הנדרש לצורך קיום חובת הפרסום (השוו, סעיף 16(ב)(3) לחוק). מכאן,
11 שעל המפרסם לדייק בתיאור העובדות ולשקפן באופן הוגן ומאוזן, כפי שנקבע בפסיקה בעניין
12 תום הלב שבסעיף 15 לחוק" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 77 לחוות דעתו של השופט א' גרוניס).
13 בנוסף לכך, כיתר ההגנות שבסעיף 15, גם הגנה זו מותנית בכך שהפרסום נעשה בתום לב. דרישת
14 תום הלב נבחנת גם כאן לפי מאפיינים אובייקטיביים וסובייקטיביים. להשלמת התמונה יצוין כי
15 בדנ"א דיין-אורבך נתגלעה מחלוקת עיונית בין השופטים באשר לשאלת מקומו הגיאומטרי של
16 סטנדרט העיתונאות האחראית; האם יש לדון בהתקיימותו במסגרת הדיון בדרישת תום הלב, או
17 שיש לדון בו בנפרד, בגדר יסוד חובה ב"הגנת העיתונאות האחראית". שאלה זו הושארה בצריך
18 עיון ואינה מחייבת הכרעה בענייננו.

19
20 110. לצד האמור, יש להדגיש: בית-המשפט הבהיר כי הנכונות העקרונית להרחיב את ההגנה
21 הניתנת לפרסומים בעלי אופי עיתונאי, על דרך עיצוב "הגנת העיתונאות האחראית", אין
22 משמעה "פריצת גדר" והגנה גורפת על כל פרסום בעל אופי עיתונאי. נפסק:

23
24 "הרחבת יתר של ההגנה עלולה לפתוח פתח מסוכן להידרדרות הנורמות
25 העיתונאיות והמשפטיות באשר למידת הזהירות הנדרשת בעת פרסום
26 מידע שיש בו לשון הרע. זאת במיוחד על רקע עוצמתה של העיתונות
27 ופערי הכוחות הקיימים פעמים רבות בינה לבין מושא הפרסום. העיתונות
28 אינה עוד אחד מן המשתתפים הרבים בשיח הציבורי. במידה רבה, היא
29 "שולטנת" על במת הדיבור, שהיא מהבמות הציבוריות החשובות ביותר
30 במשטר הדמוקרטי... מי ששולט בבמה זו שולט על נכס שהוא חיוני

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

למשטר הדמוקרטי" (אהרן ברק "המסורת של חופש הביטוי בישראל
ובעיותיה" משפטים כז(2) 223, 243 (1996) לפיכך, לצד ההכרח להגן על
תפקודה התקין של העיתונות, החיוני לחיים הדמוקרטיים, אין להפקיר
את זכויותיהם של מי שעלולים להיפגע מפרסומיה, בדגש על הזכות לשם
טוב וכבוד האדם"

(דנ"א דיין-אורבך, פסקה 59 לחוות דעתו של השופט א' גרוניס).

111. מכאן, נקבע כי התכלית של ההגנה דנא "...אינה להעניק חסינות לעיתונות חובבנית,
פזיזה ושלוחת רסן. הדברים נכונים במיוחד כיום, עם התפתחותה של עיתונות מסוגים חדשים
באמצעות האינטרנט. מטרתה של ההגנה היא לאפשר את מרחב הפעולה הדרוש לשם הגשמת
העקרונות שביסוד חופש העיתונות והבטחת שיח ציבורי פתוח בנושאים בעלי חשיבות" (שם,
בפסקה 81). בחינת אמות מידה אלו, על רקע טענות הצדדים והראיות, מובילה למסקנה ש"הגנת
העיתונאות האחראית", חלה בענייננו בשינויים המתחייבים. תחילה, ליסוד הבסיסי, שהוא
החובה העיתונאית לפרסם. יסוד זה מתקיים בענייננו. אמצעי התקשורת הם חלק מהעיתונות,
והפרסומים היו על ידי עיתונאים, שעיסוקם דרך קבע הוא בעיתונות. הפרסומים היו בעלי אופי
עיתונאי. על כן, היחסים בין אמצעי התקשורת לבין הציבור הרחב, הקימו חובה עיתונאית לפרסם.
התנאי הנוסף שיש לבחון, הוא העניין הציבורי המשמעותי בפרסום. על-פי אמת מידה
אובייקטיבית, בפרסום ההליך הפלילי נגד כהן, תחילה בחשד ולאחר מכן באישום בעבירה של
העלבת עובד ציבור, בגין פרסומים אודות התובע, ובעיקר בגין פרסום השיר, היה עניין ציבורי
משמעותי. התובע לא סתר את האמור. ככלל, לפרסומים הנוגעים לגורמים המבקרים באופן חריף
את פעולותיהן של רשויות אכיפת החוק ובכלל זה, משטרת ישראל המבצעת באמצעות נציגיה
פעולות שיטור ו איסוף מידע, כנגד אזרחים, ישנה חשיבות של ממש ועשויה להיות להם תועלת
חברתית רבה. פרסומים כאלה עשויים לשרת את האינטרס הציבורי החשוב שבקבלת מידע על
פעילות החורגת מהמקובל במשטר דמוקרטי. הציבור זקוק למידע על פעילות שאינה ראויה
לכאורה על ידי רשויות החוק. היכולת לבקר את פעילות רשויות החקירה והתביעה מותנית במידה
רבה בקבלת מידע מלא ומפורט על התנהלות גורמי החקירה (ראו: שנהר, בעמודים 241-243).
בהינתן האמור, בפרסומים של אמצעי התקשורת היה עניין ציבורי משמעותי. הם היו חיוניים
לידיעת כלל הציבור, שכן מפרסומים אלה תצמח תועלת ציבורית ויתעורר שיח ציבורי ער בעניין
התנהלות גורמי שלטון. הדברים נכונים במיוחד נוכח הרגישות החוקתית של אכיפה מסוג זה,

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 אשר מתנגשת עם ערך היסוד של חופש הביטוי. בהקשר זה, מקובלת עליי טענת אמצעי
2 התקשורת, שעניין זה נוגע לכל אזרח במדינה.

3
4 112. עם זאת, נדרש שהפרסומים היו לפי סטנדרט של עיתונות אחראית ובתום לב. לפי
5 סטנדרט העיתונות האחראית יש לבחון בין השאר את אמיתות הפרסום; את המקורות עליהם
6 הסתמך העיתונאי; ואת האמצעים שנקט העיתונאי על מנת לברר את אמיתות הפרסום. דברים
7 אלה רלוונטיים במיוחד כשמדובר בעבודה של עיתונות חוקרת. אולם בענייננו, פרסומי אמצעי
8 התקשורת לא היו תוצר של עיתונות חוקרת, אלא מדובר בדיווח תקשורתי על אירועים שהתרחשו.
9 לכן במקרה דנא, המבחן של אמיתות הפרסום אינו רלוונטי לעניין הליכי החקירה והמעצר
10 ובהמשך להליך הפלילי, זאת מכיוון שהפרסומים לא התיימרו לאמת את שנאמר בשיר ואת לשון
11 הרע כנגד התובע, ולא נטען אחרת, מקום שאין חולק בדבר "אמת בפרסום" של ההליך הפלילי,
12 ובעניין זה, טענת כן בסיכומיו (סעיף 75), מקובלת עליי. אכן, בפרסומים לא הובאה גרסה
13 עובדתית ביחס לתובע ואמצעי התקשורת לא נדרשו להסתמך על מקורות על מנת לאמת את תוכן
14 הפרסום. השיר הובא (בחלקו) כפרט רקע לכתבות בדבר מעצרו וחקירתו של כהן, בלבד ולהבנת
15 הטענות בדבר קיומו של ההליך הפלילי, שדבר קיומו לא היה שנוי במחלוקת. בנסיבות אלה,
16 הבאת פרטים מהשיר (בסבירות ראויה), חיונית הייתה להבנת ההקשר ותוכן הכתבות והדברים
17 ברורים.

18
19 113. בנסיבות אלה, הנני קובע שאמצעי התקשורת עמדו בנטל המוטל עליהם, להוכחת
20 טענתם, לפיה הפרסומים היו לפי סטנדרט עיתונות אחראית ובתום לב. העדים מטעם אמצעי
21 התקשורת, הצהירו והעידו לפניי כי הפרסום היה הכרחי נוכח חובה זו. לרר העיד כי "...הדרך
22 לסקר ולספר סיפור כאשר ברור לחלוטין שמה שעומד בראש מעיינינו זה העניין הציבורי,
23 החשיבות של הסיפור, החשיבות של מעצר של איש בגין פרסום שיר, זה לא המקום לשאול
24 שאלות לגבי צנזורה, כיוון שזה לא היה ענייני בכלל, לא באתי כדי לבזות את השוטר מר
25 חמדני, אלא לעסוק בשיר שהביא למעצר..." (פרוטוקול הדיון מיום 27.11.19, בעמוד 40,
26 שורות 25-27). כן הצהיר כי עניין הגשת כתב האישום נגד כהן "...חייב עיתונאית את סיקור
27 העניין ופרסום כתבה במהדורת החדשות" (סעיף 3 לתצהירו). העדה מטעם וואלה, הגברת קליין,
28 הצהירה כי הפרסום על ידי וואלה היה "...בעל חשיבות ציבורית גבוהה במיוחד שכן הוא עסק
29 בסוגיה עקרונית – זכותו החוקתית של הנתבע 1 לחופש הביטוי והיקפה של זכות זו" (סעיף

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

5 לתצהירה). בחקירתה, העידה כי "...הכתבה נעשתה בעקבות מעצרו של ברק כהן..." (שם, בעמוד 52, שורות 12-15). עדויות אלו, מהימנות ומשכנעות ומקובלות עליי. שוכנעתי, כי מטרת פרסומי אמצעי התקשורת לא הייתה לפגוע בתובע. בוודאי, שהפרסומים לא נבעו מכוונת זדון או מרצון להשמיץ את התובע (ראו והשוו: דנ"א דיין-אורבך, פסקה 72 לחוות דעתו של השופט א' גרוניס). הפרסומים הובאו לנוכח העניין הציבורי המשמעותי בהליכים שננקטו כנגד כהן. העניין הציבורי המשמעותי החל עם הליכי החקירה של כהן ולא רק עם תחילת משפטו. הפרסומים לא נגעו לסכסוך בין התובע לבין כהן. מכאן, טענת התובע שאמצעי התקשורת הציגו את כהן כקורבן, אינה מקובלת עליי. במהלך הפרסומים כהן התראיין לאמצעי התקשורת, והוא הציג את טענותיו כלפי התובע, שאינן רלוונטיות לעמדת אמצעי התקשורת ולצורת סיקורם. מסקנה זו מקבלת משנה חיזוק, בשים לב להשתלשלות העניינים. השיר של כהן פורסם לראשונה ביום 8.12.13, ורק עם מעצרו ותחילת החקירה בענייניו, כאשר אלו ייצרו עניין ציבורי משמעותי, מצאו אמצעי התקשורת לערוך כתבות, במסגרתן הם פרסמו קטעים מתוך השיר.

114. טוען התובע בסיכומיו (סעיף 88), כי היה ניתן לסקר את ההליכים נגד כהן, בלא לפרסם את השיר. עמדתי שונה. פרסום השיר או קטעים ממנו, היה הכרחי ומתחייב על מנת לממש את העניין הציבורי המשמעותי שטמון בפרסומים ונדרש בשל ההקשר ונסיבות העניין. העד, ניסים, גרס בחקירתו "...אי אפשר להתייחס לעניין בלי לפרסם חלקים מהשיר" (פרוטוקול הדיון מיום 21.5.19, בעמוד 34 בשורה 9). להווה ידוע, שחקירה ומעצר של אזרח, המתיימר להיות פעיל חברתי, ובהמשך, העמדתו לדין בשל העלבת עובד ציבור, בין השאר בגין שיר שפרסם, אינו מקרה שכיח. מכאן, מקובלת עליי טענת אמצעי התקשורת, כי הפרסום (החלקי) היה הכרחי ודרוש בנסיבות כדי לקיים את חובתם העיתונאית. פרסום השיר או קטעים ממנו, נועד להמחיש לציבור את העילה לנקיטת הליכים נגד כהן, בצורה מהימנה ובלתי אמצעית. בדרך זו, ניתנה ההזדמנות לכלל הציבור לגבש את עמדתו בנושא, בצורה מושכלת. אכן, פרסום קטעים מתוך השיר, היה חלק קרדינאלי מסיקור ההליכים בעניינו של כהן. שוכנעתי כי אמצעי התקשורת פרסמו את השיר או קטעים ממנו, שלא על מנת לפגוע בתובע, או מטעמים פסולים אחרים. הוכח, כי אמצעי התקשורת עשו זאת מתוך מניעים ראויים, ובהינתן העניין הציבורי המשמעותי בפרסומים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

115. יודגש, כי לא שוכנעתי שתוכן הפרסומים חרג מהסביר. המומחה מטעם כהן, ניסים, סבר כי "...הדרך בה סיקרו אמצעי התקשורת את חקירתו של ברק כהן הייתה דרך ראווה שנובעת מהעניין הציבורי הרב ששרר סביב הנושא" (סעיף 1 לחוות דעתו). בחינת פרסומי אמצעי התקשורת כולם, מעלה כי הביקורת בפרסומים לא עסקה בתובע, אלא עסקה בהתנהלות גורמי המשטרה, וסדר עדיפויותיה באכיפת החוק. בכתבה הראשונה בערוץ 10, נאמר כי "...אנחנו פוגשים בכל יום מקרים של אוזלת יד חמורה של המשטרה... אבל איפה המשטרה מצטיינת? בלהיכנס באנשים שמעבירים ביקורת חריפה, יותר או פחות, על המשטרה ועל שוטרים באופן ספציפי. הנה סיפורו המדהים באמת של עורך דין ברק כהן שבילה במעצר אתמול בלילה". בכותרת לכתבה זו צוין כי "...כך ייעשה לעוד שהעז למתוח ביקורת על המשטרה; לזה יש משאבים: הפעיל החברתי שהעלה שיר נגד שוטר ליו-טיוב – נעצר ונחקר". לרר הוסיף כי המשטרה פועלת באופן יעיל כאשר מדובר בביקורת עליה. בסוף הכתבה הובאה תגובת משטרת ישראל לפרסום. בכתבה השנייה בערוץ 10, לרר ביקר את התנהלות המשטרה בטיפול בענייניו של כהן, וציין כי המשטרה עוסקת "בנקמות קטנות". בכתבה השלישית, לרר הפנה דברים למפכ"ל המשטרה, על מנת שיבדוק את הטיפול בחקירתו של כהן. כך גם בכתבות הנוספות. פרסום הכתבה של כן התחיל עם כך שמגיש התוכנית באולפן ציין כי כתב האישום הוגש נד כהן "...או אולי נגד האפשרות להעלות שירים ליו-טיוב...". מתוכן הפרסומים עולה, כי הביקורת של אמצעי התקשורת לא הייתה מכוונת כנגד התובע, כי אם, בעניין רשויות החקירה והתביעה. נקבע כי "...מפרסם המבקש ליהנות מהגנת סעיף 15(2) לחוק איסור לשון הרע נדרש להפריד באופן סביר בין עובדות לבין דעות, ואם לא ייעשה כן עשוי הוא להיחשב למי שלא פעל בתום לב על פי אמת המידה של העיתונאות האחראית" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 5 לחוות דעתו של השופט י' דנציגר). אמצעי התקשורת הקפידו בפרסומים, על הפרדה בין עובדות המקרה והצגת ההליכים בענייניו של כהן, לבין הבעת דעתם על התנהלות רשויות החקירה והתביעה. אמצעי התקשורת הציגו את העובדות כהוותן. הרושם הכללי העולה מהפרסומים אצל הצופה והמאזין הסביר הוא שהשיר מציג את עמדתו של כהן ביחס לתובע וכי פרסומי אמצעי התקשורת הוא אך סיקור ההליכים של כהן. אמצעי התקשורת ציינו במפורש כי השיר הוא פרסום שבוצע על ידי כהן, בו הוא הציג את עמדתו ביחס לתובע. עוד עולה מתוכן הפרסומים כי העילה לביקורת של אמצעי התקשורת, היא השקעת משאבים מוגבלים של רשויות החקירה והתביעה בטיפול בענייניו של כהן. אמנם נכון, בחלק מהפרסומים טון הדיבור והסגנון בהבעת ביקורת לא היה גמיש. אולם, ביקורת זו לא מעניינו של התובע, ובכל אופן הביקורת הייתה עניינית ולגיטימית

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 והיא נמצאת בגרעין חופש הביטוי וחופש העיתונות. נקבע כי "...שיח ציבורי בעניינים
2 שבסמכותן של הרשויות חשוב גם כדי להבטיח את התנהלותן התקינה ואת שקיפות מהלכיהן"
3 (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 53 לחוות דעתו של השופט א' גרוניס).

4

5 116. הוראת סעיף 17 קובעת כי לא תעמוד הגנת תום הלב לאמצעי התקשורת, אם לאחר פרסום
6 לשון הרע, הם לא פרסמו לדרישת הנפגע, תיקון או הכחשה של לשון הרע, בהיקף ובאופן הראוי.
7 התובע לא טען כי הוא פנה בבקשה לאמצעי התקשורת על מנת לפרסם תיקון או הכחשה לאחר
8 הפרסומים. יתרה מזו, התובע העיד כי הוא לא פנה כלל לערוץ 10 בטרם נקט בהליכים משפטיים
9 (פרוטוקול הדיון מיום 14.5.19, בעמוד 27, שורות 13-16). זאת ועוד, העיד שלא פנה לרשות
10 השידור לאחר פרסום הכתבה של כץ (שם, בעמוד 30, שורות 27-28). העדה מטעם וואלה העידה
11 כי "...פניות לאתר אינטרנט, תיקון או הסרה של חומר זה דבר שגרת. בנושא זה לא התקבלה
12 בקשה מהמשטרה/שוטר או מי מטעמו. פעם ראשונה שנתקלים בנושא היא באמצעות תביעה
13 משפטית בשנת 2016" (פרוטוקול הדיון מיום, 27.11.19, בעמוד 53, שורות 3-7). משמע –
14 התובע לא פנה לאמצעי התקשורת. זאת ועוד, בכתבה הראשונה בערוץ 10, לרר ציין בשידור כי
15 התבקשה תגובת התובע לכתבה, אך הוא ביקש מערוץ 10 לפנות למשטרת ישראל. מן האמור
16 עולה, כי גם כשהתבקשה תגובת התובע, הוא לא ביקש שלא לפרסם את השיר. גם בתגובות
17 משטרת ישראל שהובאו בחלק מהכתבות, לא נטען שהיא ביקשה להימנע מפרסום השיר. בעניין
18 זה טענת ערוץ 10 (בסעיף 93 לסיכומיו), מקובלת עליי. לרר אישר שהמשטרה לא ביקשה לא
19 לעשות כן, והוסיף כי "...טענות על נזק אישי או עוול אישי לאדון חמדני לא הוזכרו על ידי
20 דוברות המשטרה ככל שאני זוכר" (שם, בעמוד 44, שורות 24-26). בנסיבות אלו, המסקנה היא
21 שאמצעי התקשורת עשו את הפרסום באופן אחראי ובתום לב ולא מתוך מטרה לפגוע בשמו הטוב
22 של התובע.

23

24 117. אכן, אין לחדד, כי הפרסומים, לא חפים מקשיים. כך, אמצעי התקשורת בחרו לפרסם
25 במסגרת סיקור ההליכים של כהן, את סרטון האנימציה, שבו נראה נחש ירוק. סרטון זה עלול היה
26 להיות פוגעני יותר ביחס לתובע מסרטונים אחרים שקיימים לשיר של כהן. ניתן להניח כי היה
27 אפשר להסתפק בפרסום השיר או קטעים ממנו, לשם המחשת עילת המעצר או האישום, על רקע
28 סרטון אחר, ולא על רקע סרטון האנימציה. עם זאת, כאמור, סרטון זה היה חלק מכתב האישום

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

נגד כהן ולכן לא מצאתי בכך חריגה של ממש בפרסומים. כמו כן, בחלק מהכתבות הובאה תמונת התובע מיד לאחר הצגת קטעים מהשיר. מצד אחד, ניתן לטעון שגם מכך ניתן היה להימנע. מצד שני, יש לזכור, כי תמונת האירוע עשויה להיות חלקית בלי שתכלול פרטים בדבר זהות המעורבים בו. זאת ועוד: ויתור על פרסום פרטי המעורבים באירוע עלולה לפגוע במידת האמינות שייחס הציבור לפרסום (שנהר, בעמוד 229). בהליך הפלילי נגד כהן, התובע היה עובד הציבור, המתלונן, ולכן הבאת תמונתו במסגרת סיקור הליכים אלה, אינה מלמדת על חוסר סבירות הפרסום. בנוסף, גם אם התובע לא פנה בבקשה לאמצעי התקשורת על מנת להימנע מפרסום השיר, ניתן לטעון שהיה על אמצעי התקשורת בכל הכתבות לבקש את תגובתו. אולם, הצדדים הרלוונטית במעצר של כהן היו כהן ומשטרת ישראל, שתגובתה התבקשה ובעלי הדין בהליך הפלילי של כהן הייתה המאשימה וכהן. התובע היה במעמד של מתלונן. וגם כאן, היעדר פניית אמצעי התקשורת לקבל את תגובת התובע בכל הפרסומים אינה מלמדת על חוסר סבירות הפרסום או שהפרסום נעשה שלא בתום לב.

118. כך או אחרת, בשים לב לתמונה הכוללת, ובהתחשב בשיקולי עריכה של הגורמים באמצעי התקשורת, תוך שחלקים מהשיר או הסרטון הובאו לפרקי זמן קצרים, לא מצאתי שיש בקשיים אלה, כדי להטות את הכף, למסקנה שפרסומי אמצעי התקשורת לא היו לפי סטנדרט של עיתונות אחראית או שלא היו בתום לב. אינני סבור כי קשיים אלה נבעו ממניעים פסולים של אמצעי התקשורת, בוודאי שאין מדובר בעיוות מודע ומהותי של המציאות. כידוע, דרישת תום הלב מציבה סטנדרט של סבירות ולא של שלימות. כמו כן, הוטעם כי "ראוי להותיר לעיתונאים "מרחב מחיה" יצירתי מסוים, בייחוד מקום שמדובר בשיקולי עריכה" (דנ"א דיין-אורבך, פסקה 97 לחוות דעתו של השופט א' גרוניס). יש לתת שיקול דעת רחב לאמצעי התקשורת בנושאים מעין אלה, שכן החמרה יתר על המידה עם אמצעי התקשורת, מקימה חשש שאמצעי התקשורת ינקטו "צנזורה עצמית" ויימנעו מפרסום ידיעה שעשויה להיחשב לשון הרע. גישה זו עלולה להביא ל"אפקט מצנן" ובכך יימנע פרסומן של ידיעות חשובות, וכפועל יוצא מכך לא ימלאו אמצעי התקשורת את תפקידם החברתי החשוב (שנהר, בעמודים 66-67). נפסק ש"במיוחד כך, מקום בו המדובר בעניינים בעלי חשיבות ציבורית. מרחב התמרון שיש לאפשר במגזר זה מתבטא בקיום שולי סובלנות, שוליים עובדתיים, שאין בהם כדי להשפיע על הרושם הכללי המתקבל מהכתבה בעיני הצופה" (ע"א דיין-אורבך, פסקה 84 לחוות דעתו של השופט א' ריבלין).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

119. לסיכום, "הגנת העיתונאות האחדאית" חלה בשינויים המתחייבים, על כל הפרסומים. הפרסומים נעשו על ידי עיתונאים במהלך עבודתם. בפרסומים היה טמון עניין ציבורי משמעותי. בחינת הפרסומים גופם מעלה, כי אלה היו לפי סטנדרט של עיתונות אחראית ונעשו בתום לב. על כן, פרסומי אמצעי התקשורת כולם חוסים תחת "הגנת העיתונאות האחדאית". משכך, אין אמצעי התקשורת אחראים לפרסום לשון הרע נגד התובע.

120. אמצעי התקשורת טענו בנוסף שהפרסומים מוגנים לפי הגנת אמת הפרסום שבסעיף 14 לחוק. בה דנתי לעיל במסגרת אחריותו של כהן. אמת, נוכח הנימוקים האמורים, סבורני שבנסיבות, גם הגנה זו חלה על כל הפרסומים. כאמור דלעיל, הגנה זו חלה בהתקיימותם של שני יסודות. הוכחת אמת הפרסום, ועניין ציבורי בפרסום. אשר ליסוד השני, ראינו לעיל שבפרסומי כל אמצעי התקשורת התקיים אף עניין ציבורי משמעותי. אשר ליסוד הראשון. הכלל הוא שמפרסם החוזר על דברי זולתו לא יוכל בדרך כלל ליהנות מהגנת אמת הפרסום באמצעות הטענה שהאדם שאותו ציטט אמר את הדברים. הסיבה לכך היא שהאדם הסביר יסיק לרוב מפרסום החוזר על לשון הרע שאמר אדם אחר, כי הדברים עצמם היו אמת. לפיכך מפרסם של פרסום חוזר כזה ייחנה מהגנת אמת הפרסום רק אם יוכיח את אמיתות דברי לשון הרע עליהם הוא חוזר. עם זאת, כאשר עצם אמירת הדברים שכוללים לשון הרע מהווה עובדה חשובה בפני עצמה, והפרסום החוזר אינו מאמת את הדברים ואינו מוסיף להם נופך של אמינות אלא מציגם כטענה גרידא של אדם מסוים, ניתן להסתפק בהוכחת העובדה שהדברים אכן נאמרו (ראו והשוו: ת"א (ב"ש) 7129/99 אורי שמח נ' משה שמעון (2004); ע"א (מרכז) 4179-05-13 מ-רז יחסי ציבור ופרסום בע"מ נ' דבורה לוי (12.1.14); ת"א (ב"ש) 503/85 יוסף מדינה נ' חיים יבין, תשמ"ו(2) 427 (1986); שנהר, בעמוד 218). כך הוא בענייננו. אמצעי התקשורת לא אימתו את הפרסום, ואת הנאמר בשיר נגד התובע ולא הוסיפו עליהם. הם אף לא התייחסו לכך כלל. בפרסומים הם אך ציינו את העובדה החשובה לסיקור ההליך הפלילי נגד כהן, שהיא פרסום השיר על ידי כהן והצגתו או הצגת קטעים ממנו. גם כאן, הצופה והמאזין הסביר יבין כי פרסום השיר או קטעים ממנו על ידי אמצעי התקשורת, היה חזרה על פרסומו של כהן, והוא היה עובדה חשובה לסיקור התקשורת. מכאן, נחה דעתי כי הפרסומים של אמצעי התקשורת מוגנים מכוח הגנת נוספת, היא הגנת אמת הפרסום לפי סעיף 14 לחוק.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

121. כללם של דברים: מצאתי שרק הכתבה הרביעית בערוץ 10 והכתבה של כץ בערוץ 1, הם פרסומים מותרים בשל דין וחשבון נכון והוגן על הנאמר בישיבה פומבית בהליך שיפוטי, בהתאם לסעיף 13(7) לחוק. עם זאת, שוכנעתי כי כל פרסומי אמצעי התקשורת, הם פרסומים מוגנים נוכח "הגנת העיתונאות האחראית" לפי סעיף 15(2) לחוק ובנסיבות העניין, מצאתי כי הפרסומים מוגנים לפי סעיף 14 לחוק, שעניינו הגנת אמת הפרסום. אשר על כן, דין התביעה כנגד כל אמצעי התקשורת, להידחות.

שיעור הפיצוי

122. משקבעתי את אחריותו של כהן לפרסום, על פי הקבוע בחוק, בגין ביצוע עוולת לשון הרע, יש להידרש לקביעת זכאותו של התובע לפיצויים, הוא הסעד היחיד שהתבקש. תחילה, בכתב התביעה התובע עתר לסעד כספי בסכום כולל כנגד כל הנתבעים, יש להניח, כמעוולים במשותף, שאחריותם יחד ולחוד, זאת, משלא הובא טעם, לסתור, ועל אף שמדובר בפרסומים שונים ונפרדים. הדין מבחין בין מעוולים במשותף שגרמו לנזק אחד ויישאו לפיכך, ביחד ולחוד, באחריות למלוא הנזק; לבין מעוולים בנפרד שגרמו לנזקים נפרדים, וכל אחד מהם יישא באחריות לנזק הנפרד שגרם. לכאורה, בגדר הדיון באחריות הנתבעים לנזק, היה מקום להיזקק לשאלה, האם הנזק שנגרם לתובע, הוא נזק שמהווה יחידה אחת, או שמא מדובר בנזק שניתן לחלוקה. במידה ומדובר בנזק שאינו ניתן לחלוקה, יחויבו כל הנתבעים, ביחד ולחוד, במלוא הנזק שנגרם לתובע, תוך ששמור להם הזכות להגיש תביעת השתתפות לחלוקת האחריות ביניהם (ראו: ד"נ 15/88 שמואל מלך, ורדה קורהויזר, פ"ד מד(2) 89 (1990); ע"א 878/06 דב טרויהפט נ' דוד עטיה (4.1.09); ע"א 7008/09 ג'אבר עדנאן עבד אל רחים נ' מוסבאח עבד אל קאדר (7.9.10); שנוהר, בעמודים 405-406). בענייננו, מתייתר הצורך להידרש לסוגיה, זאת לאחר שמצאתי לדחות את התביעה כנגד אמצעי התקשורת ונוכח עמדת התובע בסיכומיו, לפיה ביקש לחלק את הנזק שנגרם לו, לפי חלקו של כל אחד מהנתבעים בפרסומים, ובעניינו של כהן, עתר להעמיד את סכום הנזק, בגין פרסום השיר, בסך של 280,000 ₪ (סעיפים 131-132) וביקש להטיל על כהן חיוב בפיצויים עד לסכום הנטען.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

123. על-פי סעיף 7 לחוק, פרסום לשון הרע היא עוולה אזרחית, אשר חלות עליה בהתאם
לסעיף 25א(ג) לחוק, הוראות בפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: פקודת הנזיקין). עם זאת,
סעיף 7א לחוק קובע כי ניתן לחייב נתבע בתביעת לשון הרע, בפיצויים סטטוטוריים ללא הוכחת
נזק, עד סכום של 50,000 ₪, ועד כפל סכום זה, אם הוכח כי לשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע
במושא הפרסום (הסכומים מתעדכנים לפי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, ראו סעיף 7א(ה)
לחוק). מסלולי הפיצויים הם מסלולים חלופיים (ע"א 7426/14 פלונית נ' עו"ד אורי דניאל,
בפסקה 79 לחוות דעתו של השופט י' עמית (בדעת רוב) (14.3.16)). בענייננו, התובע לא עתר
לחיוב בפיצויים ללא הוכחת נזק אלא בחר לילך בדרך המלך, קרי, במסלול של דיני הנזיקין
הכלליים. בנסיבות אלו, "מסגרת הפיצוי הסטטוטורי אינה מחייבת" (עניין נודלמן, פסקה 45-
(44).

124. בניגוד לנטען על ידי כהן בסיכומיו (עמוד 2), גיבושה של עוולת לשון הרע אינה מותנית
בקיומו של יסוד הנזק (עניין נודלמן, פסקה 50, לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה; שנהר,
בעמוד 367). עם זאת, הוראות דיני הנזיקין הכלליים, מחייבות קיומו של נזק כתנאי לפסיקת
פיצויים. סעיף 76 לפקודת הנזיקין קובע כי פיצויים יינתנו בגין נזק שסבל התובע אשר נבע
במישרין מעוולת הנתבע; וכי פיצויים בגין נזק ממון ייפסקו אם התובע תמך את טענותיו לנזק זה
בתשתית עובדתית מספקת. נקבע כי "...העולה מסעיף זה, בהתאמה לענייננו, הוא כי נפגע
מלשון הרע יזכה בפיצויים מקום שבו קיים קשר סיבתי בין הפרסום לבין הנזק. נזק לצורך
עניין זה הוא "אובדן חיים, אובדן נכס, נוחות, רוחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל
אבדן או חיסור כיוצאים באלה" (סעיף 2 לפקודת הנזיקין) (עניין עזור, פסקה 58 לחוות דעתו
של השופט ע' פוגלמן). מכאן, עולה, כי על מנת לפסוק פיצויים לתובע שנגרם לו נזק בגין עוולת
לשון הרע, לא ניתן להסתפק בכך שנזק כזה נגרם, ועל התובע להוכיח את היקפו ואת הקשר
הסיבתי בין הפרסום המשמין לבין הנזק הקונקרטי שלקיומו הוא טוען (שנהר, בעמוד 368).
דרישת הנזק אין משמעה "נזק ממון" דווקא, וגם "נזק כללי" הוא בבחינת נזק לצורך עוולת לשון
הרע (עניין נודלמן, פסקה 50 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה). נקבע כי "למונח "נזק"
שבפקודת הנזיקין, הכולל גם פגיעה בשם טוב, יש להעניק משמעות רחבה, ולכלול בו כל
הפסד מוחשי, לרבות סבל נפשי... כך הוא לעניין העוולות הכלליות שבפקודת הנזיקין,
המתפרשות גם על נזקים נפשיים וכאב וסבל, וכך הוא בעוולה על פי חוק איסור לשון הרע,
שעיקר עניינה פגיעה בשם טוב של אדם" (שם, שם).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

125. בית-המשפט הדגיש, כי בעת פסיקת פיצויים בגין נזק כללי שנגרם לתובע מפרסום לשון הרע "...אין הכרח בהצגת ראיות ישירות לנזק כללי, אלא די אם הוכחו בפני בית המשפט נסיבות מטריאליות, המבססות קיומו של נזק כזה, והמניחות תשתית להערכת הנזק שנגרם" (עניין נודלמן, פסקה 46 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה). בהקשר זה, נקבע בפסיקת בית-המשפט כי ניתן להיעזר בחזקה העובדתית שעל-פיה פרסום לשון הרע מעצם טיבו גורם נזק, אלא אם הוכח אחרת. נפסק כי "...קיימת חזקה כי נגרם נזק לשמו הטוב של הנפגע מעצם פרסום לשון הרע, המצדיק פסיקת פיצויים אף ללא צורך שיוכיח נזק ממון מיוחד אשר נגרם הלכה למעשה" (שם, בפסקאות 50 ו-59; שנהר, בעמוד 367). זה מכונה "המסלול הפסיקתי" (עניין עזור, פסקה 61 לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן).

126. אמות המידה לפסיקת פיצוי בגין פרסום לשון הרע נגזרות מהתכליות הטמונות ביסוד הטלת האחריות לפגיעה בשמו הטוב של אדם. שתי תכליות עיקריות שעומדות ביסוד פסיקת פיצויים לנפגע מעוולת לשון הרע. ראשונה, היא התכלית התרופתית, שנועדה להשיב את המצב לקדמותו, והעמדת הנפגע במצב בו היה נתון אלמלא פורסמו דברי לשון הרע. בהקשר זה נאמר כי פסיקת הפיצויים משיבה במידה מה את זכותו של הנפגע לשם טוב, נוכח ההכרה השיפוטית בפגיעה שנגרמה לו (שנהר, בעמוד 369). שנייה, התכלית החינוכית-הרתעתית, שמטרתה "...שיחנכו את הקהל ויחדירו לתודעתו כי שמו הטוב של אדם, בין אם הוא איש פרטי, ובין אם איש ציבור, אינו הפקר" (ע"א 30/72 פרידמן נ' סיגל, פ"ד כז(2) 225, 244 (1973); ראו גם: ע"א 802/87 עקיבא נוף נ' אורי אבנרי, מה(2) 489 (1991)). בפסיקת הפיצויים מביא בית-המשפט בחשבון גם את האיזון הראוי בין חופש הביטוי לבין הזכות לשם טוב ואת ההשלכות האפשריות של שיעור הפיצוי שייקבע על מידת הפגיעה בכל אחת מהזכויות (עניין נודלמן, פסקה 50 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה; עניין עזור, פסקה 59 לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן). בית-המשפט עמד לא פעם על הקושי בהערכת נזק לא ממוני שנגרם כתוצאה מפרסום לשון הרע, קושי הנובע מהבעייתיות שבהצגת ראיות להוכחת הנזק שנגרם לשם הטוב של התובע, לא כל שכן, להערכתו. עם זאת, ישנם מספר שיקולים שניתן יהיה להתחשב הנוגעים לעניין:

"...בפסיקת פיצויים בגין לשון הרע יתחשב בית-המשפט, בין היתר, בהיקף הפגיעה, במעמדו של הניזוק בקהילתו, בהשפלה שסבל, בכאב ובסבל שהיו מנת חלקו ובתוצאות הצפויות מכל אלה בעתיד. הבחינה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

היא אינדיווידואלית. אין לקבוע "תעריפים". בכל מקרה יש להתחשב
בטיב הפרסום, בהיקפו, באמינותו, במידת פגיעתו ובהתנהגות הצדדים.
אכן, התנהגותו של הניזוק לפני פרסום ולאחריו עשויה להוות אמצעי
שבעזרתו ניתן לעמוד על נזקו. בדומה, התנהגותו של המזיק אף היא
עשויה להשפיע על שיעור הנזק והערכתו. כך, למשל, התנצלות על דברי
לשון הרע עשויה להקטין את הנזק שהם גרמו ובכך להשפיע על שיעור
הפיצויים."

(רע"א 4740/00 אמר נ' יוסף, פ"ד נה(5) 510, 511-512 (2001)).

127. בעניין נודלמן, עמד בית-המשפט על המשקל שיש לתת למעמדם של הנפגע והמפרסם
בשלב פסיקת הפיצויים. בית-המשפט מצא כי קיימים שיקולים נוגדים בקביעת שיעור הפיצוי
לטובת איש ציבור. מצד אחד נאמר כי חופש הביטוי המוגן ביחס לאיש ציבור רחב יותר מאשר
כלפי אזרח מן השורה. עניין זה תלוי בחשיפתו המודעת של איש הציבור לעיני הציבור. מצד שני,
עמד בית-המשפט על חומרת הנזק שעלול לגרום פרסום לשון הרע כלפי איש ציבור ומעמדו
הציבורי, שניזון מאמון הציבור. בקביעת שיעור הפיצוי, יש להתחשב בהיבט זה (שם, פסקה 51
לחוות דעתה של השופט א' פרוקצ'יה; שנהר, בעמוד 378). יתר על כן, בית-המשפט העיר כי יש
להתחשב גם בהיותו של הנתבע אדם פרטי. לנתון זה משמעות מבחינת אופי התועלת המופקת
על ידו מן הפרסום, שאינה נושאת אופי מסחרי; מבחינת הצפי להתנהגותו בעתיד; ומבחינת
יכולתו הכלכלית לשאת בעומס תשלום הפיצויים (שם, פסקה 60). הוראה רלוונטית נוספת
לפסיקת הפיצויים, היא זו הקבועה בסעיף 19 לחוק, בה נקבעו מספר נסיבות שבכוחן להקל על
הנתבע לאחר שנמצא אחראי לפרסום לשון הרע: היות הפרסום חזרה על דברים שנאמרו קודם
לכן; היות המפרסם משוכנע באמיתות דבריו; היעדר כוונה לפגוע; וכן בקיום התנצלות, תיקון
או הכחשה, או בנקיטת צעדים לצמצום תפוצתו של הפרסום. בסופו של דבר, הערכת הנזק הכללי
שנגרם לתובע, נותרה עניין הנתון להערכה שיפוטית, הבנויה על אמות מידה כלליות, ועל
נסיבותיו הקונקרטיות של המקרה הפרטי (עניין נודלמן, פסקה 55 לחוות דעתה של השופט א'
פרוקצ'יה; ע"א 492/89 סלונים נ' "דבר" בע"מ, פד"י מו(3) 827, 835 (1992)).

128. בענייננו, התובע טען לנזקים מיוחדים וכלליים. לטענתו, כהן עשה את הפרסום במטרה
לפגוע בו. בשל כך הוא ביקש להטיל על כהן, בנוסף, גם פיצויים עונשיים. תחילה, לעניין הנזקים

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 המיוחדים. לטענת התובע, היה נתון לאיומים ובשל כך משטרת ישראל פרסה אבטחה סביבו;
2 רכבו הוצת; צמיגי הרכב המשטרתי שהיה בחזקתו נוקבו; נטען כי משפחת התובע נאלצה לעזוב
3 את דירת מגוריהם ולעבור למקום אחר; עוד נטען, כי הפרסומים גרמו לתובע לעזוב את תפקידו
4 כרכז מודיעין ולעבור לתפקיד אחר במשטרת ישראל, מעבר שגרם לפגיעה בשכרו. דין הטענות,
5 להידחות. ראשית, מדובר בנזקים מיוחדים שטעונים הוכחה. לעניין הרכב, התובע בחר שלא
6 להגיש ראיות ממשיות להוכחת הנזק הנטען, ממילא לא הובאו ראיות בדבר שיעור הנזק. התובע
7 לא הציג כל מסמך המעיד על כך שצמיגי הרכב המשטרתי שהיה בחזקתו נוקבו. זאת ועוד, יש
8 ממש בטענת כהן (סעיף 10 לסיכומיו), שמדובר ברכב משטרתי ולא ברכושו של התובע. מכל
9 מקום, התובע לא הוכיח כי הרכב הוצת כלל. כך גם לגבי ראש הנזק של מעבר דירה. התובע הגיש
10 אך את הסכם המכר של דירתו הקודמת, וטען באופן סתמי וכללי כי עסקה זו גרמה לה הפסדים
11 והוצאות משק בית. התובע לא הגיש כל ראיה ממשית בעניין זה. הסכם המכר לבדו אינו מלמד
12 דבר. זאת ועוד, מהראיות עולה, כי עסקת המכר הייתה רווחית. הוא הדין ביחס לראש הנזק של
13 פגיעה בשכר. לטענתו של התובע, בתפקידו הקודם כרכז מודיעין היה באפשרותו לבצע שעות
14 נוספות, ובתפקידו החדש אפשרות זו לא קיימת. מכאן, טען לפגיעה בשכר על היעדר עבודה
15 נוספת. התובע צירף לתצהירו מספר תלושי שכר לתקופה הרלוונטית לתביעה. עיינתי בתלושים
16 האמורים, ולא מצאתי ירידה בשכרו של התובע. הנה כי כן, התובע לא עמד בנטל המוטל עליו,
17 כדי להוכיח אף את קיומם של הנזקים המיוחדים אותם הוא תבע. שנית, התובע לא הניח תשתית
18 מינימאלית, להוכחת יסוד הקשר הסיבתי. פרט לטענות שנזקים אלה היו תוצאה מפרסומי השיר,
19 לא הובאה כל ראיה בתמיכה. כך, לעניין ראש הנזק לפיו התובע הוגדר מאוים וכי משטרת ישראל
20 פרסה אבטחה סביבו. אמנם בנוסף לעדותו של התובע בעניין זה, העידו גם חבריו לעבודה לפניי,
21 שוטרים, שאכן כך היה. אולם, התובע לא הוכיח קשר סיבתי בין איומים אלה, לבין הפרסומים.
22 כך גם לגבי ראש הנזק של פגיעה בשכר, התובע נשאל בעדותו מדוע הוא הפסיק לבצע שעות
23 נוספות בתפקידו בחדש, והשיב כי "...הייתי במצב נפשי כה קשה, לעזוב בלילות את המשפחה
24 כשאני פוחד שיזרקו לי רימון הביתה או ישרפו שוב את הרכב. זו לא הייתה אפשרות"
25 (פרוטוקול הדיון מיום 14.5.19, עמוד 31, שורות 13-17). מתשובה זו של התובע, לא ניתן לבסס
26 קשר סיבתי במידה הדרושה, בין הנזק הנטען לפגיעה בשכר לבין הפרסום. ממילא, לא הוכח קשר
27 סיבתי משפטי ביחס לנזקים המיוחדים, שנגרמו מהפרסום (ראו: דנ"א 5343/00 5343/00 קצין
28 התגמולים נ' אביאן, פ"ד נו(5) 732, 742 (2002)).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

129. כאמור, התובע בחר להעמיד את גובה הפיצוי בסכום כולל של 2,800,000 ₪. הנתבעים טענו שסכום התביעה היה מופרז. אמת, יש ממש בטענה זו. אף התובע הסכים לכך וציין בסיכומיו (בסעיף 112), כי לכאורה סכום התביעה גבוה. עם זאת, התובע טען לנזקים מיוחדים אותם לא השכיל להוכיח. בסיכומיו, טען לחלוקת הנזק שנגרם לו בין הנתבעים, אולם הוא לא הרחיב בטיעונו ולא פירט על מה מתבססת חלוקה זו. הדברים נכונים במיוחד ביחס לתביעה כנגד אמצעי התקשורת. שכן, הוברר שמרבית נזקי התובע המיוחדים, אינם קשורים כלל לאמצעי התקשורת ואף חלקם התרחשו במועד שקדם לפרסומי אמצעי התקשורת. כך, התובע אישר בעדותו כי אירוע ניקוב צמיגי הרכב והצתתו, התרחש בחודש פברואר 2014, זמן רב לפני הפרסום הראשון של אמצעי התקשורת (פרוטוקול הדיון מיום 14.5.19, עמוד 27, שורות 201-17). התובע ציין בתצהירו (סעיף 7), כי גם באותו חודש, לפני פרסומי אמצעי התקשורת, התקבלה ההחלטה על העברתו מתפקיד רכו מודיעין. בסיכומיו, הבהיר (סעיף 120), כי הפרסומים של אמצעי התקשורת היו כמה ימים לפני שהוא עזב בפועל את תפקידו, בחודש יוני 2014. מובן אם כן, שגם אין קשר בין הפרסומים, לבין עזיבת תפקיד התובע. בשים לב לדברים אלה, לא ראיתי שהייתה הצדקה לכתחילה לנהל את התביעה בבית-המשפט המחוזי.

130. מעבר לצורך, אף אם ניתן היה להניח לטובת התובע כי עלה בידו להוכיח נזק מיוחד, כתוצאה מהפרסום, עדיין, לא היה מקום לפצות את התובע בגינו, משלא הונחה תשתית ראייתית מספקת לביסוס היקף הנזק, מקום שלכאורה לא הייתה מניעה לעשות כן והדברים ברורים. למצער, התובע לא הציג נתונים שהיה בהם, לכאורה, כדי לסייע בקביעת גובה הנזק על פי אומדן ומשלא עשה כן, אין לו להלין אלא על עצמו. אשר על כן, מהטעמים שפורט לעיל, יחד ולחוד, בוודאי נוכח משקלם המצטבר, הנני קובע כי טענת התובע לפיצוי בגין הנזקים המיוחדים, להידחות, בהיעדר הוכחה.

131. אשר לנזק הכללי. כאמור, קיימת חזקה לפיה נגרם נזק כללי לתובע, נוכח הפגיעה בשמו הטוב, בגין פרסום לשון הרע. כהן פרסם לשון הרע נגד התובע, על דרך שיר, באתר יו-טיוב. השיר כלל תכני לשון הרע נגד התובע, בצורה מבזה ומשפילה. חומרת ההאשמות שבפרסום באה לידי ביטוי גם בשלב פסיקת הפיצוי (שנהר, בעמוד 381). בנוסף לחזקה האמורה, התובע סיפק נתונים על נזק כללי שנגרם לו. התובע הצהיר והעיד במהלך הדיון ועדותו לא נסתרה, על הסבל ועוגמת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 הנפש שנגרמה לו בגין הפרסומים. התובע העיד ועדותו בעניין זה מהימנה, כי בגין הפרסום השיר,
2 הוא נעשה מטרה לבוז וללעג בעיני הסביבה. התובע ספג עלבונות והשמצות באופן תדיר. התובע
3 ואשתו העידו על השמעת השיר על ידי השכנים. לצד זאת, יש לקחת בחשבון שלא כל הנאמר
4 בשיר הוא בבחינת לשון הרע. כמו כן, יש להתחשב בהיקף התפוצה של הפרסום. כאן, יש להפריד
5 את תרומתו של כהן בפרסום השיר, לבין העובדה שהשיר (והסרטון), קיבל חשיפה רבה, עם
6 תחילת ההליך הפלילי. בנוסף, התובע הדגיש, בסיכומיו (סעיף 37), כי הנזק שנגרם לו בגין
7 הפרסומים של אמצעי התקשורת, שקבעתי כי הם פרסומים מותרים או מוגנים, "עולה לאין
8 ערוך" על הנזק שנגרם לו בגין פרסום השיר. התובע הוסיף שם (סעיף 119), כי תפוצת פרסום,
9 הייתה מוגבלת, והיא התרחבה עם הפרסומים של אמצעי התקשורת. המומחה מטעם כהן, בן-
10 ישראל קליו, הטעים כי היקף החשיפה לפרסום של השיר ברשת האינטרנט, גדל משמעותית עם
11 סיקור ההליך הפלילי. לא זו בלבד, עמדתי על כך לעיל, שמחומר הראיות שלפניי, עולה כי השיר
12 פורסם בפורומים שונים, ועל ידי אמצעי תקשורת וגורמים רבים נוספים. עובדה זו גם היא תרמה
13 לחשיפת של השיר ולהעצמת הפגיעה בשמו הטוב של התובע, ונתון זה רלוונטי בקביעת שיעור
14 הפיצוי. עם זאת, יש לזכור, כי כהן הוא זה שחולל את הפגיעה בשמו הטוב של התובע, וזה מה
15 שהפך את השיר ל"ויראלי" בהמשך.

16
17 132. זאת ועוד, מהראיות עולה כי השיר, לרבות על רקע סרטוני כיסוי שונים, וכן פרסומי גורמי
18 תקשורת אחרים, מפורסם עד היום ברשת האינטרנט. התובע טען כי הפרסומים "...פורסמו במשך
19 תקופה ארוכה מאוד באינטרנט" (סעיף 28 לכתב התביעה). עם זאת, התובע לא פעל להסיר את
20 הפרסומים של גורמי התקשורת השונים, משלא הוכח כי התובע פעל להסיר את הפרסומים, ולא
21 פעל להקטנת נזקו הנטען. מנגד, כהן העיד שהוא מוסיף לבצע את השיר (פרוטוקול הדיון מיום
22 21.5.19, בעמוד 10, שורה 24) ולנתון זה משמעות ומשקל בבחינת התנהלות המפרסם לאחר
23 הפרסום. בקביעת שיעור הפיצוי לקחתי בחשבון גם את מעמדו של התובע במועדים הרלוונטיים
24 לפרסום, כרכז מודיעין במשטרת ישראל. בנוסף, נתתי משקל יחסי למעמדו של כהן כאדם פרטי,
25 שכן נקבע "...לא הרי פיצוי המושת על גוף כלכלי איתן, המסוגל לשאת בו, ואף לתמחר אותו
26 בין סיכוניו, ולבטחו, לפיצוי המושת על אדם פרטי, דל אמצעים, הנדרש לפורעו משארית
27 משאביו, לדודרו לפת לחם ואף להוליכו לעבר הליכי פשיטת רגל" (עניין נודלמן, פסקה 62

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

לחוות דעתה של השופט א' פרוקצ'יה). לסיכום, כהן לא טען לתחולה של אחת הנסיבות לקולא, שבסעיף 19 לחוק.

133. בנוסף, לא שוכנעתי במידה מספקת שכהן עשה את הפרסום בכוונה לפגוע בתובע בכוונת מכון וכי התנהלותו זדונית. נפסק כי "נדרש, אפוא, קיומו של יסוד נוסף, של התנהלות זדונית, של כוונה "של ממש" לפגוע" (רע"א 5022/13 הרב אמנון יצחק נ' דנון תקשורת בע"מ, פסקה 8 לחוות דעתו של השופט צ' זילברטל (8.9.13)). מטעם זה, הגם שהתובע ביקש לחייב את כהן בפיצויים מוגברים, לא שוכנעתי לעשות כן. הלכה פסוקה היא שבית-המשפט לא ייטה לפסוק פיצויים עונשיים במסגרת הליך אזרחי, אלא במקרים חריגים ובנסיבות מיוחדות (ראו למשל: רע"א 2465/16 פלוני נ' פלוני (1.3.17); רע"א 9670/07 פלונית נ' פלוני (6.7.09)). לא מצאתי שהמקרה שלפניי נמנה עם אותם מקרים.

134. כללו של דבר, לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים הנוגעים בעניין, נתתי להם את המשקל ההולם, תוך איזון בין הערכים הנוגדים, ובהתחשב במכלול הנסיבות הרלוונטיות, נחה דעתי שיש להעמיד את שיעור הפיצוי שיוטל על כהן, בגין פרסום השיר, בשים לב למועד הפרסום, בסכום כולל ריבית, בסך של 150,000 ₪.

סוף דבר

135. התביעה נגד כהן מתקבלת באופן חלקי. הנני מחייב את כהן לפצות את התובע, בסך של 150,000 ₪. הסכום ישולם בתוך 30 יום מהיום, ולאחר מכן, הוא יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק. התביעה נגד כל הנתבעים האחרים, אמצעי התקשורת, נדחית.

136. אשר להוצאות. לגבי כהן, נוכח הסכום שנפסק המהווה כ-5% מסכום התביעה, כאשר הסיכון שכהן עמד לפניו, בניהול ההליכים, היה למלא הסכום שפורט בכתב התביעה (ואין בחלוקה שעשה התובע בסיכומיו, כדי לשנות), לא מצאתי מקום לעשות בעניינו, צו להוצאות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 17-01-13358 חמדני נ' כהן ואח'

1 לגבי אמצעי התקשורת, בשים לב לקשיים מסוימים, שפורטו לעיל (למשל, בסעיף 117), בעניין
2 מידתיות הפרסומים, מצאתי לחייב את התובע בהוצאות משפט, בסכום מתון. התובע יישא
3 בהוצאות משפט וכן בשכר טרחת עורכי דין, של כל אחד מארבעת אמצעי התקשורת (ערוץ 10 :
4 הנתבעים 2, 6 ו-10 ; כץ : הנתבע 3 ; תחנת רדיו ללא הפסקה : הנתבעים 4, 5 ו-8 ; וואלה : הנתבעת
5 9), בסך של 10,000 ₪. הסכומים ישולמו בתוך 30 יום מהיום, ולאחר מכן, הם יישאו הפרשי
6 הצמדה וריבית כחוק.

7
8
9
10
11 ניתנה היום, י"א אייר תש"פ, 05 מאי 2020, בהעדר הצדדים.

12
13
14
15

משה בר-עם, שופט